

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**“Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις σύμφωνα
με τα Ε.Λ.Π.”**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΤΑΜΠΟΥΡΑΤΖΗ ΕΥΘΑΛΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ & ΑΛΕΒΙΖΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, 2020

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Επενδύσεις και συμμετοχές σε εταιρίες	8
1.1. Η έννοια των επενδύσεων και των συμμετοχών στις εταιρίες	8
1.2. Μορφές και διαχείριση εταιριών	14
1.3. Ορισμός του «Ομίλου»	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις	19
2.1. Ορισμός ενοποίησης και βασικές αρχές.....	19
2.2. Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.....	22
2.2.1. Ορισμός και βασικές αρχές.....	22
2.2.2. Παρουσίαση Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.....	26
3.1. Παρουσίαση Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων.....	26
3.1.1. Ανακτήσιμη αξία (recoverable amount)	26
3.1.2. Εύλογη αξία (fair value)	28
3.1.3. Οικονομική ουσία των συναλλαγών (substance over form)	30
3.1.4. Ενδεχόμενο περιουσιακό στοιχείο και ενδεχόμενη υποχρέωση (contingent asset, contingent liability)	31
3.1.5. Αναβαλλόμενη φορολογία (Άρθρο 23).....	33
3.1.6. Μισθώσεις (Άρθρο 18).....	36
3.1.7. Χρηματοδοτική μίσθωση	37
3.2. Παρουσίαση Αλλαγών	39
3.2.1. Νομικά πρόσωπα που εμπίπτουν στις διατάξεις του νόμου	40
3.2.2. Προσδιορισμός μεγέθους οντοτήτων.....	41
3.2.3. Λογιστικό σύστημα και τήρηση λογιστικών αρχείων	41
3.2.4. Διασφάλιση της αξιοπιστίας του λογιστικού συστήματος.....	43
3.2.5. Προθεσμίες ενημέρωσης και τήρησης λογιστικών αρχείων	44
3.2.6. Έκδοση εγγράφων πωλήσεων	45
3.2.7. Νέο Λογιστικό Σχέδιο	47
3.2.8. Αρχές για την κατάρτιση των Οικονομικών Καταστάσεων	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π.	51
4.1. Πεδίο εφαρμογής των Ε.Λ.Π.	51
4.2. Κατάρτιση ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΗΣ ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε.	63

5.1.	Η εταιρεία ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε.	63
5.2.	Μακροοικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον	64
5.3.	Βασικά οικονομικά μεγέθη και εταιρικές δραστηριότητες της χρήσης 2018.	65
5.4.	Διαχείριση Κινδύνων.....	67
5.5.	Εγκαταστάσεις	70
5.6.	Οικονομική θέση και αριθμοδείκτες στις 31.12.2018.....	70
5.7.	Περιβαλλοντικά και εργασιακά θέματα	77
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	78
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτέλεσε το αντικείμενο μελέτης μας για αρκετά μεγάλο διάστημα, και θεωρούμε ότι λόγω της σπουδαιότητας του θέματος θα αποτελέσει πολύ σημαντικό εφαλτήριο στην μετέπειτα πορεία μας στον κλάδο.

Στα πλαίσια της παρούσας πτυχιακής εργασία παρουσιάζεται η διαδικασία τήρησης λογιστικών καταστάσεων και η εφαρμογή των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων στα πλαίσια των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων, με μελέτη εφαρμογής. Πιο συγκεκριμένα, η πτυχιακή εργασία χωρίζεται σε συνολικά πέντε κεφάλαια, εκ των οποίων στο πρώτο πραγματοποιείται αναφορά στις επενδύσεις και στις συμμετοχές σε εταιρείες. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια και τα περιεχόμενα των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, με ιδιαίτερη μνεία στην ενοποίηση και στις αντίστοιχες λογιστικές διαδικασίες. Μεγάλο και σπουδαιότατο μέρος της πτυχιακής μας εργασίας αποτελούν τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, στα οποία γίνεται αναφορά στο τρίτο κεφάλαιο, με παρουσίαση τόσο του περιεχομένου όσο και των αλλαγών που έχουν πραγματοποιηθεί. Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά τις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π. ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη περίπτωσης της εταιρείας ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε. με τους αντίστοιχους πίνακες να παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας εργασίας.

ABSTRACT

The present dissertation has been the subject of our study for quite a long time, and we believe that due to the importance of the topic it will be a very important springboard in our subsequent course in the industry.

In the context of this dissertation, the accounting statement process and the application of the consolidated financial statements within the framework of the Greek Accounting Standards are presented, with an application study. More specifically, the dissertation is divided into a total of five chapters, of which the first refers to investments and participations in companies. The second chapter analyzes the meaning and contents of the consolidated financial statements, with particular reference to the consolidation and the corresponding accounting procedures. A large and very important part of our dissertation are the Greek Accounting Standards, which are referred to in the third chapter, with a presentation of both the content and the changes that have taken place. The fourth chapter concerns the consolidated financial statements in accordance with the IAS. while in the fifth chapter the case study of the company MORNOS SA is presented. with the corresponding tables listed in the annex of this thesis.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η λογιστική είναι η καταγραφή των χρηματοοικονομικών συναλλαγών και αποτελεί μέρος της διαδικασίας της λογιστικής των επιχειρήσεων. Οι συναλλαγές περιλαμβάνουν αγορές, πωλήσεις, αποδείξεις και πληρωμές από ένα άτομο ή έναν οργανισμό / εταιρεία. Υπάρχουν διάφορες τυποποιημένες μέθοδοι λογιστικής, όπως το σύστημα λογιστικής ενιαίας λογιστικής και το σύστημα λογιστικής διπλής λογιστικής, αλλά, ενώ μπορεί να θεωρούνται ως "πραγματική" λογιστική, οποιαδήποτε διαδικασία που συνεπάγεται την καταγραφή των χρηματοοικονομικών συναλλαγών είναι διαδικασία λογιστικής τήρησης.

Η τήρηση βιβλίων γίνεται συνήθως από λογιστή. Ο λογιστής είναι το άτομο που καταγράφει τις καθημερινές οικονομικές συναλλαγές μιας επιχείρησης. Είναι συνήθως υπεύθυνοι για τη σύνταξη των ημερησίων βιβλίων, τα οποία περιέχουν αρχεία αγορών, πωλήσεων, αποδείξεων και πληρωμών. Ο λογιστής είναι υπεύθυνος για να διασφαλίσει ότι όλες οι συναλλαγές, είτε πρόκειται για συναλλαγή σε μετρητά είτε για πιστωτική συναλλαγή, καταχωρούνται στο σωστό ημερολόγιο, στο βιβλίο προμηθευτή, στο βιβλίο πελατών και στο γενικό μητρώο. Ο λογιστής μπορεί στη συνέχεια να δημιουργήσει εκθέσεις από τις πληροφορίες σχετικά με τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές που καταγράφονται .

Η τήρηση λογιστικών βιβλίων αναφέρεται κυρίως στις πτυχές της τήρησης λογιστικών βιβλίων. Η λογιστική περιλαμβάνει την προετοιμασία εγγράφων προέλευσης για όλες τις συναλλαγές, τις εργασίες και άλλα γεγονότα της επιχείρησης.

Ο λογιστής φέρνει τα βιβλία στο στάδιο του ισοζυγίου: ο λογιστής μπορεί να ετοιμάσει την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και τον ισολογισμό χρησιμοποιώντας το δοκιμαστικό υπόλοιπο και τα βιβλία που καταρτίζει.

Η λογιστική διαδικασία καταγράφει κυρίως τις οικονομικές επιπτώσεις των συναλλαγών. Η διαφορά μεταξύ ενός εγχειριδίου και οποιουδήποτε ηλεκτρονικού

λογιστικού συστήματος προκύπτει από την καθυστέρηση της πρώτης (μηχανικής) μεταξύ της καταγραφής μιας χρηματοοικονομικής συναλλαγής και της απόσπασης της στο σχετικό λογαριασμό. Αυτή η καθυστέρηση-απουσία στα ηλεκτρονικά λογιστικά συστήματα λόγω σχεδόν στιγμιαίας απόσπασης σε σχετικούς λογαριασμούς - είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό των χειροκίνητων συστημάτων, δημιουργώντας έτσι πρωτογενή βιβλία λογαριασμών, όπως Βιβλίο απογραφών και ισολογισμών, Συγκεντρωτικό ημερολόγιο, Γενικό καθολικό, βιβλίο αποθήκης και Βιβλίο μετοχών για την καταγραφή άμεσων αποτελεσμάτων μιας χρηματοοικονομικής συναλλαγής.

Κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών, παράγεται ένα έγγραφο κάθε φορά που πραγματοποιείται μια συναλλαγή. Οι πωλήσεις και οι αγορές συνήθως έχουν τιμολόγια ή αποδείξεις. Τα δελτία καταθέσεων παράγονται όταν οι καταθέσεις γίνονται σε τραπεζικό λογαριασμό. Οι επιταγές γράφονται για να πληρώσουν χρήματα από το λογαριασμό. Η λογιστική περιλαμβάνει πρώτα την καταγραφή των λεπτομερειών όλων αυτών των εγγράφων πηγής σε βιβλία πολλών στηλών (επίσης γνωστά ως βιβλία πρώτης εισόδου ή ημερήσια βιβλία). Για παράδειγμα, όλες οι πωλήσεις πιστώσεων καταγράφονται στο περιοδικό πωλήσεων και όλες οι πληρωμές σε μετρητά καταγράφονται στο περιοδικό πληρωμών μετρητών. Κάθε στήλη σε ένα βιβλίο αντιστοιχεί κανονικά σε ένα λογαριασμό. Στο σύστημα ενιαίας εισαγωγής, κάθε συναλλαγή καταγράφεται μόνο μία φορά. Τα περισσότερα άτομα που εξισορροπούν το βιβλίο απογραφών τους κάθε μήνα χρησιμοποιούν ένα τέτοιο σύστημα και τα περισσότερα λογισμικά προσωπικής χρηματοδότησης ακολουθούν αυτήν την προσέγγιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:Επενδύσεις και συμμετοχές σε εταιρείες

1.1. Η έννοια των επενδύσεων και των συμμετοχών στις εταιρείες

Οι ελληνικοί νόμοι και κανονισμοί περί κινητών αξιών υπέστησαν σημαντική μεταρρύθμιση από το 2003:

Ο νόμος 3152/2003 ρυθμίζει την αδειοδότηση, τη λειτουργία, τα οργανωμένα χρηματιστήρια (για κινητές αξίες και παράγωγα) και τους εκκαθαριστικούς οίκους στην Ελλάδα και απαιτεί από κάθε οργανωμένο κέντρο ανταλλαγών ή εκκαθάρισης να έχει άδεια λειτουργίας από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (HCMC).

Με τον Ν. 3340/2005 τέθηκε σε εφαρμογή η Οδηγία 2003/6 / ΕΚ σχετικά με τις πράξεις προσώπων που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες και τις πράξεις χειραγώγησης της αγοράς (οδηγία για την κατάχρηση αγοράς) και τα πρόσθετα ψηφίσματα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς εφαρμόζουν το υπόλοιπο σχετικό πλαίσιο της ΕΕ.

Ο νόμος 3371/2005 κατάργησε τις παλαιές διατάξεις και τώρα εφαρμόζει την κωδικοποιημένη οδηγία 2001/34 / ΕΚ σχετικά με την εισαγωγή κινητών αξιών σε χρηματιστήριο αξιών και τις πληροφορίες που πρέπει να δημοσιεύονται για τους τίτλους αυτούς.

Ο νόμος 3401/2005 εφάρμοσε την οδηγία 2003/71 / ΕΚ σχετικά με το ενημερωτικό δελτίο που πρέπει να δημοσιεύεται κατά τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών ή την εισαγωγή τους προς διαπραγμάτευση (Οδηγία για το ενημερωτικό δελτίο).

Ο νόμος 3461/2006 υλοποίησε την Οδηγία 2004/25 / ΕΚ σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς. και

Ο νόμος 3606/2007 υλοποίησε την οδηγία 2004/39 / ΕΚ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (οδηγία MiFID) για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611 /

ΕΟΚ και 93/6 / ΕΟΚ και της οδηγίας 2000/12 / ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 93/22 / ΕΟΚ.

Σύμφωνα με το παραπάνω πλαίσιο, υπάρχουν διάφορες σχετικές κανονιστικές αποφάσεις της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κυρίως του Χρηματιστηρίου Αθηνών (ΧΑ) και των Ελληνικών Χρηματιστηρίων (ΕΧΑΕ) (μετά την απορρόφηση του Κεντρικού Αποθετηρίου Αξιών), τον Κώδικα Συμπεριφοράς των Αναληπτών (UCC) και τις κατευθυντήριες γραμμές της διαδικασίας δημιουργίας βιβλίου.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είναι η αρχή που είναι κυρίως υπεύθυνη για τη διαχείριση και επιβολή της ελληνικής νομοθεσίας περί κινητών αξιών και ως εκ τούτου εγκρίνει τα ενημερωτικά δελτία, παρακολουθεί τη συμμόρφωση, επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις και εποπτεύει τις οργανωμένες αγορές που λειτουργούν στην Ελλάδα.

Για δημόσια προσφορά κινητών αξιών, ο προσφέρων και ο εκδότης πρέπει να υποβάλουν αίτηση στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για έγκριση του ενημερωτικού δελτίου και της δημόσιας πρότασης. Το περιεχόμενο του ενημερωτικού δελτίου καθορίζεται από τον νόμο 3401/2005, με την εφαρμογή της Οδηγίας για το Ενημερωτικό Δελτίο και του Κανονισμού ΕΚ 809/2004. Μετά την έγκρισή του, το ενημερωτικό δελτίο τίθεται στη διάθεση του κοινού μαζί με την οικονομική και νομική επιμέλεια που οι συμβολαιογράφοι του αναδόχου, αν υπάρχουν, έχουν προβεί στον εκδότη.

Εάν η δημόσια προσφορά πρόκειται να συνδυαστεί με μια αρχική διαπραγμάτευση, προτού καταθέσει το ενημερωτικό δελτίο στην ΗΜΜC, ο προσφέρων και ο εκδότης θα πρέπει να έχουν λάβει προ-έγκριση από το Χ.Α. Η εν λόγω προ-έγκριση εξαρτάται πάντοτε από την έγκριση του ενημερωτικού δελτίου από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Οι τίτλοι είναι εισηγμένοι είτε σε αγορές μεγάλων κεφαλαίων, είτε σε μεσαίες και μικρές κεφαλαιοποιήσεις, είτε σε αγορές με σταθερό εισόδημα, όπου κάθε αγορά έχει διαφορετικά κριτήρια και απαιτήσεις κατάταξης που ορίζονται στο βιβλίο κανόνων του Χ.Α. Το Χ.Α. θα εξετάσει εάν ο εκδότης έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές και έχει

το απαραίτητο εταιρικό ιστορικό, μετοχικό κεφάλαιο, κερδοφορία και ελεύθερο επιτόκιο. Εάν ο εκδότης δεν έχει το ελάχιστο ελεύθερο επιτόκιο αλλά σκοπεύει να το πετύχει μέσω δημόσιας προσφοράς, θα χορηγηθεί προενέλεγχος στο χρηματιστήριο του ΧΑ, αλλά θα εξαρτηθεί επίσης από την εκπλήρωση ελάχιστων ορίων ελεύθερου επιτοκίου πριν από την επίσημη εισαγωγή προς διαπραγμάτευση στη σχετική αγορά.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της δημόσιας προσφοράς και την επαλήθευση του απαραίτητου ελεύθερου επιτοκίου (εάν η προϋπόθεση αυτή είχε επιβληθεί στην προηγούμενη έγκριση), το Χ.Α. χορηγεί την τελική του έγκριση για την εισαγωγή των χρεογράφων σε μία από τις αγορές του.

Ο νόμος 3401/2005 ορίζει ότι όλες οι διαφημίσεις που αφορούν δημόσιες προσφορές ή εισαγωγές προς διαπραγμάτευση πρέπει να υποβάλλονται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δύο εργάσιμες ημέρες πριν από τη δημοσίευσή τους.

Επιπλέον, η UCC προβλέπει ότι ο ανάδοχος πρέπει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσει ότι όλες οι διαφημίσεις και οι δημόσιες ανακοινώσεις με στόχο την προώθηση της προσφοράς ή της εισαγωγής τίτλων σε ρυθμιζόμενη αγορά:

- συμμορφώνονται με τη σχετική εθνική νομοθεσία ·
- δεν διαβιβάζονται απευθείας σε δυνητικούς επενδυτές χωρίς τη συγκατάθεσή τους, και
- δεν περιέχουν καμία κρίση ή πρόβλεψη για την επιτυχία της προσφοράς ή της εγγραφής.

Η UCC προβλέπει επίσης ότι κατά την περίοδο που αρχίζει τρεις ημέρες πριν από την έναρξη της προσφοράς ή της διαπραγμάτευσης και λήγει είτε στο τέλος της προσφοράς είτε στον κατάλογο, μόνο οι ανακοινώσεις που παρέχουν τις πληροφορίες που απαιτούνται για τη διεξαγωγή της προσφοράς ή της εγγραφής και της γνωστοποίησης των όρων και της διαδικασίας συμμετοχής των επενδυτών και ότι δεν πραγματοποιείται καμία πραγματική διαφήμιση των τίτλων.

Δεν υπάρχουν ιδιαίτεροι περιορισμοί στην ικανότητα των αναδόχων να εκδίδουν εκθέσεις έρευνας. Ωστόσο, οι αναλυτές θα πρέπει να λάβουν υπόψη την απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (4/347 / 12.7.2005) για την εφαρμογή της Οδηγίας 2003/125 / ΕΚ σχετικά με την «δίκαιη παρουσίαση επενδυτικών συστάσεων και τη γνωστοποίηση συγκρούσεων συμφερόντων» από τον ασφαλιστή ή τον αναλυτή.

Η συμμετοχή κεφαλαίου (μερικές φορές αποκαλείται επίσης συμμετοχή σε μετοχές ή μετοχικό επιτόκιο) είναι μια μορφή συμμετοχής σε μετοχές που δεν περιορίζεται στη στέγαση, όπου μια επιχείρηση, μια υποδομή, μια ιδιοκτησία ή μια εταιρεία μοιράζονται μεταξύ διαφορετικών μερών. Οι μέτοχοι επενδύουν σε μια επιχείρηση για μεγιστοποίηση του κέρδους και εξοικονόμηση κόστους, π.χ. μέσω έκπτωσης φόρου. Μια ορατή και αμφιλεγόμενη μορφή συμμετοχής κεφαλαίου μπορεί να βρεθεί στις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στις οποίες ο ιδιωτικός τομέας επενδύει σε δημόσια έργα και συνήθως λαμβάνει μια παραχώρηση περιορισμένης χρονικής διάρκειας για ιδιοκτησία ή εκμετάλλευση για να αποκομίσει κέρδη από την αποκτώμενη περιουσία.

Η τρέχουσα πρακτική είναι ότι η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εξετάζει λεπτομερώς το ενημερωτικό δελτίο και μπορεί να επανέλθει με εκτεταμένες παρατηρήσεις σχετικά με τις γνωστοποιήσεις που περιέχει. Επιπλέον, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς υιοθέτησε μερικές φορές την προσέγγιση ότι η πλήρης και ακριβής γνωστοποίηση ενδέχεται να μην επαρκεί για την προστασία δυνητικών επενδυτών και ότι η έγκριση της HCMC συνεπάγεται ποιοτική κρίση σχετικά με το αν οι προσφερόμενες αξίες αποτελούν μια «καλή» επενδυτική ευκαιρία. Ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια της ανασκόπησης του Ενημερωτικού Δελτίου, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς μπορεί να σχολιάσει όχι μόνο την αποκάλυψη, αλλά και να παρουσιάσει ανεπίσημες προτάσεις για τον τρόπο αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του εκδότη - προτάσεις που πρέπει να ακολουθούνται για την έγκριση.

Σύμφωνα με το Ν. 3401/2005, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς πρέπει να υποβάλει παρατηρήσεις σχετικά με την κοινοποίηση του ενημερωτικού δελτίου εντός 10 έως 20 ημερών. Εκτιμάται ότι μια καλά συντονισμένη διαδικασία για μια αρχική δημόσια

προσφορά, ξεκινώντας από την αίτηση προεγκρίσεως του Χ.Α. και ολοκληρώνοντας την εισαγωγή των νέων μετοχών, θα μπορούσε να διαρκέσει περίπου τρεις με τέσσερις μήνες.

Η προσφορά δεν μπορεί να προχωρήσει εκτός εάν έχουν χορηγηθεί όλες οι εγκρίσεις κανονιστικών ρυθμίσεων.

Σε περίπτωση αρχικής διαπραγμάτευσης, ο Κανονισμός του Χ.Α. απαγορεύει στους μετόχους που κατέχουν πάνω από το 5 τοις εκατό των μετοχών του εκδότη να διαθέσουν περισσότερο από το 25 τοις εκατό της συμμετοχής τους κατά το πρώτο έτος μετά την εισαγωγή τους. Περαιτέρω, σε περίπτωση αύξησης μετοχικού κεφαλαίου εισηγμένης εταιρείας, μέτοχοι που κατέχουν ποσοστό άνω του 5% και συμμετέχουν στη διοίκηση του εκδότη οφείλουν να γνωστοποιήσουν εάν προτίθενται να συμμετάσχουν στην προβλεπόμενη αύξηση και αν προτίθενται να διαθέσουν των εκμεταλλεύσεων τους για την περίοδο που λήγει έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση της αύξησης.

Σε περίπτωση δευτερεύουσας προσφοράς που απαιτεί τη δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου, εφαρμόζονται οι σχετικοί κανόνες του νόμου 3401/2005, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων περί αστικής ευθύνης.

Η συμμετοχή σε μετοχές αφορά την κυριότητα μετοχών μιας εταιρείας ή μιας περιουσίας. Η συμμετοχή σε μετοχές μπορεί να συνεπάγεται την αγορά μετοχών μέσω δικαιωμάτων προαίρεσης ή επιτρέποντας τη μερική ιδιοκτησία σε αντάλλαγμα για χρηματοδότηση. Όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο, τόσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό των μετοχών που κατέχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Το να επιτρέπεται στους μετόχους να κατέχουν μετοχές συνδέει την επιτυχία των ενδιαφερομένων με την επιτυχία της επιχείρησης ή των επενδύσεων σε ακίνητα. Σε αυτή την περίπτωση, μια πιο κερδοφόρα εταιρεία θα προσφέρει στα ενδιαφερόμενα μέρη μεγαλύτερα κέρδη.

Οι εταιρείες μπορούν να χρησιμοποιήσουν διαφορετικά είδη ιδίων κεφαλαίων για να δημιουργήσουν ένα πρόγραμμα συμμετοχής σε μετοχές, όπως αποθεματικά, αποθέματα φαντασμάτων, προνομιούχες μετοχές ή κοινό απόθεμα.

Η συμμετοχή σε μετοχές χρησιμοποιείται σε πολλές επενδύσεις για δύο κύριους λόγους. Πρώτον, χρησιμοποιείται για να συνδέσει τα οικονομικά οφέλη των στελεχών με την τύχη της εταιρείας, αυξάνοντας την πιθανότητα ότι τα στελέχη θα λάβουν αποφάσεις που θα βελτιώσουν την κερδοφορία της εταιρείας.

Αυτός ο τύπος αποζημίωσης μπορεί να καθυστερήσει, μειώνοντας τη δυνατότητα των στελεχών να λαμβάνουν βραχυπρόθεσμες αποφάσεις για την αύξηση της τιμής των μετοχών. Οι εργαζόμενοι, όχι μόνο τα στελέχη, μπορούν επίσης να προσφέρονται μετοχές από τις εταιρείες ως μορφή κράτησης εργαζομένων και κινήτρων για εργασία. Αυτό είναι συνήθως επιπλέον των αμοιβών βάσης και των μπόνους που λαμβάνουν.

Ο δεύτερος λόγος συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο είναι ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί από εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε αναδυόμενες οικονομίες, στις οποίες οι τοπικές κυβερνήσεις θέλουν να αποκομίσουν τα οφέλη από την ανάπτυξη.

Όπως και με στελέχη που λαμβάνουν μετοχές, η πρόθεση είναι να ενθαρρυνθούν οι εργαζόμενοι ώστε να καταβάλουν τις καλύτερες προσπάθειές τους για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και ευημερία του οργανισμού. Οι μετοχές που κατέχουν τα στελέχη και οι εργαζόμενοι μπορούν να συνοδεύονται από πρόσθετες διευκρινίσεις σχετικά με τον τρόπο μετατροπής, πώλησης ή μεταβίβασης των μετοχών. Ακόμη και με αυτά τα δυνητικά οφέλη, ο τρόπος με τον οποίο μια εταιρεία καθιστά διαθέσιμη τη συμμετοχή σε μετοχές μπορεί να έχει απρόβλεπτες συνέπειες, όπως η έκθεση των υπαλλήλων σε νέες φορολογικές υποχρεώσεις.

Η συμμετοχή σε μετοχές επιτρέπει επίσης στις τοπικές κυβερνήσεις να διατυπώνουν αποφάσεις στις εταιρικές αποφάσεις. Στους κατοίκους ενός δήμου θα μπορούσαν

επίσης να προσφερθούν μετοχικές συμμετοχές στην ανάπτυξη ή την αναδημιουργία της πατρίδας τους.

Η συμμετοχή σε μετοχές αντιπροσωπεύει την κυριότητα ενός περιουσιακού στοιχείου, όπως μια εταιρεία ή μια περιουσία.

Η συμμετοχή σε μετοχές συνδέει αποτελεσματικά την επιτυχία του με το συμφέρον της επιτυχίας της εταιρείας.

Η συμμετοχή σε μετοχές χρησιμοποιείται κυρίως ως μορφή αποζημίωσης των εργαζομένων ή από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις αναδυόμενες οικονομίες.

Για παράδειγμα, μετά την καταστροφή της Νέας Ορλεάνης από τον τυφώνα Κατρίνα και τις επακόλουθες πλημμύρες, υπήρχαν προτάσεις για τη χορήγηση μετοχών εκτοπισμένων κατοίκων στα έσοδα που προέκυψαν από την ανασυγκρότηση των γειτονιών τους. Η πρόθεση ήταν να δώσουμε στους ανθρώπους που έχασαν τα σπίτια τους να ζήσουν την ευκαιρία να αποκομίσουν τα οφέλη από τις νέες επιχειρήσεις και τον πλούτο που θα έρθουν στην πόλη χάρη στις προσπάθειες ανοικοδόμησης. Αυτό θα καθιστούσε επίσης τους κατοίκους αυτούς πιο συμμετοχικούς στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την αναζωογόνηση των περιοχών τους.

1.2. Μορφές και διαχείριση εταιριών

Μια εταιρεία χαρτοφυλακίου είναι μια μητρική εταιρεία, μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ή μια ετερόρρυθμη εταιρεία που κατέχει αρκετά δικαιώματα ψήφου σε άλλη εταιρεία, η οποία μπορεί να ελέγχει τις πολιτικές της εταιρείας και να επιβλέπει τις διαχειριστικές της αποφάσεις.

Παρόλο που μια εταιρεία χαρτοφυλακίου κατέχει τα περιουσιακά στοιχεία άλλων εταιρειών, διατηρεί απλώς την ικανότητα εποπτείας και συνεπώς δεν συμμετέχει ενεργά στην εκτέλεση των καθημερινών εργασιών μιας επιχείρησης.

Μια εταιρεία χαρτοφυλακίου υπάρχει μόνο για τον έλεγχο άλλων εταιρειών, είτε πρόκειται για άλλες εταιρείες, είτε για εταιρείες περιορισμένης ευθύνης. Οι εταιρείες χαρτοφυλακίου μπορούν επίσης να κατέχουν ιδιοκτησία, όπως ακίνητα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα, αποθέματα και άλλα περιουσιακά στοιχεία.

Οι επιχειρήσεις που ανήκουν κατά 100% σε μια εταιρεία χαρτοφυλακίου αναφέρονται ως "πλήρως ελεγχόμενες θυγατρικές". Παρόλο που μια εταιρεία χαρτοφυλακίου μπορεί να μισθώσει και να πυροβολεί διαχειριστές εταιρειών που κατέχει, οι διαχειριστές αυτοί είναι τελικά υπεύθυνοι για τις δικές τους δραστηριότητες. Είναι επομένως ζωτικής σημασίας για τους ιδιοκτήτες να παρακολουθούν απότομα τις επιχειρήσεις τους για να βεβαιωθούν ότι λειτουργούν άριστα.

Οι εταιρείες χαρτοφυλακίου απολαμβάνουν το ευεργέτημα της προστασίας από τις ζημιές. Εάν μια θυγατρική εταιρεία κηρυχθεί σε πτώχευση, η εταιρεία χαρτοφυλακίου μπορεί να αντιμετωπίσει απώλειες κεφαλαίου και μείωση της καθαρής θέσης. Εντούτοις, οι πιστωτές της πτωχεύσας εταιρείας δεν μπορούν να ασκήσουν νόμιμα την εταιρεία συμμετοχών έναντι αμοιβής.

Συνεπώς, ως στρατηγική προστασίας των περιουσιακών στοιχείων, μια μητρική εταιρεία μπορεί να διαρθρώνεται ως εταιρεία χαρτοφυλακίου, ενώ παράλληλα δημιουργεί θυγατρικές για κάθε μία από τις επιχειρηματικές της γραμμές. Για παράδειγμα, μια θυγατρική μπορεί να κατέχει το εμπορικό σήμα και τα εμπορικά σήματα της μητρικής εταιρείας, ενώ μία άλλη μπορεί να είναι κάτοχος της ακίνητης περιουσίας, άλλος μπορεί να είναι κύριος του εξοπλισμού και άλλες μπορούν να κατέχουν και να εκμεταλλεύονται κάθε μεμονωμένο franchise.

Αυτή η τακτική χρησιμεύει για τον περιορισμό της έκθεσης οικονομικής και νομικής ευθύνης της εταιρείας χαρτοφυλακίου και των διαφόρων θυγατρικών. Μπορεί επίσης

να υποβαθμίσει τη συνολική φορολογική υποχρέωση μιας εταιρείας, βασιζόμενη στρατηγικά σε ορισμένα τμήματα της επιχείρησής της σε δικαιοδοσίες που έχουν χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές.

Οι εταιρείες χαρτοφυλακίου αφήνουν επίσης τα άτομα να προστατεύουν τα προσωπικά τους περιουσιακά στοιχεία, επειδή αυτά τα περιουσιακά στοιχεία είναι τεχνικά κατοχυρωμένα από την εταιρεία και όχι από το πρόσωπο, το οποίο επομένως προστατεύεται από χρεωστικές οφειλές, αγωγές και άλλους κινδύνους.

Οι εταιρείες χαρτοφυλακίου υποστηρίζουν τις θυγατρικές τους χρησιμοποιώντας τους πόρους τους για να μειώσουν το κόστος του πολύ αναγκαίου λειτουργικού κεφαλαίου. Χρησιμοποιώντας μια εγγύηση κατάντη, η μητρική εταιρεία προβαίνει σε δέσμευση για δάνειο εκ μέρους της θυγατρικής, βοηθώντας τις εταιρείες να αποκτήσουν χαμηλότερη χρηματοδότηση με χρεωστικούς τόκους από ό, τι διαφορετικά θα μπορούσαν να αντλήσουν από μόνες τους. Αφού υποστηριχθεί από τη χρηματοοικονομική δύναμη της εταιρείας χαρτοφυλακίου, ο κίνδυνος της θυγατρικής εταιρείας να αθετήσει το χρέος της μειώνεται σημαντικά.

Όταν μια εταιρεία αγοράζει άλλη εταιρεία, η δεύτερη εταιρεία γίνεται συνήθως θυγατρική. Για παράδειγμα, η Amazon είναι ιδιοκτήτρια πολλών θυγατρικών εταιριών, συμπεριλαμβανομένων όλων από Audible (καταγεγραμμένα βιβλία) έως τις πωλήσεις παπουτσιών της Zappo.

Μια θυγατρική εταιρεία είναι μια εταιρεία που ανήκει και ελέγχεται από άλλη εταιρεία. Η κεφαλαιουχική εταιρεία ονομάζεται μητρική εταιρεία ή μερικές φορές εταιρεία χαρτοφυλακίου.

Η μητρική εταιρεία μιας θυγατρικής μπορεί να είναι ο μοναδικός ιδιοκτήτης ή ένας από τους πολλούς ιδιοκτήτες. Εάν μια μητρική εταιρεία ή εταιρεία χαρτοφυλακίου κατέχει το 100% μιας άλλης εταιρείας, η εν λόγω εταιρεία ονομάζεται "θυγατρική κατά 100%".

Υπάρχει μια διαφορά μεταξύ μητρικής εταιρείας και εταιρείας χαρτοφυλακίου όσον αφορά τις πράξεις. Μια εταιρεία χαρτοφυλακίου δεν έχει δικές της δραστηριότητες. Κατέχει ελέγχουσα μερίδα μετοχών και κατέχει περιουσιακά στοιχεία άλλων εταιρειών (θυγατρικές).

Μία μητρική εταιρεία είναι απλώς μια εταιρεία που ασκεί μια επιχείρηση και η οποία κατέχει άλλη επιχείρηση - τη θυγατρική. Η μητρική εταιρεία έχει δικές της δραστηριότητες και η θυγατρική μπορεί να ασκεί σχετική δραστηριότητα. Για παράδειγμα, η θυγατρική εταιρεία μπορεί να κατέχει και να διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία της μητρικής εταιρείας, να διατηρεί χωριστά την υποχρέωση από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.

Μια εταιρεία ανήκει στους μετόχους. Στην περίπτωση αυτή, η μητρική εταιρεία κατέχει συνήθως το 50% ή περισσότερο του αποθέματος της θυγατρικής.

Οι θυγατρικές είναι κοινές σε ορισμένες βιομηχανίες, ιδιαίτερα στην ακίνητη περιουσία. Μια εταιρεία που κατέχει ακίνητα και διαθέτει διάφορα ακίνητα μπορεί να αποτελέσει μια γενική εταιρεία χαρτοφυλακίου, με κάθε περιουσία ως θυγατρική. Το σκεπτικό για το σκοπό αυτό είναι να προστατευθούν τα περιουσιακά στοιχεία των διαφόρων περιουσιακών στοιχείων από τις υποχρεώσεις του άλλου.

Για παράδειγμα, εάν η Εταιρεία A κατέχει τις εταιρείες B, C και D (κάθε μία ιδιοκτησία) και η Εταιρεία D εναχθεί, οι άλλες εταιρείες δεν επηρεάζονται.

Η θυγατρική εταιρεία ιδρύεται με την εγγραφή στο κράτος στο οποίο λειτουργεί η εταιρεία. Η ιδιοκτησία της θυγατρικής περιγράφεται στην εγγραφή.

Ας υποθέσουμε ότι η Εταιρεία A θέλει να δημιουργήσει θυγατρική για να διαχειριστεί τις ιδιότητές της. Η θυγατρική εταιρεία B, καταχωρείται στο κράτος και δηλώνει ότι ανήκει εξ ολοκλήρου στην εταιρεία A.

Μια θυγατρική λειτουργεί ως κανονική εταιρεία, ενώ η μητρική εταιρεία έχει μόνο εποπτεία. Αν η μητρική εταιρεία είχε καθημερινή εποπτεία της θυγατρικής, αυτό θα σήμαινε ότι η μητρική θα αναλάμβανε την ευθύνη της θυγατρικής.

Από λογιστικής απόψεως, μια θυγατρική είναι μια ξεχωριστή εταιρεία, οπότε θα διατηρεί τα δικά της οικονομικά αρχεία, τους τραπεζικούς λογαριασμούς, τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της. Όλες οι συναλλαγές μεταξύ της μητρικής εταιρείας και της θυγατρικής πρέπει να καταγράφονται.

Πολλές εταιρείες καταθέτουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμό και κατάσταση αποτελεσμάτων) για τους μετόχους, παρουσιάζοντας ταυτόχρονα τη μητρική και όλες τις θυγατρικές μαζί.

Εάν η μητρική εταιρεία κατέχει τουλάχιστον 80% μετοχές και δικαιώματα ψήφου για μια θυγατρική, μπορεί να υποβάλει ενοποιημένη φορολογική δήλωση για να επωφεληθεί από τα συμψηφιστικά κέρδη μιας θυγατρικής με ζημίες από άλλη. Η θυγατρική πρέπει να συγκατατεθεί να συμπεριληφθεί σε αυτήν την ενοποιημένη φορολογική δήλωση.

1.3. Ορισμός του «Ομίλου»

Ένας όμιλος εταιρειών είναι μια συλλογή μητρικών και θυγατρικών εταιρειών που λειτουργούν ως ενιαία οικονομική οντότητα μέσω μιας κοινής πηγής ελέγχου. Η έννοια μιας ομάδας χρησιμοποιείται συχνά στο φορολογικό, λογιστικό και (λιγότερο συχνά) εταιρικό δίκαιο για να αποδίδει τα δικαιώματα και τα καθήκοντα ενός μέλους του ομίλου σε ένα άλλο ή το σύνολο. Εάν οι εταιρείες ασχολούνται με εντελώς διαφορετικές επιχειρήσεις, η ομάδα ονομάζεται συγκρότημα επιχειρήσεων. Η σύσταση εταιρικών ομίλων συνήθως περιλαμβάνει ενοποίηση μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών, αν και η έννοια του ομίλου επικεντρώνεται στις περιπτώσεις στις οποίες οι συγχωνευόμενες και αποκτώμενες εταιρικές οντότητες παραμένουν στην κατοχή τους και όχι στις περιπτώσεις κατά τις οποίες διαλύονται από τον γονέα. Ο όμιλος μπορεί να

ανήκει σε εταιρεία χαρτοφυλακίου η οποία ενδέχεται να μην έχει πραγματικές δραστηριότητες.

Μια εταιρική ομάδα αποτελείται από εταιρείες. Ο γενικός κανόνας είναι ότι μια εταιρεία είναι μια ξεχωριστή νομική οντότητα από τους μετόχους της, δηλαδή η ευθύνη των μετόχων για τα χρέη της θυγατρικής περιορίζεται στην αξία των μετοχών και οι μέτοχοι δεν μπορούν να υποχρεωθούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις της εταιρείας.

Ωστόσο, ορισμένες δικαιοδοσίες δημιουργούν εξαιρέσεις σε αυτόν τον κανόνα. Για παράδειγμα, η Γερμανία έχει δημιουργήσει συνδεδεμένο επιχειρηματικό δίκαιο το οποίο προβλέπει καταστάσεις κατά τις οποίες μια εταιρεία είναι υπεύθυνη για τα χρέη μιας άλλης εταιρείας. Στη Νέα Ζηλανδία ο νόμος περί εταιρειών προβλέπει ότι τα περιουσιακά στοιχεία των συνδεδεμένων εταιρειών μπορούν να συγκεντρωθούν για να πληρώσουν τους πιστωτές εάν εκκαθαριστεί μία από τις εταιρείες. Ωστόσο, οι συνθήκες υπό τις οποίες ασκείται αυτή η εξουσία είναι πολύ στενές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

2.1. Ορισμός ενοποίησης και βασικές αρχές

Η λογιστική ενοποίηση είναι η διαδικασία συνδυασμού των οικονομικών αποτελεσμάτων αρκετών θυγατρικών εταιριών στα συνολικά οικονομικά αποτελέσματα της μητρικής εταιρείας. Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιείται συνήθως όταν μια μητρική οντότητα κατέχει περισσότερο από το 50% των μετοχών μιας άλλης οντότητας. Τα παρακάτω βήματα τεκμηριώνουν τη ροή της λογιστικής ενοποίησης:

- Καταγραφή των ενδοεταιρικών δανείων δάνεια. Εάν η μητρική εταιρεία ενοποιεί τα ταμειακά υπόλοιπα των θυγατρικών της σε επενδυτικό λογαριασμό,

καταγράφει τα ενδοεταιρικά δάνεια από τις θυγατρικές προς τη μητρική εταιρεία. Καταγράφονται επίσης μια κατανομή εσόδων από τόκους για τους τόκους που αποκτήθηκαν από τις ενοποιημένες επενδύσεις από τη μητρική εταιρεία προς τις θυγατρικές.

- Χρέωση γενικών εξόδων. Αν η μητρική εταιρεία κατανέμει τα γενικά της έξοδα στις θυγατρικές, υπολογίζει το ποσό της κατανομής και χρεώνει τις διάφορες θυγατρικές.
- Χρέωση πληρωτέων. Εάν η μητρική εταιρεία ασκεί ενοποιημένη υποχρέωση, βεβαιωνόμαστε ότι όλοι οι πληρωτέοι λογαριασμοί που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου έχουν καταλογιστεί σωστά στις διάφορες θυγατρικές.
- Καταλογισμός εξόδων μισθοδοσίας. Εάν η μητρική εταιρεία χρησιμοποιεί κοινό σύστημα πληρωμών για να πληρώσει όλους τους υπαλλήλους σε όλη την εταιρεία, βεβαιωνόμαστε ότι έχει γίνει η σωστή κατανομή των δαπανών μισθοδοσίας σε όλες τις θυγατρικές.
- Πλήρεις καταχωρίσεις προσαρμογής. Σε επίπεδο θυγατρικών και εταιρειών, καταχωρούνται οι απαραίτητες προσαρμογές που απαιτούνται για την σωστή καταγραφή των εσόδων και των δαπανών στη σωστή περίοδο.
- Διερεύνηση υπολοίπων λογαριασμού ενεργητικού, παθητικού και μετοχικού κεφαλαίου. Βεβαιωνόμαστε ότι το περιεχόμενο όλων των λογαριασμών περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων τόσο για τις θυγατρικές εταιρείες όσο και για το εταιρικό μητρικό είναι σωστό και προσαρμόζουμε ανάλογα.
- Έλεγχος των επικουρικών οικονομικών καταστάσεων. Εκτυπώνονται και αναθεωρούνται οι οικονομικές καταστάσεις για κάθε θυγατρική και διερευνώνται τυχόν στοιχεία που φαίνεται να είναι ασυνήθιστα ή λανθασμένα. Πραγματοποιούνται προσαρμογές όπως είναι απαραίτητο.
- Εξάλειψη των ενδοεταιρικών συναλλαγών. Εάν υπήρξαν ενδοεταιρικές συναλλαγές, αντιστρέφονται σε επίπεδο μητρικής εταιρείας για να εξαλείψουμε τις επιπτώσεις τους από τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

- Έλεγχος στις οικονομικές καταστάσεις των μητρικών. Εκτυπώνονται και αναθεωρούνται οι οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρείας και διερευνώνται τυχόν στοιχεία που φαίνεται ασυνήθιστα ή λανθασμένα. Πραγματοποιούνται προσαρμογές όπως είναι απαραίτητο.
- Καταγραφή υποχρέωσης φόρου εισοδήματος. Εάν η εταιρεία κέρδισε κέρδος, καταγράφεται μια υποχρέωση φόρου εισοδήματος. Μπορεί να είναι απαραίτητο να γίνει και σε θυγατρικό επίπεδο.
- Τα στενά βοηθητικά βιβλία. Ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο λογισμικό λογιστικής, μπορεί να είναι απαραίτητο να έχετε πρόσβαση στα οικονομικά αρχεία κάθε θυγατρικής και να τα επισημάνετε ως κλειστά. Αυτό εμποδίζει την καταγραφή οποιωνδήποτε πρόσθετων συναλλαγών στη κλειστή λογιστική περίοδο.
- Κλείσιμο βιβλίων μητρικής εταιρείας. Σημειώστε ότι η λογιστική περίοδος της μητρικής εταιρείας είναι κλειστή, ώστε να μην μπορούν να δηλωθούν επιπλέον συναλλαγές στη κλειστή λογιστική περίοδο.
- Έκδοση οικονομικών καταστάσεων. Εκτυπώνει και διανέμει τις οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρείας.

Εάν μια θυγατρική χρησιμοποιεί ως νόμισμα λειτουργίας διαφορετικό νόμισμα, ένα πρόσθετο λογιστικό βήμα ενοποίησης είναι να μετατρέψει τις οικονομικές της καταστάσεις στο νόμισμα λειτουργίας της μητρικής εταιρείας.

Δεδομένου του μεγάλου αριθμού βημάτων, είναι χρήσιμο να μετατραπούν σε λεπτομερή διαδικασία, την οποία η λογιστική υπηρεσία πρέπει να ακολουθήσει πιστά ως μέρος της διαδικασίας κλεισίματος. Διαφορετικά, θα μπορούσε να παραλειφθεί ένα βασικό βήμα, το οποίο θα έβγαλε τα αποτελέσματα της οικονομικής κατάστασης.

Ορισμένα από τα καθήκοντα που σημειώνονται εδώ μπορούν να αυτοματοποιηθούν ή τουλάχιστον να γίνουν απλούστερα, προκειμένου να υπάρξουν ταχύτερες οικονομικές καταστάσεις. Εντούτοις, σε κάποιο βαθμό, το υψηλότερο επίπεδο ακρίβειας που

απαιτείται για την παραγωγή ακριβέστερων οικονομικών καταστάσεων απαιτεί πρόσθετη προσπάθεια ενοποίησης και κατά συνέπεια περισσότερο χρόνο.

2.2. Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

2.2.1. Ορισμός και βασικές αρχές

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι οικονομικές καταστάσεις οντότητας με πολλαπλά τμήματα ή θυγατρικές. Οι εταιρείες μπορούν συχνά να χρησιμοποιούν τη λέξη ενοποιημένη χαλαρά στην αναφορά των οικονομικών καταστάσεων, προκειμένου να αναφερθούν στη συγκεντρωτική αναφορά όλων των δραστηριοτήτων τους συλλογικά. Ωστόσο, το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων καθορίζει την ενοποιημένη κατάσταση οικονομικών καταστάσεων ως αναφορά μιας οντότητας που είναι διαρθρωμένη με τη μητρική εταιρεία και τις θυγατρικές της.

Οι ιδιωτικές εταιρείες έχουν ελάχιστες απαιτήσεις για την αναφορά των οικονομικών καταστάσεων, αλλά οι δημόσιες επιχειρήσεις πρέπει να αναφέρουν χρηματοοικονομικά στοιχεία σύμφωνα με τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές (GAAP) του συμβουλίου χρηματοοικονομικών λογιστικών προτύπων. Εάν μια εταιρεία αναφέρει σε διεθνές επίπεδο, πρέπει επίσης να λειτουργεί σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζονται από τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Τόσο η GAAP όσο και τα ΔΠΧΠ έχουν ορισμένες ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για εταιρείες που επιλέγουν να αναφέρουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με θυγατρικές.

Σε γενικές γραμμές, η ενοποίηση των οικονομικών καταστάσεων απαιτεί από μια εταιρεία να ενσωματώσει και να συνδυάσει όλες τις λειτουργίες της οικονομικής λογιστικής της, προκειμένου να δημιουργήσει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις που εμφανίζουν αποτελέσματα στον ισολογισμό, στην κατάσταση λογαριασμού

αποτελεσμάτων και στην αναφορά ταμειακών ροών. Η απόφαση για την υποβολή ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων με θυγατρικές γίνεται συνήθως σε ετήσια βάση και συχνά επιλέγεται λόγω φορολογικών ή άλλων πλεονεκτημάτων που προκύπτουν. Τα κριτήρια για την κατάρτιση ενοποιημένης οικονομικής κατάστασης με θυγατρικές βασίζονται κυρίως στην ποσότητα ιδιοκτησίας που κατέχει η μητρική εταιρεία στη θυγατρική. Γενικά, το 50% ή περισσότερο της ιδιοκτησίας σε άλλη εταιρεία συνήθως το ορίζει ως θυγατρική και δίνει τη δυνατότητα στη μητρική εταιρεία να συμπεριλάβει τη θυγατρική σε ενοποιημένη οικονομική κατάσταση. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να επιτρέπεται η κατοχή μεριδίου μικρότερης του 50% εάν η μητρική εταιρεία αποδείξει ότι η διοίκηση της θυγατρικής είναι σε μεγάλο βαθμό ευθυγραμμισμένη με τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων της μητρικής εταιρείας. Αν μια εταιρεία έχει κυριότητα σε θυγατρικές αλλά δεν επιλέγει να συμπεριλάβει μια θυγατρική σε σύνθετη ενοποιημένη κατάσταση οικονομικών καταστάσεων, τότε συνήθως θα λογοδοτεί για τη θυγατρική ιδιοκτησία χρησιμοποιώντας τη μέθοδο κόστους ή τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Οι ιδιωτικές εταιρείες συνήθως λαμβάνουν την απόφαση να δημιουργούν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών σε ετήσια βάση. Η ετήσια αυτή απόφαση επηρεάζεται συνήθως από τα φορολογικά πλεονεκτήματα που μπορεί να αποκτήσει μία εταιρεία από την κατάθεση ενοποιημένης έναντι μη ενοποιημένης κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων για ένα φορολογικό έτος. Οι δημόσιες εταιρείες συνήθως επιλέγουν να δημιουργούν ενοποιημένες ή μη ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Εάν μια δημόσια εταιρεία επιθυμεί να αλλάξει από ενοποιημένη σε μη ενοποιημένη, μπορεί να χρειαστεί να υποβάλει αίτημα αλλαγής. Η αλλαγή από ενοποιημένη σε μη ενοποιημένη μπορεί επίσης να εγείρει ανησυχίες με τους επενδυτές ή επιπλοκές με τους ελεγκτές, οπότε η κατάθεση ενοποιημένων θυγατρικών οικονομικών καταστάσεων είναι συνήθως μια μακροπρόθεσμη οικονομική λογιστική απόφαση. Υπάρχουν, ωστόσο, κάποιες καταστάσεις στις οποίες μια αλλαγή εταιρικής δομής μπορεί να απαιτήσει αλλαγή των ενοποιημένων οικονομικών στοιχείων, όπως είναι η εξαγορά ή η συγχώνευση.

Όπως αναφέρθηκε, οι ιδιωτικές εταιρείες έχουν πολύ λίγες απαιτήσεις για την αναφορά των οικονομικών καταστάσεων, αλλά οι δημόσιες εταιρείες πρέπει να αναφέρουν χρηματοοικονομικά στοιχεία σύμφωνα με τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές του Συμβουλίου Χρηματοοικονομικών Προτύπων (GAAP). Εάν μια εταιρεία αναφέρει σε διεθνές επίπεδο, πρέπει επίσης να λειτουργεί σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζονται από τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Τόσο η GAAP όσο και τα ΔΠΧΠ έχουν ορισμένες ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για τις οντότητες που επιλέγουν να αναφέρουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με θυγατρικές.

Γενικά, μια μητρική εταιρεία και οι θυγατρικές της θα χρησιμοποιούν το ίδιο λογιστικό πλαίσιο για την κατάρτιση τόσο των ξεχωριστών όσο και των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Οι εταιρείες που επιλέγουν να δημιουργήσουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με θυγατρικές απαιτούν σημαντική επένδυση σε υποδομή χρηματοοικονομικής λογιστικής λόγω των λογιστικών ενοποιήσεων που απαιτούνται για την κατάρτιση των τελικών ενοποιημένων οικονομικών εκθέσεων.

Υπάρχουν μερικά προσωρινά πρότυπα που πρέπει να τηρούν οι εταιρείες που χρησιμοποιούν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Η κύρια εντολή είναι ότι η μητρική εταιρεία ή οποιαδήποτε από τις θυγατρικές της δεν μπορεί να μεταφέρει μετρητά, έσοδα, περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις μεταξύ των εταιρειών για να βελτιώσει άδικο τα αποτελέσματα ή να μειώσει τους οφειλόμενους φόρους. Ανάλογα με τις χρησιμοποιούμενες λογιστικές οδηγίες, τα πρότυπα ενδέχεται να διαφέρουν για το ποσό της ιδιοκτησίας που απαιτείται για να συμπεριληφθεί μια εταιρεία στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των ξεχωριστών νομικών οντοτήτων. Οι τελικές καταστάσεις χρηματοοικονομικής αναφοράς παραμένουν οι ίδιες στον ισολογισμό, στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και στην κατάσταση ταμειακών ροών. Κάθε ξεχωριστή νομική οντότητα έχει τις δικές της οικονομικές λογιστικές διαδικασίες και δημιουργεί

τις δικές της οικονομικές καταστάσεις. Αυτές οι καταστάσεις συνδυάζονται στη συνέχεια από τη μητρική εταιρεία σε τελικές ενοποιημένες εκθέσεις του ισολογισμού, της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων και της κατάστασης ταμειακών ροών. Επειδή η μητρική εταιρεία και οι θυγατρικές της αποτελούν μια οικονομική οντότητα, οι επενδυτές, οι ρυθμιστικές αρχές και οι πελάτες βρίσκουν χρήσιμες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για τη μέτρηση της συνολικής θέσης ολόκληρης της οντότητας.

Υπάρχουν τρεις κύριοι τρόποι αναφοράς του ενδιαφέροντος ιδιοκτησίας μεταξύ εταιρειών. Ο πρώτος τρόπος είναι να δημιουργηθούν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι μέθοδοι κόστους και ισοτιμίας είναι δύο πρόσθετοι τρόποι με τους οποίους οι εταιρείες μπορούν να λογοδοτούν για τα συμφέροντα ιδιοκτησίας στην οικονομική τους έκθεση. Συνολικά, η κυριότητα βασίζεται συνήθως στο συνολικό ποσό των μετοχών που ανήκουν. Εάν μια εταιρεία κατέχει λιγότερο από το 20% της μετοχής μιας άλλης εταιρείας, συνήθως χρησιμοποιεί τη μέθοδο του κόστους της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Εάν μια εταιρεία κατέχει πάνω από 20% αλλά μικρότερη από 50%, μια εταιρεία συνήθως χρησιμοποιεί τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

2.2.2. Παρουσίαση Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

- Ενοποιημένος Ισολογισμός
- Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης
- Ενοποιημένος πίνακας κίνησης Ιδίων Κεφαλαίων
- Ενοποιημένη κατάσταση ταμειακών ροών
- Ενοποιημένο προσάρτημα
- Ενοποιημένη Κατάσταση Διάθεσης Κερδών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

3.1. Παρουσίαση Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων

3.1.1. Ανακτήσιμη αξία (recoverable amount)

Ο όρος «ανακτήσιμο ποσό χρηματοοικονομικής θέσης» ή «ανακτήσιμη αξία» αναφέρεται στην μεγαλύτερη από την αγοραία αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή στην αξία που παρέχεται στην εταιρεία όπως χρησιμοποιείται επί του παρόντος. Η έννοια των ανακτήσιμων ποσών χρησιμοποιείται συχνά στο πλαίσιο του καθορισμού της απομείωσης των παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου είναι ο μεγαλύτερος από τους δύο υπολογισμούς που παρουσιάζονται παρακάτω:

Ανακτήσιμη Αξία = Εύλογη Αξία - Κόστος Διάθεσης

Ανακτήσιμη Αξία = Τιμή Χρήσης

Όπου:

Εύλογη αξία: η τιμή που θα εισπραχθεί κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου.

Κόστος Διάθεσης: πρόσθετα έξοδα που αποδίδονται άμεσα στην απομάκρυνση ενός περιουσιακού στοιχείου.

Παράδειγμα

Πέρυσι, η εταιρεία A αγόρασε ένα μικρό στόλο από φορτηγά μεταφοράς φυσικού αερίου για 700.000 ευρώ. Λίγο μετά την αγορά των φορτηγών, ένα τοπικό διυλιστήριο άρχισε να εγχέει καυσαέρια στον τοπικό αγωγό φυσικού αερίου. Η εταιρεία A ενημερώθηκε από αξιωματούχους κοινής ωφέλειας ότι η ποιότητα του φυσικού αερίου που ευρίσκεται στο δίκτυο δεν ανταποκρίνεται στις οδηγίες ποιότητας του κατασκευαστή για τα συμπιεσμένα οχήματα φυσικού αερίου.

Η εταιρεία A θα αναγκαστεί να πουλήσει τα φορτηγά μετά από ένα χρόνο. Η εταιρεία A είχε χρησιμοποιήσει μια δεκαετή μέθοδο απόσβεσης γραμμής για αυτά τα οχήματα. Η καθαρή λογιστική αξία πριν από την ανακάλυψη αυτής της απομείωσης σε αξία ήταν 700.000 ευρώ - 70.000 ευρώ ή 630.000 ευρώ. Ο κατασκευαστής του οχήματος βρήκε έναν αγοραστή που ήταν πρόθυμος να πληρώσει 400.000 ευρώ για τα φορτηγά της εταιρείας A. Η εταιρεία A έπρεπε επίσης να πληρώσει 30.000 ευρώ για να μεταφέρει τα φορτηγά σε αυτόν τον νέο ιδιοκτήτη.

Με βάση τις πληροφορίες που έλαβε ο κατασκευαστής, το ανακτήσιμο ποσό για αυτά τα φορτηγά υπολογίστηκε ως εξής:

= Εύλογη Αξία - Κόστος Διάθεσης

= 400.000 - 30.000 = 370.000 ευρώ

Δεδομένου ότι η καθαρή λογιστική αξία αυτών των περιουσιακών στοιχείων ήταν \$ 630.000, η Εταιρεία A κατέγραψε απομείωση αξίας 630.000 ευρώ - 370.000 ευρώ = 260.000 ευρώ. Η καταχώριση του ημερολογίου για την καταγραφή της συναλλαγής έχει ως εξής:

Χρέωση

Πίστωση

Απώλεια απομείωσης	260,000 ευρώ	
Συσσωρευμένες Ζημίες Απομείωσης		260,000 ευρώ

3.1.2. Εύλογη αξία (fair value)

Η εύλογη αξία είναι ένας όρος με πολλές έννοιες στον οικονομικό κόσμο. Κατά την επένδυση, αναφέρεται στην τιμή πώλησης ενός περιουσιακού στοιχείου που έχει συμφωνηθεί από έναν αγοραστή και έναν πωλητή, εφόσον οι δύο πλευρές είναι γνωστοί και εισέρχονται ελεύθερα στην συναλλαγή. Για παράδειγμα, οι τίτλοι έχουν εύλογη αξία που καθορίζεται από μια αγορά στην οποία διαπραγματεύονται.

Στη λογιστική, η εύλογη αξία αντιπροσωπεύει την εκτιμώμενη αξία διαφόρων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που πρέπει να καταχωρούνται στα βιβλία μιας εταιρείας.

Με την ευρύτερη οικονομική έννοια, η εύλογη αξία αντιπροσωπεύει την πιθανή τιμή ή την αξία που αποδίδεται σε ένα αγαθό ή μια υπηρεσία, λαμβανομένης υπόψη της χρησιμότητάς του, της προσφοράς και της ζήτησης για αυτό, καθώς και του μεγέθους του ανταγωνισμού γι 'αυτό. Αν και συνάγει μια ανοικτή αγορά, δεν είναι ακριβώς η ίδια με την αγοραία αξία, η οποία απλά αναφέρεται στην τιμή ενός περιουσιακού στοιχείου στην αγορά (όχι εγγενής αξία).

Στον επενδυτικό κόσμο, ένας κοινός τρόπος για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας μιας ασφάλειας ή του περιουσιακού στοιχείου είναι η καταχώρισή της σε μια δημόσια εισηγμένη αγορά, όπως ένα χρηματιστήριο αξιών. Εάν οι μετοχές της εταιρείας XYZ διαπραγματεύονται σε χρηματιστήριο, οι διαμορφωτές της αγοράς παρέχουν μια τιμή προσφοράς και ζήτησης για αυτές τις μετοχές σε καθημερινή βάση. Ένας επενδυτής μπορεί να πουλήσει το απόθεμα στην τιμή προσφοράς στον κατασκευαστή της αγοράς και να αγοράσει το απόθεμα από τον κατασκευαστή δείκτη στην τιμή αγοράς. Δεδομένου ότι η ζήτηση των επενδυτών για το απόθεμα καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τις τιμές προσφοράς και ζήτησης, η ανταλλαγή είναι μια αξιόπιστη μέθοδος για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας του αποθέματος.

Η εύλογη αξία ενός παραγώγου προσδιορίζεται, εν μέρει, από την αξία ενός υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου. Εάν αγοράσουμε μια επιλογή αγοράς 50 μετοχών στο XYZ, αγοράζουμε το δικαίωμα αγοράς 100 μετοχών της μετοχής της XYZ στα \$ 50 ανά μετοχή για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Εάν η τιμή αγοράς του μετοχικού κεφαλαίου της XYZ αυξηθεί, η αξία της μετοχής αυξάνεται επίσης.

Στην αγορά συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης, η εύλογη αξία είναι η τιμή ισορροπίας για ένα συμβόλαιο συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης, δηλαδή το σημείο όπου η προσφορά αγαθών ταιριάζει με τη ζήτηση. Αυτό είναι ίσο με την άμεση τιμή αφού ληφθούν υπόψη οι αυξημένοι τόκοι (και τα μερίσματα που χάθηκαν επειδή ο επενδυτής κατέχει το συμβόλαιο μελλοντικής εκπλήρωσης και όχι τα φυσικά αποθέματα) για μια ορισμένη χρονική περίοδο.

Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ορίζει την εύλογη αξία ως τιμή που εισπράττεται για την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή καταβάλλεται για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια τακτική συναλλαγή μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία, συνήθως για χρήση σε οικονομικές καταστάσεις με την πάροδο του χρόνου. Η εύλογη αξία όλων των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού μιας εταιρείας πρέπει να καταχωρείται στα βιβλία με την αποτίμηση της αγοράς. Το αρχικό κόστος χρησιμοποιείται για την αποτίμηση περιουσιακών στοιχείων στις περισσότερες περιπτώσεις.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να είναι δύσκολο να προσδιοριστεί μια εύλογη αξία για ένα περιουσιακό στοιχείο εάν δεν υπάρχει ενεργός αγορά γι 'αυτό. Αυτό είναι συχνά ένα ζήτημα όταν οι λογιστές εκτελούν αποτίμηση εταιρείας. Ας υποθέσουμε, για παράδειγμα, ότι ένας λογιστής δεν μπορεί να καθορίσει μια εύλογη αξία για ένα ασυνήθιστο κομμάτι του εξοπλισμού. Ο λογιστής μπορεί να χρησιμοποιήσει τις προεξοφλημένες ταμειακές ροές που δημιουργούνται από το περιουσιακό στοιχείο για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας. Στην περίπτωση αυτή, ο λογιστής χρησιμοποιεί την εκροή ταμειακών ροών για να αγοράσει τον εξοπλισμό και τις εισροές ταμειακών ροών που δημιουργούνται με τη χρήση του εξοπλισμού κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης

ζωής του. Η αξία των προεξοφλημένων ταμιακών ρών είναι η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου.

Η εύλογη αξία χρησιμοποιείται επίσης στην ενοποίηση όταν οι οικονομικές καταστάσεις μιας θυγατρικής εταιρείας συνδυάζονται ή ενοποιούνται με τις οικονομικές καταστάσεις μιας μητρικής εταιρείας. Η μητρική εταιρεία αποκτά συμμετοχή σε θυγατρική και τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις της θυγατρικής παρουσιάζονται με εύλογη αγοραία αξία για κάθε λογαριασμό. Όταν τα λογιστικά βιβλία και των δύο εταιρειών συνδυάζονται, το αποτέλεσμα είναι μια ενοποιημένη οικονομική κατάσταση, η οποία είναι μια σειρά οικονομικών καταστάσεων που παρουσιάζουν μια μητρική εταιρεία και μία θυγατρική σαν να ήταν οι δύο επιχειρήσεις μία εταιρεία.

3.1.3. Οικονομική ουσία των συναλλαγών (substance over form)

Η οικονομική ουσία των συναλλαγών είναι η έννοια ότι οι οικονομικές καταστάσεις και οι συνοδευτικές γνωστοποιήσεις μιας επιχείρησης πρέπει να αντανακλούν την υποκείμενη πραγματικότητα των λογιστικών συναλλαγών. Αντιστρόφως, οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις δεν πρέπει να συμμορφώνονται απλώς με τη νομική μορφή στην οποία εμφανίζονται. Το βασικό σημείο της ιδέας είναι ότι μια συναλλαγή δεν πρέπει να καταγράφεται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκρύπτεται ο πραγματικός σκοπός της συναλλαγής, γεγονός που θα παραπλανούσε τους αναγνώστες των οικονομικών καταστάσεων μιας εταιρείας (Σγουρινάκης, et al, 2015).

Παραδείγματα οικονομικής ουσίας των συναλλαγών είναι τα εξής:

Η Εταιρεία Α είναι ουσιαστικά αντιπρόσωπος της Εταιρείας Β, οπότε θα πρέπει να εγγραφεί μόνο μια πώληση για λογαριασμό της Εταιρείας Β στο ποσό της σχετικής

προμήθειας. Ωστόσο, η Εταιρεία Α επιθυμεί οι πωλήσεις της να εμφανιστούν μεγαλύτερες, οπότε καταγράφει ολόκληρο το ποσό μιας πώλησης ως έσοδο.

Η εταιρεία Γ κρύβει τις υποχρεώσεις του χρέους σε συγγενείς οντότητες, έτσι ώστε το χρέος να μην εμφανίζεται στον ισολογισμό του.

Η Εταιρεία Δ δημιουργεί λογαριασμούς και έγγραφα για να νομιμοποιήσει την πώληση προϊόντων σε πελάτες όπου τα εμπορεύματα δεν έχουν ακόμη εγκαταλείψει τις εγκαταστάσεις της Εταιρείας Δ.

Οι εξωτερικοί ελεγκτές εξετάζουν συνεχώς τις συναλλαγές των πελατών τους για να διασφαλίσουν ότι ακολουθείται το κριτήριο της ουσίας πάνω από το έντυπο. Το ζήτημα έχει κάποια σημασία για τους ελεγκτές, επειδή καλούνται να πιστοποιήσουν την ορθότητα της παρουσίασης ενός συνόλου οικονομικών καταστάσεων και η δικαιοσύνη της παρουσίασης και η έννοια της ουσίας πάνω από τη μορφή είναι ουσιαστικά το ίδιο πράγμα. (Σγουρινάκης, et al, 2015).

3.1.4. Ενδεχόμενο περιουσιακό στοιχείο και ενδεχόμενη υποχρέωση (contingent asset, contingent liability)

Ένα ενδεχόμενο στοιχείο ενεργητικού είναι ένα δυνητικό οικονομικό όφελος που εξαρτάται μόνο από μελλοντικά γεγονότα που δεν μπορούν να ελεγχθούν από την εταιρεία. Λόγω της αβεβαιότητας των μελλοντικών γεγονότων, αυτά τα περιουσιακά στοιχεία δεν καταχωρούνται στον ισολογισμό. Ωστόσο, κατά την εκπλήρωση ορισμένων όρων, τα ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις στις συνημμένες σημειώσεις. Συνεπώς, ένα ενδεχόμενο περιουσιακό στοιχείο καθίσταται ένα πραγματοποιημένο περιουσιακό στοιχείο (και ως εκ τούτου εγγράψιμο στον ισολογισμό) όταν η πραγματοποίηση των ταμειακών ροών που συνδέονται με αυτό καθίσταται σχετικά βέβαιη. Στην περίπτωση αυτή, το

περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται στην περίοδο κατά την οποία λαμβάνει χώρα η αλλαγή της κατάστασης.

Ένα ενδεχόμενο περιουσιακό στοιχείο είναι επίσης γνωστό ως δυνητικό στοιχείο ενεργητικού, επειδή υπάρχει η δυνατότητα για μελλοντικά οφέλη για την εταιρεία. Ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία ενδέχεται να προκύψουν λόγω της άγνωστης οικονομικής αξίας. Επιπλέον, ενδέχεται να προκύψουν λόγω αβεβαιότητας σχετικά με το αποτέλεσμα ενός γεγονότος στο οποίο μπορεί να δημιουργηθεί ένα περιουσιακό στοιχείο. Ένα ενδεχόμενο στοιχείο εμφανίζεται εξαιτίας προηγούμενων συμβάντων, αλλά το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού δεν θα συλλεχθεί μέχρι να προκύψουν μελλοντικά συμβάντα. Υπάρχουν επίσης ενδεχόμενες ή δυνητικές υποχρεώσεις που μπορεί να προκύψουν σε βάρος μιας εταιρείας, δεδομένου ενός συγκεκριμένου μελλοντικού γεγονότος(Χατζηνικολάου & Ανδριανόπουλος, 2008).

Παράδειγμα

Μια εταιρεία που εμπλέκεται σε μια δίκη με την προσδοκία να λάβει αποζημίωση έχει ένα ενδεχόμενο περιουσιακό στοιχείο, επειδή το αποτέλεσμα της υπόθεσης δεν είναι ακόμη γνωστό και το ποσό του δολαρίου δεν έχει ακόμη προσδιοριστεί. Αυτή είναι και η κατάσταση όταν περιμένετε να λάβετε χρήματα μέσω της χρήσης εγγύησης. Άλλα παραδείγματα περιλαμβάνουν τα οφέλη που πρέπει να εισπράττονται από περιουσία ή άλλο δικαστικό συμβιβασμό. Οι προβλεπόμενες συγχωνεύσεις και εξαγορές πρέπει να γνωστοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις.

Από την άλλη πλευρά, μια ενδεχόμενη υποχρέωση θα υφίστατο αν μια εταιρεία ονομάζεται εναγόμενο σε αγωγή και διαπιστώνεται από δικαστήριο ότι πρέπει να καταβάλει αποζημίωση στους ζημιωθέντες.

Παράδειγμα

Ας υποθέσουμε ότι μια εταιρεία αντιμετωπίζει αγωγή από ανταγωνιστική εταιρεία για παραβίαση ευρεσιτεχνίας. Η νομική υπηρεσία της εταιρείας πιστεύει ότι η αντίπαλη εταιρεία έχει ισχυρή υπόθεση και η επιχείρηση εκτιμά απώλεια αξίας 2 εκατομμυρίων ευρώ αν η επιχείρηση χάσει την υπόθεση. Επειδή η υποχρέωση είναι τόσο πιθανή και μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί, η επιχείρηση καταχωρεί λογιστική εγγραφή στον ισολογισμό για να χρεώσει (αυξήσει) τα δικαστικά έξοδα για 2 εκατομμύρια ευρώ και για να πιστώσει (αυξήσει) τα δεδουλευμένα έξοδα για 2 εκατομμύρια ευρώ. Ο λογαριασμός δεδουλευμένων λογαριασμών χρησιμοποιείται έτσι ώστε η επιχείρηση να μπορεί να καταχωρήσει αμέσως ένα έξοδο χωρίς να χρειάζεται άμεση πληρωμή μετρητών. Εάν η αγωγή προκαλεί ζημία, ο λογαριασμός δεδουλευμένων εξόδων χρεώνεται (μειώνεται) και τα μετρητά πιστώνονται (μειώνονται) κατά 2 εκατομμύρια ευρώ.

3.1.5. Αναβαλλόμενη φορολογία (Άρθρο 23)

Ο αναβαλλόμενος φόρος αναφέρεται είτε σε θετική (ενεργητικού) είτε σε αρνητική (υποχρέωση) καταχώριση στον ισολογισμό μιας εταιρείας όσον αφορά τον οφειλόμενο ή επιπλέον φόρο λόγω προσωρινών διαφορών.

Ο αναβαλλόμενος φόρος μπορεί να εμπίπτει σε μία από τις δύο κατηγορίες. Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις. Και οι δύο θα εμφανίζονται ως καταχωρήσεις σε ισολογισμό και θα αντιπροσωπεύουν τα αρνητικά και θετικά ποσά του οφειλόμενου φόρου. Σημειώστε ότι μπορεί να υπάρχει μία χωρίς την άλλη - μια εταιρεία μπορεί να έχει μόνο αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή αναβαλλόμενη φορολογική περιουσία.

Ανάλογα με το αν ο φόρος οφείλεται ή καταβάλλεται, θα καθοριστεί εάν θεωρείται περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση.

Μια σημαντική έννοια που πρέπει να εξηγηθεί σε σχέση με τον αναβαλλόμενο φόρο είναι αυτή των φορολογητέων προσωρινών διαφορών. Αυτό συμβαίνει όταν μια επιχείρηση έχει περιουσιακό στοιχείο με τιμή υποχρέωσης που δεν ταιριάζει με την τρέχουσα φορολογητέα αξία του περιουσιακού στοιχείου. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν οι λογιστικές προσεγγίσεις και οι φορολογικοί νόμοι διαφέρουν ως προς τον τρόπο χειρισμού της απόσβεσης ενός περιουσιακού στοιχείου.

Αυτές οι προσωρινές διαφορές μπορούν να επηρεάσουν έναν χρηματοοικονομικό λογαριασμό, διότι σημαίνουν ότι τα έσοδα και οι δαπάνες εμφανίζονται μέσα σε μία λογιστική περίοδο, αλλά ο φόρος είναι πληρωτέος σε διαφορετική λογιστική περίοδο. Μια φορολογητέα διαφορά μπορεί να είναι είτε φορολογητέα είτε εκπεστέα.

Μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση προκύπτει όταν μια επιχείρηση έχει ένα ορισμένο ποσό εισοδήματος για μια λογιστική περίοδο και το ποσό αυτό είναι διαφορετικό από το φορολογητέο ποσό της φορολογικής δήλωσης. Όταν το ποσό είναι μικρότερο από τον εκτιμώμενο φόρο, μια εγγραφή εγγράφεται στον ισολογισμό με τη μορφή μιας υποχρέωσης.

Ο αναβαλλόμενος φόρος συνήθως αναφέρεται σε υποχρεώσεις, όπου το ποσό που εγγράφεται στον ισολογισμό είναι πληρωτέο σε μελλοντικό χρόνο. Ωστόσο, ο αναβαλλόμενος φόρος μπορεί επίσης να εφαρμοστεί με την αντίθετη έννοια.

Παράδειγμα αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης

Η εταιρεία XYZ κατέχει μηχανήματα που ταξινομούνται ως περιουσιακό στοιχείο. Επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν μια συγκεκριμένη μέθοδο απόσβεσης - στην περίπτωση αυτή μια επιταχυνόμενη μέθοδο που επιτρέπει υψηλότερες μειώσεις νωρίτερα στην κατοχή του περιουσιακού στοιχείου και χαμηλότερες μειώσεις περαιτέρω

Αυτό διαφέρει από την πιο αργή, σταθερή απόσβεση που χρησιμοποιείται από τις φορολογικές αρχές, πράγμα που σημαίνει ότι η απόσβεση κατανέμεται ομοιόμορφα

κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του περιουσιακού στοιχείου. Η μέθοδος απόσβεσης επηρεάζει το ύψος των χρεώσεων για κάθε λογιστική περίοδο. Αυτές οι χρεώσεις μπορούν να ζητηθούν για το επίδομα κεφαλαίου

Επειδή η μέθοδος απόσβεσης που επέλεξε η εταιρεία XYZ θα οδηγούσε αρχικά σε μεγαλύτερη έκπτωση από τη μέθοδο που χρησιμοποιούν οι φορολογικές αρχές, το εισόδημά τους θα ήταν υψηλότερο από αυτό που θα θεωρούσε το φορολογητέο εισόδημα. Στην περίπτωση αυτή, η προσωρινή διαφορά θα προστεθεί ως υποχρέωση στον ισολογισμό.

Όταν μια εταιρεία υπερπληρώνει για μια συγκεκριμένη φορολογική περίοδο, αυτό μπορεί να επισημανθεί ως αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση στον ισολογισμό. Εάν οι φόροι πληρώνονται εκ των προτέρων, τότε το ποσό της υπεραξίας μπορεί να θεωρηθεί περιουσιακό στοιχείο και δείχνει ότι η επιχείρηση θα πρέπει να λάβει κάποια φορολογική ελάφρυνση κατά την επόμενη κατάθεση.

Η εκ των προτέρων πληρωμή για τη δημιουργία αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων μπορεί να βοηθήσει μια επιχείρηση που επιθυμεί να μειώσει τη φορολογική υποχρέωση σε μια μελλοντική περίοδο.

Ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο μπορεί επίσης να προκύψει λόγω ζημιών που μεταφέρονται σε μια νέα λογιστική περίοδο από μια προηγούμενη λογιστική περίοδο και μπορεί στη συνέχεια να αξιωθεί στη νέα περίοδο ως περιουσιακό στοιχείο.

Παράδειγμα:

Έσοδα	3000
Δαπάνες	60

Φορολογητέο εισόδημα	2940
Πληρωτέοι φόροι	882
Καθαρά έσοδα	2058

Μια εταιρεία κατασκευής υπολογιστών εκτιμά, βάσει προηγούμενης εμπειρίας, ότι η πιθανότητα επιστροφής ενός υπολογιστή για επισκευές εγγύησης το επόμενο έτος είναι 2% επί της συνολικής παραγωγής. Εάν τα συνολικά έσοδα της εταιρείας κατά το έτος 1 είναι 3.000 ευρώ και η δαπάνη εγγύησης στα βιβλία της είναι 60 ευρώ (2% x 3.000 ευρώ), τότε το φορολογητέο εισόδημα της εταιρείας είναι 2.940 ευρώ. Ωστόσο, οι περισσότερες φορολογικές αρχές δεν επιτρέπουν στις εταιρείες να εκπέσουν τα έξοδα βάσει των αναμενόμενων εγγυήσεων, οπότε η εταιρεία υποχρεούται να πληρώσει φόρους με το σύνολο των 3.000 ευρώ.

Εάν ο φορολογικός συντελεστής για την εταιρεία είναι 26%, η διαφορά 15,6 ευρώ (60 ευρώ x 26%) μεταξύ των φόρων που καταβάλλονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και των πραγματικών φόρων που καταβάλλονται στις φορολογικές αρχές είναι μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.

3.1.6. Μισθώσεις (Άρθρο 18)

Όταν οι εταιρείες χρειάζονται κεφάλαια όπως οχήματα ή βαρέα μηχανήματα, η μίσθωση είναι προτιμότερη από την αγορά. Η μίσθωση απαιτεί λιγότερα χρήματα εκ των προτέρων, μπορεί να προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία στις πληρωμές και, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να κρατήσει περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις εκτός του ισολογισμού. Όταν μισθώσετε ένα περιουσιακό στοιχείο, οι πληρωμές μισθωμάτων θα εμφανίζονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων σας ως

έξοδα - αλλά ακριβώς το πώς εμφανίζονται εξαρτώνται από τον τρόπο ταξινόμησης της μίσθωσης (Σγουρινάκης, et al, 2015).

3.1.7. Χρηματοδοτική μίσθωση

Τα ΕΛΠ αναφέρουν ότι υπάρχουν δύο τύποι μίσθωσης, η χρηματοδοτική μίσθωση και η λειτουργική μίσθωση. Οι ορισμοί αυτών των μισθώσεων είναι ζωτικής σημασίας και θα μπορούσαν να απαιτηθούν κατά την προετοιμασία μιας απάντησης στην εξέταση.

Χρηματοδοτική μίσθωση: Μία χρηματοδοτική μίσθωση είναι μίσθωση που μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τις ανταμοιβές που συνδέονται με την κυριότητα ενός περιουσιακού στοιχείου στον μισθωτή.

Λειτουργική μίσθωση: Η λειτουργική μίσθωση ορίζεται ως οποιαδήποτε μίσθωση εκτός από χρηματοδοτική μίσθωση.'

Όσον αφορά στην χρηματοδοτική μίσθωση, πρόκειται για μια εμπορική συμφωνία όπου:

- ο μισθωτής (πελάτης ή δανειολήπτης) θα επιλέξει ένα στοιχείο (εξοπλισμός, όχημα, λογισμικό).
- ο εκμισθωτής (εταιρεία χρηματοδότησης) θα αγοράσει αυτό το περιουσιακό στοιχείο.
- ο μισθωτής θα έχει χρήση αυτού του περιουσιακού στοιχείου κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.
- ο μισθωτής θα καταβάλλει μια σειρά μισθωμάτων ή δόσεων για τη χρήση αυτού του περιουσιακού στοιχείου.
- ο εκμισθωτής θα ανακτήσει μεγάλο μέρος ή το σύνολο του κόστους του περιουσιακού στοιχείου συν τους τόκους από τα μισθώματα που καταβάλλει ο μισθωτής.

- ο μισθωτής έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει την κυριότητα του περιουσιακού στοιχείου (π.χ. πληρώνει την τελευταία τιμή ενοικίασης ή την τιμή αγοράς του δικαιώματος προαίρεσης).

Δεδομένου ότι μια χρηματοδοτική μίσθωση κεφαλαιοποιείται, τόσο τα περιουσιακά στοιχεία όσο και οι υποχρεώσεις στον ισολογισμό αυξάνονται. Κατά συνέπεια, το κεφάλαιο κίνησης μειώνεται, αλλά ο λόγος χρέους / ιδίων κεφαλαίων αυξάνεται, δημιουργώντας πρόσθετη μόχλευση.

Τα έξοδα χρηματοδοτικής μίσθωσης κατανέμονται μεταξύ των εξόδων τόκων και της αξίας του κεφαλαίου όπως ένα ομολογιακό δάνειο ή δάνειο. Ως εκ τούτου, σε κατάσταση ταμειακών ροών, μέρος των πληρωμών μισθωμάτων εμφανίζεται υπό ταμειακές ροές λειτουργίας, αλλά μέρος της χρηματορονομικής ταμειακής ροής. Επομένως, η αύξηση των ταμειακών ροών αυξάνεται.

Στο πλαίσιο των όρων λειτουργικής μίσθωσης, οι υποχρεώσεις μίσθωσης δεν αναγνωρίζονται. Ως εκ τούτου, οι δείκτες μόχλευσης υποεκτιμώνται και οι αναλογίες απόδοσης (ROE και ROA) είναι υπερτιμημένες.

Το κύριο κριτήριο των ΕΛΠ είναι:

Αν "ουσιαστικά όλοι οι κίνδυνοι και τα οφέλη" της ιδιοκτησίας μεταβιβάζονται στον μισθωτή, τότε πρόκειται για χρηματοδοτική μίσθωση. Εάν δεν πρόκειται για χρηματοδοτική μίσθωση, τότε πρόκειται για λειτουργική μίσθωση. Η μεταφορά κινδύνου στον μισθωτή μπορεί να αποδειχθεί με όρους μίσθωσης όπως η επιλογή του μισθωτή να αγοράσει το περιουσιακό στοιχείο σε χαμηλή τιμή (συνήθως την υπολειμματική αξία) στο τέλος της μίσθωσης. Η φύση του περιουσιακού στοιχείου (εάν είναι πιθανό να χρησιμοποιηθεί από οποιονδήποτε άλλον εκτός από τον μισθωτή), η διάρκεια της μίσθωσης (είτε καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της ωφέλιμης ζωής του περιουσιακού στοιχείου), και η παρούσα αξία των πληρωμών μισθωμάτων (είτε πρόκειται για καλύπτουν το κόστος του περιουσιακού στοιχείου) μπορεί επίσης να είναι παράγοντες.

Τα ΕΛΠ δεν παρέχουν σταθερό σύνολο κανόνων για την ταξινόμηση των μισθώσεων και θα υπάρχουν πάντα οριακές περιπτώσεις. Επίσης, είναι μερικές φορές δυνατή η χρήση μισθώσεων για την καλύτερη εμφάνιση των ισολογισμών, υπό την προϋπόθεση ότι ο μισθωτής μπορεί να δικαιολογήσει τη μεταχείρισή τους ως λειτουργικές μισθώσεις.

Η ταξινόμηση μεγάλων συναλλαγών, όπως η πώληση και η εκμίσθωση ακινήτων, μπορεί να έχει σημαντική επίπτωση στους λογαριασμούς και στα μέτρα χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, όπως η επιτάχυνση. Ωστόσο, αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι η βελτίωση του χρηματοοικονομικού προσανατολισμού μπορεί να αντισταθμιστεί από την επιδείνωση των λειτουργικών ρυθμίσεων και αντιστρόφως.

3.2. Παρουσίαση Αλλαγών

Την 20η Νοεμβρίου 2014 ψηφίστηκε νόμος μέσω του Κοινοβουλίου για εισαγωγή νέων ΕΛΠ, όπως θα εφαρμοστεί για χρήσεις που αρχίζουν από 1.1.2015. Ο νέος νόμος εφαρμόζει επίσης σημαντικές αλλαγές όσον αφορά τη διατήρηση βιβλίων και αρχείων, αντικαθιστώντας πλήρως τον Κώδικα Αναφοράς Φορολογικών Συναλλαγών (ΤΤΡC) μαζί με οποιαδήποτε άλλη διάταξη, ερμηνευτική εγκύκλιο ή απόφαση που έχει εκδοθεί δυνάμει του ΤΤΡC ή του προηγούμενου Ελληνικού Κώδικα Βιβλίων και Αρχεία (GCBR).

Επιπλέον, καταργούνται ορισμένες διατάξεις των Ν.2190 / 1920 και Ν.3190 / 1955 που αφορούν κυρίως την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, ενώ καταργούνται, μεταξύ άλλων, οι υφιστάμενες ΕΛΠ (ΠΔ 1123/1980), καθώς και οι ειδικό λογιστικό σχέδιο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των ασφαλιστικών εταιρειών, τις διατάξεις του Ν.2065 / 1992 σε σχέση με την αναπροσαρμογή των ακινήτων και το Ν.1809 / 1988 που ρυθμίζει θέματα σχετικά με τα φορολογικά μηχανήματα, χωρίς όμως να εισάγονται αλλαγές στο παλαιό καθεστώς όπως ορίζεται από τον εν λόγω νόμο.

Συγκεκριμένα, το Κεφάλαιο 1 ("Πεδίο εφαρμογής και κατηγορίες οντοτήτων βάσει του μεγέθους τους") καθορίζει το πεδίο εφαρμογής του νόμου και κατηγοριοποιεί τα νομικά πρόσωπα που εμπίπτουν στις διατάξεις του, βάσει του μεγέθους τους. Το Κεφάλαιο 2 ("Λογιστικά Αρχεία") ρυθμίζει τους γενικούς κανόνες για την τήρηση λογιστικών βιβλίων, ενώ το Κεφάλαιο 3 ("Αρχεία Πωλήσεων") αναφέρεται στις υποχρεώσεις που σχετίζονται με την έκδοση φορολογικού μητρώου. Οι νέες διατάξεις διέπονται από τη φιλοσοφία της «απλότητας» με στόχο την κατάργηση των τυπολατρικών διατάξεων του ΤΤΡΚ που χρονολογούνται από εκείνες του GCBR. Στο πλαίσιο αυτό, το γενικό πνεύμα των νέων διατάξεων είναι ότι εναπόκειται στα νομικά πρόσωπα να εφαρμόζουν, κατά την κρίση τους, τις κατάλληλες διασφαλίσεις (χωρίς να διευκρινίζονται) να αποδεικνύουν την πραγματοποίηση των συναλλαγών τους και τη συσχέτισή τους με τις λογιστικές εγγραφές.

Με άλλα λόγια, εναπόκειται στις νομικές οντότητες να αναζητήσουν και να υιοθετήσουν τις κατάλληλες πρακτικές έτσι ώστε όλη η συναλλακτική τους δραστηριότητα να αποδεικνύεται εύκολα κατά τον πιθανό έλεγχο και να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του νέου νόμου. Επίσης, σύμφωνα με τα κεφάλαια 4, 5, 6 και 7, εισάγονται νέα λογιστικά πρότυπα και νέα μορφή οικονομικών καταστάσεων, αντικαθιστώντας τα ισχύοντα με το Π.Δ. 1123/1980. Η εφαρμογή των εν λόγω νέων Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων και η νέα μορφή οικονομικών καταστάσεων θα είναι υποχρεωτική για χρήσεις που αρχίζουν από 1.1.2015 σύμφωνα με το νόμο. Το Κεφάλαιο 8 ρυθμίζει θέματα που θα προκύψουν κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου καθώς και ορισμένες διατάξεις συναλλαγών.

Οι ορισμοί, τα μοντέλα νέων οικονομικών καταστάσεων που καταρτίζονται από τις εταιρείες, το νέο λογιστικό σχέδιο και η χαρτογράφηση του στις οικονομικές καταστάσεις υπάρχουν στα Παραρτήματα του νόμου.

3.2.1. Νομικά πρόσωπα που εμπίπτουν στις διατάξεις του νόμου

Ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, εταιρίες γενικού εμπορίου, ιδιωτικές εταιρείες κεφαλαίου και προσωπικές εταιρείες και κάθε άλλη νομική οντότητα ιδιωτικού δικαίου που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του νόμου.

Ο νόμος καθορίζει τις νομικές οντότητες που είναι υποχρεωμένες να συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τις διατάξεις των ΔΠΧΑ, καθώς και παρέχει τη δυνατότητα σε μια εταιρεία να συντάσσει τις οικονομικές καταστάσεις της, σε εθελοντική βάση, σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ. Φαίνεται ότι οι νομικές οντότητες που καταρτίζουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α., υποχρεωτικά ή προαιρετικά, δεν υποχρεούνται να εφαρμόζουν τα νέα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, γεγονός που συνεπάγεται ότι οι οικονομικές τους καταστάσεις συντάσσονται σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.

3.2.2. Προσδιορισμός μεγέθους οντοτήτων

Οι εταιρικές σχέσεις, οι ετερόρρυθμες εταιρείες και οι προσωπικές εταιρείες ταξινομούνται ως πολύ μικρές επιχειρήσεις υπό την προϋπόθεση ότι το ακαθάριστο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των € 1.500.000. Όταν μια νομική οντότητα υπερβαίνει ή παύει να υπερβαίνει, ανά περίπτωση, τα όρια των δύο από τα τρία προαναφερθέντα κριτήρια για δύο διαδοχικές χρήσεις, η αλλαγή της κατηγορίας μεγέθους ενεργοποιείται από την περίοδο που ακολουθεί τις εν λόγω δύο διαδοχικές περιόδους. Η κατάταξη των οντοτήτων στις προαναφερόμενες κατηγορίες καθορίζει τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το είδος των οικονομικών καταστάσεων που πρέπει να καταρτίζουν καθώς και τις λοιπές υποχρεώσεις τους.

3.2.3. Λογιστικό σύστημα και τήρηση λογιστικών αρχείων

Οι οικονομικές οντότητες που εμπίπτουν στις διατάξεις του εν λόγω νόμου τηρούν λογιστικό σύστημα που καταγράφει κάθε συναλλαγή ή γεγονός που σχετίζεται με την

οντότητα και πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της χρήσης. Διευκρινίζεται ότι όταν μια οντότητα δεν υποχρεούται να συντάσσει οικονομικές καταστάσεις, μπορεί να διατηρεί λογιστικά βιβλία ενιαίας εγγραφής. Αντίθετα, οι φορείς που είναι υποχρεωμένοι να καταρτίζουν οικονομικές καταστάσεις, για την καταγραφή των συναλλαγών και των γεγονότων τους πρέπει να χρησιμοποιούν τη μέθοδο διπλής εισόδου και να διατηρούν:

- ένα αρχείο στο οποίο καταγράφεται κάθε συναλλαγή και γεγονός (ημερήσιο περιοδικό).
- ένα αρχείο που παρουσιάζει τις αλλαγές σε κάθε λογαριασμό που τηρείται (αναλυτικός κατάλογος)
- ένα σύστημα το οποίο συγκεντρώνει τα ποσά των χρεώσεων και των πιστώσεων και το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού που τηρείται (δοκιμαστικό υπόλοιπο)

Τα λογιστικά βιβλία τηρούνται στην ελληνική γλώσσα. Τα φορολογικά αρχεία μπορούν να τηρούνται σε γλώσσα άλλη από την ελληνική για συναλλαγές τόσο εντός όσο και εκτός του ελληνικού εδάφους.

Εκτός από τη λογιστική βάση, το λογιστικό σύστημα πρέπει να παρακολουθεί τη φορολογική βάση των εσόδων, εξόδων, περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων προκειμένου να συμμορφώνεται με τη φορολογική νομοθεσία και την υποβολή φορολογικών δηλώσεων εισοδήματος. Κατ' ουσία, θα πρέπει να τηρείται αρχείο για τις προσαρμογές που πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τους φορολογικούς νόμους ώστε από τη λογιστική βάση (που προκύπτει είτε από τα Δ.Π.Χ.Α. είτε από τις πρόσφατες εισάγουσες λογιστικές αρχές) τα φορολογικά αποτελέσματα που πρέπει να εξαχθούν. Ο νόμος ορίζει επίσης, εκτός από τους προαναφερθέντες φακέλους, την προετοιμασία / τήρηση άλλων φακέλων με ημερομηνία αναφοράς εκείνη του τέλους χρήσεως (Ημερομηνία Ισολογισμού), η οποία μπορεί να παρέχει πληροφορίες παρόμοιες σε κάποιο βαθμό με εκείνες των υφιστάμενων Παγίων Μητρώου και απογραφής και ισολογισμού. Απλά ενδεικτικά, οι φάκελοι αυτοί είναι οι φάκελοι των ενσώματων και άυλων πάγιων περιουσιακών στοιχείων, ο φάκελος του κύριου αποθέματος, ο φάκελος του αποθέματος που ανήκουν σε τρίτους, ο φάκελος των

άλλων περιουσιακών στοιχείων, ο φάκελος των ιδίων κεφαλαίων και των υποχρεώσεων κ.λπ. Όλες οι απαραίτητες πληροφορίες που προέρχονται από τα αρχεία που περιγράφονται παραπάνω, μπορούν να εξαχθούν από άλλα αρχεία ή από ένα συνδυασμό αρχείων.

3.2.4. Διασφάλιση της αξιοπιστίας του λογιστικού συστήματος

Σύμφωνα με το νόμο, η διοίκηση της οντότητας είναι υπεύθυνη για τη διατήρηση ενός αξιόπιστου λογιστικού συστήματος και επαρκών λογιστικών αρχείων για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις των νέων Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων ή των ΔΠΧΠ, ανάλογα με την περίπτωση.

Τα αρχεία λογιστικής είναι επαρκή εάν τηρούνται σωστά, με διαταγή, πληρότητα και ορθότητα, όσον αφορά την αναγνώριση, καταγραφή και επεξεργασία συναλλαγών και γεγονότων που αφορούν την οικονομική οντότητα. Οι λογιστικοί φάκελοι πρέπει να είναι επαρκείς ώστε να επιτρέπουν σε ένα αρμόδιο τρίτο που έχει τις απαιτούμενες γνώσεις και πείρα να κατανοήσει τις συναλλαγές της οικονομικής οντότητας και την κατάσταση των περιουσιακών στοιχείων της οντότητας εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος.

Κάθε συναλλαγή και γεγονότα της οντότητας πρέπει να υποστηρίζονται από κατάλληλη τεκμηρίωση. Στο πλαίσιο αυτό, η οικονομική οντότητα πρέπει να καθορίσει τους κατάλληλους, κατά την κρίση της, ελέγχους προκειμένου:

- να διασφαλιστεί ότι υπάρχει αξιόπιστη και ελέγξιμη διαδρομή αποδεικτικών στοιχείων (αλυσίδα ελέγχου) για κάθε συναλλαγή ή γεγονός από τη στιγμή που θα προκύψουν μέχρι τη στιγμή του διακανονισμού τους
- να δημιουργηθεί μια αξιόπιστη και ελέγξιμη διαδρομή που να διασφαλίζει ότι οι συναλλαγές και τα γεγονότα μπορούν να σχετίζονται με εγγραφές στα λογιστικά βιβλία και τις οικονομικές καταστάσεις,

- να επιτύχουν εύλογη βεβαιότητα ως προς την αυθεντικότητα των εγγράφων και την ακεραιότητα του περιεχομένου τους, προκειμένου να επιβεβαιώσουν την προέλευσή τους και την τεκμηρίωση της συναλλαγής,
- να παρακολουθεί απογραφή που παραδίδεται στους πελάτες ή παραλαμβάνεται από προμηθευτές, είτε τιμολογείται είτε όχι, καθώς και απογραφή που τηρείται σε χώρους τρίτων / εγκαταστάσεων ή σε αποθήκες τρίτων που βρίσκονται στις εγκαταστάσεις του.

Ο νόμος ορίζει ρητώς ότι το τελευταίο προαναφερθέν σημείο διασφαλίζεται όταν η οντότητα διατηρεί με παραγγελία, πληρότητα και ακρίβεια τα παραστατικά παράδοσης, τα τιμολόγια πωλήσεων ή τα έντυπα πώλησης που εκδίδονται ή λαμβάνονται για την αντίστοιχη παράδοση αγαθών. Σε περίπτωση παραλαβής αποθέματος χωρίς έγγραφο πώλησης ή παράδοσης σημείωσης, η οικονομική οντότητα πρέπει να καταχωρήσει τις απαιτούμενες πληροφορίες σε κατάλληλο φάκελο όταν παραλαμβάνονται τα εμπορεύματα. Ουσιαστικά, θα πρέπει να τηρείται ένας φάκελος για την παρακολούθηση των προσαρμογών που πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τους φορολογικούς νόμους, προκειμένου να προκύψει το φορολογητέο αποτέλεσμα από τη λογιστική βάση (που προκύπτει από τα Δ.Π.Χ.Α. ή από τις πρόσφατες εισάγουσες λογιστικές αρχές) μετά από ορισμένες προσαρμογές.

3.2.5. Προθεσμίες ενημέρωσης και τήρησης λογιστικών αρχείων

Η προθεσμία για την ενημέρωση των λογιστικών βιβλίων εξαρτάται από την υποχρέωση της εταιρείας να καταρτίζει την κατάσταση οικονομικής θέσης (B / S) και μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

- εντός του μήνα που ακολουθεί εκείνο κατά τον οποίο πραγματοποιήθηκε η συναλλαγή, όταν η οικονομική οντότητα καταρτίζει την κατάσταση οικονομικής θέσης της,

- εντός του μηνός που ακολουθεί το τέλος του τριμήνου, για συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν κατά το προηγούμενο τρίμηνο, όταν η οικονομική οντότητα δεν καταρτίζει κατάσταση οικονομικής θέσης.

Σε κάθε περίπτωση, η επικαιροποίηση των λογιστικών βιβλίων πρέπει να πραγματοποιείται εντός του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την έγκαιρη κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων. Ο νόμος ορίζει το χρονικό όριο για τη διατήρηση των λογιστικών εγγραφών ως το μεγαλύτερο μεταξύ 5 ετών από το τέλος της φορολογικής περιόδου και του χρόνου που ορίζεται από άλλη νομοθεσία (π.χ. υπάρχουν σχετικές διατάξεις στον Κώδικα Φορολογικών Διαδικασιών). Τα βιβλία και τα αρχεία μπορούν να αποθηκευτούν σε οποιαδήποτε μορφή υπό την προϋπόθεση ύπαρξης ενός συστήματος που μπορεί να τα ανακτήσει, προκειμένου να διευκολυνθεί οποιαδήποτε διαδικασία ελέγχου, εάν απαιτείται. Επιπλέον, πρέπει να αποθηκεύονται όλα τα δεδομένα που διασφαλίζουν τον έλεγχο ταυτότητας και την ακρίβεια του περιεχομένου των τιμολογίων.

3.2.6. Έκδοση εγγράφων πωλήσεων

Ο νόμος ορίζει ως έγγραφα πώλησης όλα τα τιμολόγια, τα έγγραφα λιανικής πώλησης (απόδειξη λιανικής πώλησης ή παραλαβή των υπηρεσιών) καθώς και πιστωτικά σημειώματα σε περιπτώσεις επιστροφών, εκπτώσεων ή οποιωνδήποτε άλλων διαφορών. Όσον αφορά την έκδοση τιμολογίων:

- Καθορίζεται ότι οποιοδήποτε έγγραφο που περιέχει πληροφορίες όπως αυτές ενός τιμολογίου, χαρακτηρίζεται ως τιμολόγιο υπό την προϋπόθεση ότι ο παραλήπτης το δέχεται
- Ο νόμος προβλέπει την αυτοφορολόγηση και τη δυνατότητα εκχώρησης της τιμολόγησης σε τρίτο για λογαριασμό του πωλητή
- Καθορίζεται το περιεχόμενο του τυποποιημένου τιμολογίου πωλήσεων
- Καθορίζεται η έννοια του "απλοποιημένου τιμολογίου", καθώς και οι συνθήκες υπό τις οποίες μπορεί να εκδοθεί

- Η έννοια του "ενοποιημένου τιμολογίου" διατηρείται
- Ο χρόνος έκδοσης των τιμολογίων ορίζεται
- Υπάρχει σαφής αναφορά στην υποχρέωση έκδοσης εγγράφων με συγκεκριμένο πλαίσιο προκειμένου να δικαιολογούνται και να αναγνωρίζονται συναλλαγές με άτομα που δεν υποχρεούνται να εκδίδουν τιμολόγιο
- Καθορίζεται ότι το ίδιο έγγραφο εκδίδεται από τον παραλήπτη των αγαθών ή υπηρεσιών και στην περίπτωση που ο πωλητής αρνείται να εκδώσει τιμολόγιο πωλήσεων
- Καθορίζεται ότι σε περίπτωση που τα εμπορεύματα που πωλούνται για λογαριασμό τρίτου, εκδίδεται ένα σημείωμα εκκαθάρισης

Όσον αφορά την έκδοση εγγράφων που σχετίζονται με τη λιανική πώληση αγαθών και υπηρεσιών:

- Υπάρχει η δυνατότητα έκδοσης εγγράφου λιανικής πώλησης (απόδειξη πώλησης λιανικής ή παραλαβή παροχής υπηρεσιών) αντί να εκδίδεται τιμολόγιο σε μεμονωμένους καταναλωτές
- Καθορίζεται το περιεχόμενο του "τιμολογίου πώλησης προτύπων"
- Καθορίζεται ότι οποιοδήποτε άλλο έγγραφο που περιέχει τα δεδομένα ενός εγγράφου λιανικής πώλησης μπορεί να χαρακτηριστεί ως έγγραφο λιανικής πώλησης
- Παρέχεται η δυνατότητα εκχώρησης εγγράφου λιανικής πώλησης σε τρίτο για λογαριασμό του πωλητή
- Καθορίζεται ότι τα έγγραφα λιανικής πώλησης πρέπει να εκδίδονται μέσω φορολογικών μηχανών του Ν.1809 / 1980, με εξαίρεση ορισμένες κατηγορίες φορέων, ενώ η απόφαση της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Εσόδων θα καθορίζει τις σχετικές τεχνικές προδιαγραφές και άλλα θέματα για εφαρμογή τους.
- Υπάρχει δυνατότητα έκδοσης εγγράφων ηλεκτρονικής λιανικής πώλησης από τρίτο πάροχο, ως εναλλακτική λύση στη χρήση των φορολογικών μηχανών του Ν.1809 / 1980

Ο νόμος ορίζει επίσης την επιλογή έκδοσης ηλεκτρονικού τιμολογίου και αναφέρεται στην υποχρέωση μιας οντότητας να εφαρμόζει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσει την πιστοποίηση της προέλευσης, την ακρίβεια του περιεχομένου της και την αναγνωσιμότητα του τιμολογίου (είτε ηλεκτρονικά είτε όχι), ενώ αναφέρεται σε ενδεικτικούς τρόπους προκειμένου μια οντότητα να επιτύχει αυτήν την ασφάλεια. Τα πρόσωπα που πωλούν αγαθά ή παρέχουν υπηρεσίες μόνιμα και όχι κατά τη διάρκεια της κύριας επιχειρηματικής τους δραστηριότητας εξαιρούνται από τις διατάξεις του νέου νόμου, εφόσον η αξία των συναλλαγών δεν υπερβαίνει το ποσό των 10.000 ευρώ ανά έτος.

3.2.7. Νέο Λογιστικό Σχέδιο

Ο νόμος θεσπίζει ένα νέο Λογιστικό Σχέδιο που θα χρησιμοποιηθεί ως μέρος του λογιστικού συστήματος της οντότητας, όσον αφορά την ονομασία τους, το περιεχόμενό τους καθώς και την έκταση της ανάλυσης. Η περαιτέρω ανάπτυξη του λογιστικού σχεδίου για την κάλυψη των αναγκών πληροφόρησης μιας οντότητας καθώς και η καλύτερη εφαρμογή του νόμου στηρίζεται στην ευθύνη της διοίκησης της οντότητας.

Πρέπει να τονιστεί ότι κατά την προαναφερόμενη ανάπτυξη η οικονομική οντότητα θα πρέπει να λάβει υπόψη ότι το λογιστικό σύστημα θα πρέπει να παρέχει λεπτομερώς και συνοπτικά όλα τα δεδομένα και τις πληροφορίες που απαιτούνται για να διευκολυνθούν όλες οι συμφωνίες και οι επαληθεύσεις του ελέγχου κατά τη διεξαγωγή οποιουδήποτε ελέγχου. Ο νόμος παρέχει στις οντότητες την εναλλακτική λύση της εφαρμογής του λογιστικού σχεδίου όπως ισχύει την 31η Δεκεμβρίου 2014 (δηλαδή το υφιστάμενο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο). Με βάση τα ανωτέρω, τα βασικά στοιχεία σχετικά με τη διάρθρωση των κωδικών λογαριασμών του νέου Λογιστικού Σχεδίου σε σχέση με την ισχύουσα GGCA μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Όλοι οι λογαριασμοί ταξινομούνται σε 8 διαφορετικές ομάδες ανάλογα με τη φύση των λογιστικών γεγονότων που αντικατοπτρίζονται στους σχετικούς λογαριασμούς.
- Οι ομάδες 1-5 περιλαμβάνουν τους λογαριασμούς ισολογισμού. Συγκεκριμένα, οι Ομάδες 1-3 αποτελούν τους λογαριασμούς ενεργητικού ενώ η Ομάδα 4 αναφέρεται στα ίδια κεφάλαια και η Ομάδα 5 αναφέρεται στους λογαριασμούς παθητικού.
- Οι ομάδες 6 και 7 περιλαμβάνουν τους λογαριασμούς P&L. Συγκεκριμένα, η Ομάδα 6 περιλαμβάνει τα λειτουργικά έξοδα και τα έκτακτα έξοδα και ζημίες ενώ η Ομάδα 7 περιλαμβάνει τα λειτουργικά έσοδα και τα έκτακτα έσοδα και κέρδη.
- Η ομάδα 8 περιλαμβάνει δαπάνες που σχετίζονται με την παραγωγή, τους τρεχούμενους λογαριασμούς των καταστημάτων της οντότητας και τα κέρδη και ζημίες για το έτος.

Ο νόμος προβλέπει ρητώς ότι η οντότητα μπορεί να προσθέτει λογαριασμούς ή μπορεί να χρησιμοποιεί το λογιστικό λογισμικό της για να παρέχει τις απαιτούμενες πληροφορίες λόγω ιδιαίτερων περιστάσεων και αναγκών, προκειμένου:

- Εύκολη εξαγωγή όλων των στοιχείων και πληροφοριών που απαιτούνται από την ισχύουσα νομοθεσία και από τη φορολογική, ασφαλιστική ή άλλη νομοθεσία, λεπτομερώς και συνοπτικά, προκειμένου να διευκολυνθούν όλες οι συμφωνίες και οι επαληθεύσεις του ελέγχου.
- να επικουρεί τη διαχείριση μιας οντότητας κατά τη λήψη αποφάσεων.
- ταξινομεί τα περιουσιακά της στοιχεία σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, ή άλλες οντότητες με βάση άλλα κριτήρια παρουσίασης στις οικονομικές καταστάσεις τους, καθώς και την ένταξή τους σε ομάδες με βάση τη λογιστική τους αντιμετώπιση.
- να παρακολουθεί διακριτικά όλες τις συναλλαγές και τα υπόλοιπα με συνδεδεμένα μέρη, στον βαθμό που απαιτείται και δεν καλύπτεται από την υπάρχουσα ανάλυση που παρέχεται στο ΔΣ.

- να παρακολουθεί τα δεδομένα των υποκαταστημάτων του.

Επιπλέον, ο νόμος προβλέπει τη χαρτογράφηση των λογαριασμών του νέου Ετήσιου Λογιστικού Σχεδίου στο υπόδειγμα οικονομικών καταστάσεων καθώς και στην υπάρχουσα ΑΚΖ. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι μετά την κατάργηση του Προεδρικού Διατάγματος 1123/1980 καταργείται και το υποχρεωτικό κλείσιμο των βιβλίων μέσω των ειδικών καταχωρίσεων της ομάδας 8 που ισχύουν επί του παρόντος.

3.2.8. Αρχές για την κατάρτιση των Οικονομικών Καταστάσεων

Σε γενικές γραμμές, οι διατάξεις του νόμου υιοθετούν τους κανόνες των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης που ορίζονται για τις ΜΜΕ (Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις), οι οποίες αποτελούν στην ουσία συνοπτική εκδοχή της «δέσμης ολοκληρωμένων ΔΠΧΑ». Ως εκ τούτου, υπάρχουν πολλές ομοιότητες με τις πρόνοιες των ΔΠΧΠ, όσον αφορά την αρχική αναγνώριση και επιμέτρηση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, τη μέτρηση μετά την αναγνώριση και τη διαγραφή. Εξάλλου, όπως ορίζει ο νόμος, οι οντότητες που καταρτίζουν τις οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τον παρόντα νόμο μπορούν να ζητήσουν πρόσθετες οδηγίες από τα σχετικά Δ.Π.Χ.Α., εφόσον οι διατάξεις των ΔΠΧΠ είναι συμβατές με τον παρόντα νόμο. Ενδεικτικά, παρουσιάζουμε μερικές από τις κύριες αλλαγές στις λογιστικές αρχές που εισήγαγε ο νέος νόμος.

Μισθώσεις

Διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση παρέχεται για χρηματοδότηση και λειτουργική μίσθωση.

Αναγνώριση άυλων περιουσιακών στοιχείων

Διαφορετικά κριτήρια για την αναγνώριση άυλων περιουσιακών στοιχείων υιοθετούνται βάσει του νέου νόμου.

Αμοιβές απόσβεσης

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία με ωφέλιμη ζωή αποσβένονται κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης οικονομικής τους ζωής. Οι αποσβέσεις αρχίζουν όταν το περιουσιακό στοιχείο είναι έτοιμο προς χρήση. Η διοίκηση της οντότητας είναι υπεύθυνη για την επιλογή της μεθόδου απόσβεσης που ανταποκρίνεται καλύτερα στο πρότυπο στο οποίο αναμένεται να καταναλωθούν τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη του περιουσιακού στοιχείου.

Απώλεια απομείωσης

Τα πάγια που αποτιμώνται στο κόστος ελέγχονται για απομείωση όταν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης. Οι ζημίες απομείωσης αναγνωρίζονται όταν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου είναι χαμηλότερη από την ανακτήσιμη αξία του. Η ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα και μπορεί να αντιστραφεί σε κέρδη ή ζημίες εάν οι περιστάσεις που την οδήγησαν παύουν να υφίστανται. Η αξία ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου μετά την αντιστροφή δεν θα υπερβαίνει ποτέ την αξία που θα είχε εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί καμία απομείωση. Συγκεκριμένα, οποιαδήποτε ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται για υπεραξία δεν θα πρέπει ποτέ να αντιστραφεί.

Καταγραφή εμπορευμάτων

Σύμφωνα με το νόμο, τα αποθέματα αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος κτήσεως. Το κόστος των αποθεμάτων περιλαμβάνει τις συνολικές δαπάνες που απαιτούνται για να φθάσουν στην παρούσα κατάσταση και θέση τους. Όταν απαιτείται σημαντική χρονική περίοδος για την προετοιμασία του αποθέματος που είναι έτοιμο για την προβλεπόμενη χρήση ή πώληση του, το κόστος απογραφής μπορεί να χρεωθεί με τους τόκους των τοκοφόρων παγίων κατά το ποσό που αποδίδεται στο αποθεματικό. Μετά

την αρχική αναγνώριση, το απόθεμα αποτιμάται στο χαμηλότερο από το κόστος και την καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία.

Αναβαλλόμενη φορολογία

Ο νόμος εισάγει για πρώτη φορά στην ελληνική GAAP την έννοια της αναβαλλόμενης φορολογίας. Οι οικονομικές οντότητες μπορούν να αναγνωρίζουν αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή / και αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, στις οικονομικές τους καταστάσεις.

Εναλλακτική αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων στην εύλογη αξία (επιλογή εύλογης αξίας)

Όπως προβλέπεται από το νόμο, ορισμένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, μετά την αρχική τους αναγνώριση στο κόστος, μπορούν να αποτιμώνται στην εύλογη αξία (επιλογή εύλογης αξίας) ως εναλλακτική λύση στις προβλέψεις που αφορούν την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π.

4.1. Πεδίο εφαρμογής των Ε.Λ.Π.

Την 20η Νοεμβρίου 2014 ψηφίστηκε νόμος μέσω του Κοινοβουλίου για εισαγωγή νέων ΕΛΠ, όπως εφαρμόζεται για τις χρήσεις που αρχίζουν από 1.1.2015. Ο νέος νόμος εφαρμόζει επίσης σημαντικές αλλαγές όσον αφορά τη διατήρηση βιβλίων και αρχείων, αντικαθιστώντας πλήρως τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (ΚΦΑΣ) μαζί με οποιαδήποτε άλλη διάταξη, ερμηνευτική εγκύκλιο ή απόφαση που έχει εκδοθεί δυνάμει του ΚΦΑΣ ή του προηγούμενου Ελληνικού Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (ΚΒΣ). Επιπλέον, καταργούνται ορισμένες διατάξεις των Ν.2190 / 1920 και Ν.3190 / 1955 που αφορούν κυρίως την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, ενώ καταργούνται, μεταξύ άλλων, οι υφιστάμενες ΕΛΠ (ΠΔ 1123/1980), καθώς και οι ειδικό λογιστικό σχέδιο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των ασφαλιστικών εταιρειών, τις διατάξεις του Ν.2065 / 1992 σε σχέση με την αναπροσαρμογή των ακινήτων και το Ν.1809 / 1988 που ρυθμίζει θέματα σχετικά με τα φορολογικά μηχανήματα, χωρίς όμως να εισάγει αλλαγές στο παλαιό καθεστώς όπως ορίζεται από τον εν λόγω νόμο.

Ειδικότερα, το Κεφάλαιο 1 ("Πεδίο εφαρμογής και κατηγορίες οντοτήτων βάσει του μεγέθους τους") καθορίζει το πεδίο εφαρμογής του νόμου και κατηγοριοποιεί τα νομικά πρόσωπα που εμπίπτουν στις διατάξεις του βάσει του μεγέθους τους, το Κεφάλαιο 2 ("Λογιστικά Αρχεία") ρυθμίζει τους γενικούς κανόνες για την τήρηση λογιστικών βιβλίων, ενώ το Κεφάλαιο 3 ("Αρχεία Πωλήσεων") αναφέρεται στις υποχρεώσεις που σχετίζονται με την έκδοση φορολογικών μητρώων. Οι νέες διατάξεις διέπονται από τη φιλοσοφία της «απλότητας» με στόχο την κατάργηση των τυπολατρικών διατάξεων του ΚΦΑΣ που χρονολογούνται από εκείνες του GCBR. Στο πλαίσιο αυτό, το γενικό πνεύμα των νέων διατάξεων είναι ότι εναπόκειται στα νομικά πρόσωπα να εφαρμόζουν, κατά την κρίση τους, τις κατάλληλες διασφαλίσεις (χωρίς να διευκρινίζονται) να αποδεικνύουν την πραγματοποίηση των συναλλαγών τους και τη συσχέτιση τους με τις λογιστικές εγγραφές. Με άλλα λόγια, εναπόκειται στις νομικές οντότητες να αναζητήσουν και να υιοθετήσουν τις κατάλληλες πρακτικές έτσι ώστε όλη η συναλλακτική τους δραστηριότητα να αποδεικνύεται εύκολα κατά τον πιθανό έλεγχο και να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του νέου νόμου. Επίσης, σύμφωνα με τα κεφάλαια 4, 5, 6 και 7, εισάγονται νέα λογιστικά πρότυπα και νέα μορφή οικονομικών καταστάσεων, αντικαθιστώντας τα ισχύοντα με το Π.Δ. 1123/1980. Η εφαρμογή των εν

λόγω νέων Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων και η νέα μορφή οικονομικών καταστάσεων θα είναι υποχρεωτική για χρήσεις που αρχίζουν από 1.1.2015 σύμφωνα με το νόμο. Το Κεφάλαιο 8 ρυθμίζει θέματα που θα προκύψουν κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου καθώς και ορισμένες διατάξεις συναλλαγών.

Ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, εταιρίες γενικού εμπορίου, ιδιωτικές εταιρείες κεφαλαίου και προσωπικές εταιρείες και κάθε άλλη νομική οντότητα ιδιωτικού δικαίου που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του νόμου. Ο νόμος καθορίζει τις νομικές οντότητες που είναι υποχρεωμένες να συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τις διατάξεις των ΔΠΧΑ, καθώς και παρέχει τη δυνατότητα σε μια εταιρεία να συντάσσει τις οικονομικές καταστάσεις της, σε εθελοντική βάση, σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π. Φαίνεται ότι οι νομικές οντότητες που καταρτίζουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α., υποχρεωτικά ή προαιρετικά, δεν υποχρεούνται να εφαρμόζουν τα νέα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, γεγονός που σημαίνει ότι οι οικονομικές τους καταστάσεις συντάσσονται σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.

Οι εταιρικές σχέσεις, οι ετερόρρυθμες εταιρείες και οι προσωπικές εταιρείες ταξινομούνται ως πολύ μικρές επιχειρήσεις υπό την προϋπόθεση ότι το ακαθάριστο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των € 1.500.000. Όταν μία νομική οντότητα υπερβαίνει ή παύει να υπερβαίνει, ανά περίπτωση, τα όρια των δύο από τα τρία προαναφερθέντα κριτήρια για δύο διαδοχικές χρήσεις, η αλλαγή της κατηγορίας μεγέθους ενεργοποιείται από την περίοδο που ακολουθεί τις εν λόγω δύο διαδοχικές περιόδους. Η κατάταξη των οντοτήτων στις προαναφερόμενες κατηγορίες καθορίζει τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το είδος των οικονομικών καταστάσεων που πρέπει να καταρτίζουν καθώς και τις λοιπές υποχρεώσεις τους. Λογιστικό σύστημα και τήρηση λογιστικών εγγραφών Οι οντότητες που εμπίπτουν στις διατάξεις του εν λόγω νόμου τηρούν λογιστικό σύστημα που καταγράφει κάθε συναλλαγή ή γεγονός που σχετίζεται με την οικονομική οντότητα και πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της χρήσης. Διευκρινίζεται ότι όταν μια οντότητα δεν υποχρεούται να συντάσσει οικονομικές καταστάσεις, μπορεί να διατηρεί λογιστικά βιβλία ενιαίας εγγραφής. Αντίθετα, οι

φορείς που είναι υποχρεωμένοι να καταρτίζουν οικονομικές καταστάσεις, για την καταγραφή των συναλλαγών και των γεγονότων τους πρέπει να χρησιμοποιούν τη μέθοδο διπλής εισόδου και να διατηρούν:

- ένα αρχείο στο οποίο καταγράφεται κάθε συναλλαγή και γεγονός (ημερήσιο περιοδικό).
- ένα αρχείο που παρουσιάζει τις αλλαγές σε κάθε λογαριασμό που τηρείται (αναλυτικός κατάλογος)
- ένα σύστημα το οποίο συγκεντρώνει τα ποσά των χρεώσεων και των πιστώσεων και το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού που τηρείται (δοκιμαστικό υπόλοιπο)

Τα λογιστικά βιβλία φυλάσσονται στην ελληνική γλώσσα. Τα φορολογικά αρχεία μπορούν να φυλάσσονται σε γλώσσα άλλη από την ελληνική για συναλλαγές εντός και εκτός του ελληνικού εδάφους.

Εκτός από τη λογιστική βάση, το λογιστικό σύστημα πρέπει να παρακολουθεί τη φορολογική βάση των εσόδων, εξόδων, περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων προκειμένου να συμμορφώνεται με τη φορολογική νομοθεσία και την υποβολή φορολογικών δηλώσεων εισοδήματος. Κατ' ουσία, θα πρέπει να τηρείται αρχείο για τις προσαρμογές που πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τους φορολογικούς νόμους ώστε από τη λογιστική βάση (που προκύπτει είτε από τα Δ.Π.Χ.Α. είτε από τις νεοεισαχθείσες Γ.Π.Λ.Α.) τα φορολογικά αποτελέσματα που πρέπει να εξαχθούν. Ο νόμος ορίζει επίσης, εκτός από τους προαναφερθέντες φακέλους, την προετοιμασία / τήρηση άλλων φακέλων με ημερομηνία αναφοράς εκείνη του τέλους χρήσεως (Ημερομηνία Ισολογισμού), η οποία μπορεί να παρέχει πληροφορίες παρόμοιες σε κάποιο βαθμό με εκείνες των υφιστάμενων Παγίων Μητρώου και απογραφής και ισολογισμού. Απλά ενδεικτικά, οι φάκελοι αυτοί είναι οι φάκελοι των ενσώματων και άυλων πάγιων περιουσιακών στοιχείων, ο φάκελος του κύριου αποθέματος, ο φάκελος του αποθέματος που ανήκουν σε τρίτους, ο φάκελος των άλλων περιουσιακών στοιχείων, ο φάκελος των ιδίων κεφαλαίων και των υποχρεώσεων κ.λπ. όλες οι απαραίτητες πληροφορίες που προέρχονται από τα αρχεία που περιγράφονται παραπάνω, μπορούν να εξαχθούν από άλλα αρχεία ή από ένα συνδυασμό αρχείων.

Σύμφωνα με το νόμο, η διοίκηση της οντότητας είναι υπεύθυνη για τη διατήρηση ενός αξιόπιστου λογιστικού συστήματος και επαρκών λογιστικών αρχείων για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις των νέων Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων ή των ΔΠΧΠ, ανάλογα με την περίπτωση. Τα αρχεία λογιστικής είναι επαρκή εάν τηρούνται σωστά, με διαταγή, πληρότητα και ορθότητα, όσον αφορά την αναγνώριση, καταγραφή και επεξεργασία συναλλαγών και γεγονότων που αφορούν την οικονομική οντότητα. Οι λογιστικοί φάκελοι πρέπει να είναι επαρκείς ώστε να επιτρέπουν σε ένα αρμόδιο τρίτο που έχει τις απαιτούμενες γνώσεις και πείρα να κατανοήσει τις συναλλαγές της οικονομικής οντότητας και την κατάσταση των περιουσιακών στοιχείων της οντότητας εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Κάθε συναλλαγή και γεγονός της οντότητας πρέπει να υποστηρίζονται από κατάλληλη τεκμηρίωση. Στο πλαίσιο αυτό, η οικονομική οντότητα πρέπει να καθορίσει τους κατάλληλους, κατά την κρίση της, ελέγχους προκειμένου:

- να διασφαλιστεί ότι υπάρχει αξιόπιστη και ελέγξιμη διαδρομή αποδεικτικών στοιχείων (αλυσίδα ελέγχου) για κάθε συναλλαγή ή γεγονός από τη στιγμή που θα προκύψουν μέχρι τη στιγμή του διακανονισμού τους
- να δημιουργηθεί μια αξιόπιστη και ελέγξιμη διαδρομή που να διασφαλίζει ότι οι συναλλαγές και τα γεγονότα μπορούν να σχετίζονται με εγγραφές στα λογιστικά βιβλία και τις οικονομικές καταστάσεις,
- να επιτύχουν εύλογη βεβαιότητα ως προς την αυθεντικότητα των εγγράφων και την ακεραιότητα του περιεχομένου τους, προκειμένου να επιβεβαιώσουν την προέλευσή τους και την τεκμηρίωση της συναλλαγής,
- να παρακολουθεί απογραφή που παραδίδεται στους πελάτες ή παραλαμβάνεται από προμηθευτές, είτε τιμολογείται είτε όχι, καθώς και απογραφή που τηρείται σε χώρους τρίτων / εγκαταστάσεων ή σε αποθήκες τρίτων που βρίσκονται στις εγκαταστάσεις του.

Ο νόμος ορίζει ρητώς ότι το τελευταίο προαναφερθέν σημείο διασφαλίζεται όταν η οντότητα διατηρεί με παραγγελία, πληρότητα και ακρίβεια τα παραστατικά παράδοσης, τα τιμολόγια πωλήσεων ή τα έντυπα πώλησης που εκδίδονται ή

λαμβάνονται για την αντίστοιχη παράδοση αγαθών. Σε περίπτωση παραλαβής αποθέματος χωρίς έγγραφο πώλησης ή παράδοσης σημείωσης, η οικονομική οντότητα πρέπει να καταχωρήσει τις απαιτούμενες πληροφορίες σε κατάλληλο φάκελο όταν παραλαμβάνονται τα εμπορεύματα. Ουσιαστικά, θα πρέπει να τηρείται ένας φάκελος για την παρακολούθηση των προσαρμογών που πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τους φορολογικούς νόμους, προκειμένου να προκύψει το φορολογητέο αποτέλεσμα από τη λογιστική βάση (που προκύπτει από τα Δ.Π.Χ.Α. ή από τις πρόσφατες εισάγουσες λογιστικές αρχές) μετά από ορισμένες προσαρμογές.

4.2. Κατάρτιση ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Είναι σαφές ότι ο υποχρεωτικός έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων, είτε αυτές παράγονται από οντότητες δημοσίου συμφέροντος ή άλλους, καθώς και η λειτουργία του ελεγκτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα, προστατεύεται από κάθε άποψη από ένα ισχυρό νομικό και κανονιστικό πλαίσιο το οποίο συμμορφώνεται πλήρως με τους αντίστοιχους κανόνες και κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο υποχρεωτικός έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα δεν επιτρέπει εξαιρέσεις για οντότητες δημοσίου συμφέροντος. Έτσι, οι οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται από οντότητες δημοσίου συμφέροντος ελέγχονται από τους νόμιμους ελεγκτές και συνοδεύονται από τις σχετικές εκθέσεις ελέγχου. Ωστόσο, για τις μη δημόσιες οντότητες, η απαίτηση για έλεγχο των καταστατικών τους οικονομικών καταστάσεων καθορίζεται από ορισμένα κριτήρια. Έτσι, σύμφωνα με το νόμο 4336/2015 "Διατάξεις περί συντάξεων - Επικύρωση του σχεδίου Συμφωνίας Χρηματοδοτικής Βοήθειας του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) για την εφαρμογή της Χρηματοδοτικής Συμφωνίας" (ΦΕΚ Α '94 / 14.8.2015), οι οντότητες που υπόκεινται σε υποχρεωτικό έλεγχο των οικονομικών τους καταστάσεων είναι οντότητες και οντότητες δημοσίου συμφέροντος που σύμφωνα με τον νόμο 4308/2014 εμπίπτουν

στην κατηγορία «μέσου» και «μεγάλου». Για τις ομάδες που δεν ανήκουν σε οντότητες δημοσίου συμφέροντος, ο έλεγχος των ενοποιημένων οικονομικών τους καταστάσεων είναι υποχρεωτικός μόνο όταν βρίσκονται στην κατηγορία "μεγάλων".

Οι οντότητες που ταξινομούνται βάσει του Ν. 4308/2014 ως «μεγάλες» είναι εκείνες που υπερβαίνουν τα όρια των 2 από τα 3 κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 2 του Νόμου, δηλ. Τα συνολικά στοιχεία ενεργητικού € 20 εκατ., Καθαρό κύκλο εργασιών € 40 εκατ. με 250 άτομα.

Οι οντότητες που ταξινομούνται ως "μέσες" είναι εκείνες που δεν υπερβαίνουν τα όρια 2 από τα 3 κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 2 του ίδιου νόμου ως "μεγάλα" αλλά δεν εμπίπτουν στις κατηγορίες "μικρές" ή "πολύ μικρές". Αυτές οι οντότητες έχουν συνολικά περιουσιακά στοιχεία άνω των € 4 εκατ., Καθαρό κύκλο εργασιών άνω των € 8 εκατ. Και μέσο όρο άνω των 50 εργαζομένων. Αυτές οι οντότητες εξαιρούνται από την υποχρέωση κατάρτισης μιας κατάστασης ταμειακών ροών και πρέπει να προετοιμάσουν τις υπόλοιπες τέσσερις επιμέρους καταστάσεις (ισολογισμό, κατάσταση εσόδων, καθαρή θέση και σημειώσεις).

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις απαιτούνται μόνο από ομάδες που αποτελούνται από μητρική εταιρεία και θυγατρικές που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση. Οι εν λόγω ομαδοποιήσεις σε ενοποιημένη βάση - σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του Ν. 4308/2014 κατά την ημερομηνία του ισολογισμού της μητρικής εταιρείας - ταξινομούνται ως «μεγάλες» όταν υπερβαίνουν το όριο των 2 από τις 3 κριτήρια που ορίζονται στο παρόν άρθρο, δηλαδή συνολικά στοιχεία ενεργητικού 20 εκατ. ευρώ, καθαρό κύκλο εργασιών 40 εκατ. ευρώ και μέσο όρο 250 εργαζομένων.

Λαμβάνοντας υπόψη το γενικό πλαίσιο ελέγχου των νόμιμων οικονομικών καταστάσεων, το οποίο, όπως προαναφέρθηκε, συμμορφώνεται πλήρως με τις απαιτήσεις της οδηγίας 2104/56/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αξίζει να τονιστούν ορισμένα σημεία ιδιαίτερης

σημασίας για την ποιότητα και την πληρότητα του πλαισίου και θα μπορούσαν να περιγραφούν ως σημεία αναφοράς.

Όσον αφορά τη ρύθμιση του επαγγέλματος του ελεγκτή, αξίζει να σημειωθεί ότι:

- Μόνο πιστοποιημένοι δημόσιοι λογιστές, στην περίπτωση αυτή οι πιστοποιημένοι ελεγκτές-λογιστές που είναι μέλη του Ινστιτούτου Πιστοποιημένων Λογιστών, έχουν το δικαίωμα να ελέγχουν τις οικονομικές καταστάσεις. το δικαίωμα αυτό χορηγείται από το Συμβούλιο Ελέγχου των Ελληνικών Λογιστικών και Ελέγχων Προτύπων, υπό την προϋπόθεση ότι συγκεκριμένοι αυστηροί όροι καθορίζονται ρητά στο Νόμο 4449/2017. Πρόσθετη εξουσιοδότηση για τη διενέργεια των υποχρεωτικών ελέγχων χορηγείται από την HAASOB σε εταιρείες (ελεγκτικές εταιρείες). Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που λαμβάνουν τέτοια άδεια εγγράφονται σε ειδικό δημόσιο μητρώο. Το μητρώο αυτό διατηρείται στο διαδίκτυο και είναι προσιτό στο κοινό.
- Οι όροι για την έγκριση του νόμιμου ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων αφορούν κατ 'αρχήν την επιβεβαιωμένη ακεραιότητα και ειλικρίνεια του προσώπου το οποίο δεν θα έπρεπε να καταδικαστεί για κλοπή, υπεξαίρεση, δωροδοκία, παραβίαση καθήκοντος και οποιοδήποτε έγκλημα κατά της σεξουαλικής ελευθερίας ή οικονομικού εγκλήματος εκμετάλλευση σεξουαλικής ζωής ή κακούργημα. Επιπλέον, η κατοχή τίτλου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η επιτυχής ολοκλήρωση των γραπτών επαγγελματικών εξετάσεων σε σημαντικό αριθμό μαθημάτων, που καλύπτουν 19 θέματα γνώσης σε λογιστικά, ελεγκτικά, αστικά, εμπορικά, εταιρικά και πτωχευτικά, φορολογικά, ασφαλιστικά και εργατικά, την επιστήμη των υπολογιστών, την οικονομία των επιχειρήσεων, τη δημοσιονομική διαχείριση και, τέλος, τα μαθηματικά και τις στατιστικές.
- Η απόκτηση επαγγελματικής άδειας από ιδιώτες προϋποθέτει επίσης τη συμπλήρωση πενταετούς πρακτικής άσκησης σε ελεγκτικό γραφείο, 2 έτη μετά την ολοκλήρωση των επαγγελματικών εξετάσεων.

- Η συνέχιση της άδειας του νόμιμου ελέγχου απαιτεί τη συμμετοχή και ολοκλήρωση προγραμμάτων συνεχούς εκπαίδευσης, τα οποία εγκρίνονται και εποπτεύονται από το Συμβούλιο Ελέγχου και Επίβλεψης των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων και Ελέγχων.

Για την παροχή επαγγελματικής άδειας για την εκτέλεση των υποχρεωτικών ελέγχων των οικονομικών καταστάσεων σε ελεγκτικές εταιρείες, μεταξύ άλλων, αποτελεί προϋπόθεση ότι η πλειοψηφία (τουλάχιστον τα δύο τρίτα) του διοικητικού ή διαχειριστικού οργάνου αποτελείται από μεμονωμένα άτομα - κριτήρια για την απόκτηση επαγγελματικής άδειας ή άλλων ελεγκτικών γραφείων στα οποία έχει χορηγηθεί αυτή η άδεια σε οποιοδήποτε από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Επιπλέον, όσον αφορά την άσκηση του ελεγκτικού επαγγέλματος, την εκτέλεση και την εποπτεία των έργων και των εκθέσεων ελέγχου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- Οι πιστοποιημένοι δημόσιοι λογιστές υποχρεούνται να εφαρμόζουν πιστά τις κατευθυντήριες γραμμές της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία.
- Το νομικό πλαίσιο περιλαμβάνει εκτεταμένους κανόνες και κανονισμούς όσον αφορά την εφαρμογή του επαγγελματικού σχεδιασμού και του σχεδιασμού του ελέγχου, με επίκεντρο την εκτίμηση του κινδύνου ουσιώδους ανακρίβειας που μπορεί να ανακαλυφθεί λόγω απάτης ή (μη σκόπιμου) σφάλματος.
- Ο σχετικός νόμος δηλώνει ρητά ότι οποιοσδήποτε έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων πραγματοποιείται με ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα. Η απαίτηση αυτή ενισχύεται από λεπτομερή καταγραφή των προτύπων ανεξαρτησίας και αντικειμενικότητας και των μέτρων διασφάλισης που πρέπει να ληφθούν σε επίπεδο ελεγκτικού γραφείου και στελεχών της εταιρείας. Επιπλέον, ο νόμος καταγράφει επίσης ειδικές απαιτήσεις

τεκμηρίωσης για τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την εξασφάλιση της ανεξαρτησίας και της αντικειμενικότητας και την εξάλειψη των απειλών.

- Ιδιαίτερα αυστηρές είναι οι απαιτήσεις του νόμου όσον αφορά τη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού απορρήτου κατά την εκτέλεση των ελεγκτικών έργων.
- Οι ελεγκτικές εταιρείες πρέπει να διατηρούν εσωτερική οργάνωση συγκεκριμένων και αυστηρών προδιαγραφών. Οι απαιτήσεις του νόμου σε αυτό το σημείο είναι εκτενείς και υιοθετούν πλήρως τις βασικές αρχές της Διεθνούς Ομοσπονδίας Διεθνών Προτύπων για τον Έλεγχο Ποιότητας¹.
- Οι εκχωρήσεις ελέγχου εκτελούνται σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές διατάξεις της Οδηγίας 2014/56 / ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Νόμος 4449/2017) και (ΕΕ) 537/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Όπως αναφέρθηκε ήδη, τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ελέγχου συνιστούν επίσης εθνικό δίκαιο.
- Οι έλεγχοι των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων των ομίλων διεξάγονται βάσει ειδικού πλαισίου το οποίο υιοθετείται πλήρως με τις αρχές του Διεθνούς Ελεγκτικού Προτύπου 600. Το κύριο μέλημα αυτού του πλαισίου είναι ότι η συνολική ευθύνη ελέγχου βαρύνει εξ ολοκλήρου τον ανάδοχο εταίρο της ομάδας.
- Όσον αφορά την έκθεση του ελεγκτή, οι διατάξεις του νόμου για τη δομή και το περιεχόμενο της έκθεσης συμμορφώνονται πλήρως με το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο 700 και τα άλλα επαγγελματικά πρότυπα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών. Ωστόσο, όταν οι εκθέσεις ελέγχου αναφέρονται σε οικονομικές καταστάσεις οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος, λαμβάνονται επίσης οι οδηγίες του κανονισμού (ΕΕ) 537/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, οι οποίες είναι σύμφωνες με τις κατευθυντήριες γραμμές της Διεθνούς Ομοσπονδίας Διεθνών Λογιστικών Προτύπων 701 υπόψη.

- Οι ελεγκτές, οι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία υπόκεινται σε τακτικούς ελέγχους ποιότητας από το Συμβούλιο Ελέγχου και Επίβλεψης των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων και Ελέγχων.
- Τέλος, σε περίπτωση παραβιάσεων, ο νόμος προβλέπει την επιβολή διοικητικών και πειθαρχικών κυρώσεων.

Ο νόμος 4449/2017 περιλαμβάνει ρητό κεφάλαιο (άρθρα 44 έως 48) με ειδικές διατάξεις για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων των οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος. Το παρόν κεφάλαιο, το οποίο συμμορφώνεται πλήρως με τις απαιτήσεις της οδηγίας 2104/56/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ενσωμάτωσε ειδικές διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) 537/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία εφαρμόζεται πλήρως στην Ελλάδα.

Αξίζει να σημειωθεί το άρθρο 44 (άρθρο 39 της οδηγίας 2104/56 / ΕΕ), το οποίο περιλαμβάνει εκτεταμένες απαιτήσεις για τις επιτροπές ελέγχου δημόσιου συμφέροντος. Αυτές οι ειδικές απαιτήσεις είναι συμπληρωματικές του νόμου 3016/2002 και επεκτείνονται στο πλήρες πεδίο εφαρμογής της ίδρυσης και λειτουργίας αυτών των επιτροπών. Συγκεκριμένα, οι διατάξεις του άρθρου 44 καθορίζουν την υποχρέωση σύστασης τριμελούς επιτροπής ελέγχου ως ανεξάρτητης επιτροπής ή ανεξάρτητου οργάνου στο διοικητικό συμβούλιο. Επιπλέον, περιλαμβάνονται ειδικές απαιτήσεις για τα προσόντα των μελών των επιτροπών, οι ρόλοι τους και οι λειτουργίες τους, ιδίως όσον αφορά τον υποχρεωτικό έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, την επιλογή και τον έλεγχο της ανεξαρτησίας των νόμιμων ελεγκτών. Επίσης διορίζει εποπτικά όργανα (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Τράπεζα της Ελλάδος και Επιτροπή Ελέγχου και Ελέγχου Ελεγκτικών Προτύπων), τα οποία ασκούν ανεξάρτητη εποπτεία της λειτουργίας των ελεγκτικών επιτροπών.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο για τους ελέγχους των οικονομικών καταστάσεων των οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος στην Ελλάδα ενισχύεται περαιτέρω με την εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 537/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Εν κατακλείδι, αξίζει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα ακόλουθα σημεία:

- Ειδικές ρυθμίσεις για τα τέλη ελέγχου, τα οποία διασφαλίζουν την ανεξαρτησία του ελεγκτή.
- Παραπομπή σε συγκεκριμένες μη ελεγκτικές εργασίες που απαγορεύεται να διενεργούνται από νόμιμους ελεγκτές όταν ορίζονται ως ανεξάρτητοι ελεγκτές των οικονομικών καταστάσεων.
- Πρόσθετες ρυθμίσεις όσον αφορά την ανεξαρτησία του νόμιμου ελεγκτή ο οποίος έχει αναλάβει τον ανεξάρτητο έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, και ιδίως την υποχρέωση συζήτησης αυτού με την επιτροπή ελέγχου.
- Υποχρεωτική εφαρμογή των διεθνών ελεγκτικών προτύπων σε όλες τις φάσεις του ελεγκτικού έργου.
- Υποχρεωτική δέσμευση ενός δεύτερου ανεξάρτητου πιστοποιημένου δημοσίου λογιστή (προφανώς από το ίδιο ελεγκτικό γραφείο · υπάρχει ειδική διάταξη για μικρές ελεγκτικές εταιρείες), η οποία είναι υπεύθυνη για την αναθεώρηση της ποιότητας του ελεγκτικού έργου. Ο δεύτερος ελεγκτής ορίζεται ως "ελεγκτής ποιότητας".
- Ορισμός της δομής και του περιεχομένου της έκθεσης ελέγχου, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, συνάδει με τις κατευθυντήριες γραμμές των διεθνών ελεγκτικών προτύπων της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ελέγχου.
- Απαιτείται επίσης η υποβολή συμπληρωματικής έκθεσης στην επιτροπή ελέγχου. Η έκθεση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει σημαντικό αριθμό πληροφοριών σχετικά με την ανεξαρτησία των ελεγκτών, τον σχεδιασμό και την εκτέλεση του ελεγκτικού έργου, τα συμπεράσματα και τα συμπεράσματα και, τέλος, βασικά θέματα ελέγχου (σημαντικά θέματα τα οποία, σύμφωνα με την επαγγελματική κρίση του ελεγκτή, έλεγχος); γίνεται ειδική αναφορά σε αυτά τα βασικά θέματα ελέγχου που θα αναφέρονται σε ξεχωριστές παραγράφους της έκθεσης ελέγχου.
- Υποχρέωση των νόμιμων ελεγκτών - λογιστών για ετήσια δημοσίευση της έκθεσης διαφάνειας και τακτική ενημέρωση των αρμόδιων αρχών.

Είναι σαφές ότι το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο, καθώς και η κρατική εποπτεία στους τομείς της κατάρτισης και του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα, είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το επάγγελμα του ελεγκτή διέπεται από ένα νομικό πλαίσιο (το οποίο περιλαμβάνει εθνικούς και κοινοτικούς κανόνες και κανονισμούς) που ενσωματώνουν τις απαιτήσεις και τις οδηγίες των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων και τον Κώδικα Δεοντολογίας των Επαγγελματιών της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών.

Τα παραπάνω, οι έλεγχοι των οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και η εποπτεία τους δεν αποκλίνουν από την καλύτερη διεθνή πρακτική, διασφαλίζοντας την εμπιστοσύνη των επενδυτών στις πληροφορίες που παρέχονται από τη διοίκηση της εταιρείας μέσω των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΗΣ ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε.

5.1. Η εταιρεία ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε.

Η εταιρεία ΜΟΡΝΟΣ δημιουργήθηκε από την εξαγορά της εταιρείας ΑΠΚΟ ,η οποία ιδρυθείσα την 10ετία του 1950 ήταν η πρώτη βιομηχανία παραγωγής πλαστικών υλικών Ευκάμπτου και Στερεάς συσκευασίας στην Ελλάδα.

Εισάγοντας πρωτοποριακές για την εποχή της μεθόδους κατεργασίας των πλαστικών (Φλεξογραφία, Βαθυτυπία, Λαμνάρισμα, Thermoforming) και συνεργαζόμενη , για απόκτηση know how, με γνωστούς παραγωγούς της εποχής εκείνης (Akerlund und Rausing, Sengewald), διαδραμάτισε πρωτεύοντα ρόλο στην παραγωγή υλικών συσκευασίας μέχρι τα τέλη της 10ετίας του 1970.

Η Μόρνος ΑΕ - έχοντας περισσότερα από 25 χρόνια εμπειρίας στην πλαστική, εύκαμπτη και χάρτινη συσκευασία- παρέχει υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα συσκευασίας

στους συνεργάτες της, με ταυτόχρονη ανάπτυξη και εφαρμογή βέλτιστων υπηρεσιών, χρησιμοποιώντας τον άρτιο μηχανολογικό εξοπλισμό της και εφαρμόζοντας τις τελευταίες τεχνολογίες του κλάδου.

Η εταιρεία ανήκει στον Όμιλο Φιλίππου. Σήμερα, ο όμιλος Φιλίππου, πέραν της ΦΑΓΕ, δραστηριοποιείται σε ένα ευρύ πεδίο στην ευρύτερη αγορά των τροφίμων, κυρίως μέσω των εταιρειών ΕΒΓΑ, Hellenic Quality Foods (HQF), "Μόρνος ΑΕ" κ.α. Με δεδομένο, ωστόσο, ότι η ΦΑΓΕ πλέον πραγματοποιεί το 84,3% του τζίρου της εκτός Ελλάδος, σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία για το 2015, η εγχώρια αγορά θεωρείται ασφαλές να ειπωθεί πως νομοτελειακά έχει περάσει σε δεύτερο επίπεδο.

Ο λόγος που επιλέχθηκε η συγκεκριμένη εταιρεία είναι καθώς αποτελεί μια καινοτόμο εταιρεία στον χώρο της συσκευασίας, αλλά επιθυμία μας ήταν να εξετάσουμε την οικονομική της ανάπτυξη, μετά τις αναταραχές που προέκυψαν το τελευταίο χρονικό διάστημα λόγω απολύσεων στις οποίες προέβη η εταιρεία.

5.2. Μακροοικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον

Στο περιβάλλον της Ευρωζώνης ο δείκτης οικονομικού κλίματος κατέγραψε πτώση, η οποία επιδεινώθηκε από τον Ιούνιο του 2018 και συνεχίζεται στο πρώτο τρίμηνο του 2019. Η πτώση αυτή τους τελευταίους μήνες έχει ενταθεί, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι η ευρωπαϊκή οικονομία βρίσκεται σε φάση σημαντικής επιβράδυνσης. Η μεγάλη αυτή επιβράδυνση προέρχεται από διεθνή προβλήματα της οικονομίας όπως ο προστατευτισμός του διεθνούς εμπορίου αλλά και σε ενδοκοινοτικούς παράγοντες όπως το Brexit.

Επίσης, διεθνείς οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης αναθεωρούν καθοδικά τις προβλέψεις τους μετά τα νέα αποθαρρυντικά οικονομικά στοιχεία που έχουν ανακοινωθεί για την επιβράδυνση της ανάπτυξης που παρουσιάζουν οι μεγάλες οικονομίες της Ευρωζώνης όπως η Γερμανία και η Ιταλία από τα τέλη του 2018. Για αυτούς τους λόγους η ΕΚΤ επιβεβαιώνοντας την επιβράδυνση της οικονομίας,

αποφάσισε να διατηρήσει την ίδια υποστηρικτική πολιτική καθώς δεν υπάρχουν περιθώρια στροφής σε πιο αυστηρή νομισματική πολιτική, παγώνοντας την όποια επιτοκιακή αύξηση για το 2019.

Η ελληνική οικονομία το έτος 2018 σημείωσε ρυθμό ανάπτυξης + 1,9% έναντι πρόβλεψης για αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,1%. Η ανάκαμψη βασίστηκε κυρίως στις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών οι οποίες παρουσίασαν άνοδο 8%-9%. Αναφορικά με τις επενδύσεις η ολοκλήρωση μεγάλων έργων οδικών αξόνων το 2017 είχε σαν αποτέλεσμα την μείωση των επενδύσεων σε κατασκευές και των συνολικών επενδύσεων σε πάγια.

Για το έτος 2019 οι προβλέψεις για την ελληνική οικονομία αναφέρονται σε αδύναμη ανάπτυξη για τα επόμενα χρόνια την ώρα που οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την εξωτερική ζήτηση αυξάνονται, κυρίως λόγω της επιβράδυνσης του παγκόσμιου εμπορίου.

Μεσοπρόθεσμα για τα έτη 2020-2023 προβλέπεται ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας να επιβραδυνθεί στο +1,8%.

Η πρόσφατη αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας από διεθνείς οίκους αξιολόγησης κατά 2 βαθμίδες αποτελεί θετική εξέλιξη. Αποτυπώνει την πεποίθηση των αγορών ότι η οικονομία βρίσκεται σε θετική πορεία.

5.3. Βασικά οικονομικά μεγέθη και εταιρικές δραστηριότητες της χρήσης 2018.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2018 εμφανίζουν ζημίες μετά από φόρους EUR -0,4 εκ. έναντι κερδών EUR 0,4 εκ. της αντίστοιχης περυσινής περιόδου. Οι ενοποιημένες πωλήσεις της χρήσης 2018 ανήλθαν σε EUR 49,5 εκ. έναντι EUR 54,7 εκ. το έτος 2017, ήτοι μειωμένες κατά EUR 5,3 εκ., ή 9,7%. Το ενοποιημένο

μικτό κέρδος ανήλθε σε EUR 5,8 εκ. έναντι EUR 9,4 εκ. το έτος 2017 και σαν ποσοστό επί των πωλήσεων 11,8%, έναντι 17,2% του έτους 2017.

Τα λειτουργικά κέρδη ανήλθαν σε EUR 0,7 εκ. έναντι 2,7 εκ. το έτος 2017. Το ενοποιημένο Ebitda ανήλθε σε EUR 4,6 εκ., έναντι EUR 6,6 εκ. το έτος 2017 και σαν ποσοστό επί των πωλήσεων 9,3% έναντι 12% του έτους 2017. Τα δάνεια του ενοποιημένου ισολογισμού ανήλθαν σε EUR 44,4 έναντι EUR 45,5 το έτος 2017 ήτοι μειωμένα κατά EUR 1,1 εκ. Η καθαρή θέση του ενοποιημένου ισολογισμού ανήλθε σε EUR 10,8 εκ. έναντι EUR 11,1 εκ το έτος 2017 μειωμένη κατά EUR 0,3 εκ.

Οι ενοποιημένες θετικές ταμειακές ροές από την λειτουργία ανήλθαν σε EUR 7,6 εκ. έναντι EUR 7,3 εκ. το έτος 2017, ποσό το οποίο χρησιμοποιήθηκε στο μεγαλύτερο ποσοστό για την κάλυψη του χρηματοοικονομικού κόστους, την αποπληρωμή δόσεων κεφαλαίου δανείων και για την πληρωμή των επενδύσεων.

Οι πωλήσεις μειώθηκαν έναντι του προηγούμενου έτους κατά EUR -5,3 εκ. (-9,7%). Η μείωση αυτή προήλθε από την άκαμπτη συσκευασία.

Ειδικότερα οι πωλήσεις των βιομηχανικών κυπέλλων μειώθηκαν κατά EUR -6,5 εκ. Η μείωση αυτή προήλθε από πωλήσεις στην εσωτερική αγορά αξίας EUR -3,7 εκ. και από πωλήσεις εξωτερικού EUR -2,8 εκ. Οι πωλήσεις των κυπέλλων εσωτερικού επηρεάστηκαν από την αλλαγή του μίγματος των προϊόντων μεγάλου αριθμού κυπέλλων, με διαφορετικές τιμές πώλησης και από μείωση σε όγκο των πωληθέντων κυπέλλων. Η απόκλιση των πωλήσεων κυπέλλων εξωτερικού προήλθε από πωλήσεις οι οποίες πραγματοποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και δεν προέρχονται από απώλεια πωλήσεων λοιπών πελατών. Επίσης η κατηγορία των βαρελιών εμφάνισε μείωση κατά -0,5 εκ. έναντι της προηγούμενης χρονιάς στην οποία υπήρξαν πωλήσεις από αποθέματα βαρελιών αξίας EUR 0,6 εκ. Αύξηση παρουσίασαν οι πωλήσεις της εύκαμπτης συσκευασίας κατά EUR 1,4 εκ, εκ των οποίων EUR 0,7 εκ προήλθαν από πωλήσεις σε πελάτες εσωτερικού και EUR 0,7 εκ από πωλήσεις εξαγωγών οι οποίες σε ποσοστό κατέγραψαν άνοδο 30% έναντι της προηγούμενης χρήσης 2017. Επίσης αύξηση σημείωσαν και οι πωλήσεις της χάρτινης συσκευασίας κατά EUR 0,3 εκ.

Το μικτό κέρδος της χρήσης 2018 μειώθηκε κατά -3,6 εκ. έναντι της προηγούμενης και σε ποσοστό -5,4%, από την μείωση των πωλήσεων της άκαμπτης συσκευασίας και από το διαφορετικό μίγμα πωλήσεων των βιομηχανικών κυπέλλων. Τα κόστη παραγωγής, εργατικά και δαπάνες, ακολούθησαν αναλογικά την μείωση των πωλήσεων και κινήθηκαν πτωτικά. Οι τιμές των υλών στην χρήση 2018 διατηρήθηκαν στα επίπεδα του 2017.

Τα λειτουργικά κέρδη της χρήσης εμφανίζονται μειωμένα έναντι της προηγούμενης κατά EUR 2 εκ. Η μείωση των λειτουργικών εξόδων κατά 1,2εκ. και η αύξηση των λοιπών εσόδων κατά EUR 0,4 εκ. περιόρισαν την απώλεια του μικτού κέρδους από -3,6 εκ σε -2 εκ. απόκλιση στα λειτουργικά κέρδη. Επιμέρους, τα γενικά και διοικητικά έξοδα μειώθηκαν έναντι της προηγούμενης χρήσης κατά 0,7 εκ. και τα έξοδα διάθεσης-διανομής μειώθηκαν κατά 0,5 εκ.

Συνοπτικά, ως σημαντικά γεγονότα της χρήσης 2018 αναφέρουμε:

- Την εύρυθμη λειτουργία της εταιρίας μέσα στο ευμετάβλητο οικονομικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται και την διατήρηση επαρκής ρευστότητας προς κάλυψη των υποχρεώσεων της.
- Την ολοκλήρωση και εγκατάσταση του επενδυτικού πλάνου της εταιρίας αξίας € 6,6 εκ. και την σταδιακή μετάβαση των παραγωγών των προϊόντων στις νέες γραμμές μηχανών.
- Την αποπληρωμή δόσεων κεφαλαίου δανείων και χρηματοοικονομικών εξόδων, μέσω της λειτουργικής της ρευστότητας.
- Την έναρξη των απαιτούμενων ενεργειών και την κατάθεση και συζήτηση με τους ομολογιούχους του επιχειρηματικού σχεδίου (IBR) της εταιρίας για την αναχρηματοδότηση του δανεισμού της.

5.4. Διαχείριση Κινδύνων

- **Συναλλαγματικός Κίνδυνος**

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ευρώπη και συνεπώς το μεγαλύτερο μέρος των συναλλαγών του Ομίλου διεξάγεται σε Ευρώ. Ο Όμιλος κατά πάγια τακτική, δεν προαγοράζει συνάλλαγμα και δεν συνάπτει συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης συναλλάγματος με εξωτερικούς αντισυμβαλλόμενους. Ο Όμιλος έχει συμμετοχές σε θυγατρικές που δραστηριοποιούνται σε χώρες της αλλοδαπής, των οποίων η καθαρή θέση είναι εκτεθειμένη πιθανόν σε συναλλαγματικό κίνδυνο κατά την μετατροπή των οικονομικών τους καταστάσεων για σκοπό ενοποίησης. Ο Όμιλος δεν εκτίθεται σε σημαντικό βαθμό σε αυτή την μορφή κινδύνου, καθώς οι περισσότερες εταιρίες του έχουν ως λειτουργικό νόμισμα το Ευρώ, με εξαίρεση την θυγατρική εταιρία στην Αλβανία.

- ***Κίνδυνος από μεταβολές τιμών***

Ο Όμιλος κατέχει κάποια χρεόγραφα μειωμένης αξίας που έχουν χαρακτηριστεί ως Διαθέσιμα προς πώληση Περιουσιακά Στοιχεία, τα οποία αποτυπώνονται στην εύλογη αξία μέσω Ιδίων Κεφαλαίων .

Ο Όμιλος εκτίθεται στις μεταβολές της αξίας των πρώτων υλών. Η κερδοφορία του Ομίλου και των θυγατρικών του μπορεί να επηρεαστεί (είτε θετικά, είτε αρνητικά) από τη διακύμανση των τιμών των πρώτων υλών οι οποίες συμμετέχουν στο σύνολο του κόστους και των δαπανών κατά 50% περίπου.

Οι πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή είναι παράγωγα του πετρελαίου και ως εκ τούτου επηρεάζονται έμμεσα από τις διακυμάνσεις των τιμών του πετρελαίου. Πρόκειται κυρίως για αιθυλένια τα οποία δεν είναι χρηματιστηριακά προϊόντα.

Λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού του κλάδου, τυχόν αυξήσεις των διεθνών και εγχωρίων τιμών της πρώτης ύλης δεν μετακυλίνουν εύκολα στην τελική τιμή των προϊόντων, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο αρνητικής επίδρασης στα αποτελέσματα του ομίλου.

- **Κίνδυνος διακύμανσης επιτοκίων**

Οι δανειακές υποχρεώσεις του Ομίλου συνδέονται με κυμαινόμενα επιτόκια τα οποία ανάλογα με τις συνθήκες της αγοράς μπορούν είτε να παραμείνουν κυμαινόμενα ή να μετατραπούν σε σταθερά. Ο Όμιλος δεν χρησιμοποιεί χρηματοοικονομικά παράγωγα.

Οι εταιρίες του Ομίλου χρηματοδοτούν τις επενδύσεις τους καθώς και τις ανάγκες τους σε κεφάλαια κίνησης και μέσω τραπεζικού δανεισμού, με συνέπεια να επιβαρύνουν τα αποτελέσματα τους με χρεωστικούς τόκους. Σημαντικές αυξήσεις στα επιτόκια ενδέχεται να έχουν σημαντική αρνητική επίπτωση στα αποτελέσματα των εταιριών που συμμετέχουν στην ενοποίηση.

- **Πιστωτικός κίνδυνος**

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει και εφαρμόζει διαδικασίες πιστωτικού ελέγχου με στόχο την ελαχιστοποίηση των επισφαλειών και την άμεση κάλυψη των απαιτήσεων με αξιόγραφα. Κανένας πελάτης δεν έχει τέτοια ποσοστά αγορών από τον Όμιλο που να δικαιολογεί αυξημένη εξάρτηση και επομένως ο εμπορικός κίνδυνος είναι κατανεμημένος σε μεγάλο αριθμό πελατών. Οι πωλήσεις χονδρικής γίνονται κυρίως σε πελάτες με αξιολογημένο ιστορικό πιστώσεων. Από την Διεύθυνση Πιστωτικού Ελέγχου ορίζονται πιστωτικά όρια ανά πελάτη και εφαρμόζονται συγκεκριμένοι όροι πωλήσεων και εισπράξεων. Όπου αυτό είναι δυνατόν ζητούνται εμπράγματα ή άλλες εξασφαλίσεις.

- **Κίνδυνος ρευστότητας**

Ο κίνδυνος ρευστότητας διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα έχοντας ικανά ταμειακά διαθέσιμα καθώς και διαθέτοντας επαρκή πιστωτικά όρια με τις συνεργαζόμενες Τράπεζες.

- **Διαχείριση Κεφαλαιακού Κινδύνου**

Οι στόχοι του ομίλου κατά τη διαχείριση του κεφαλαίου είναι να διασφαλίσει την ικανότητα του ομίλου να συνεχίσει να υπάρχει ως οικονομική οντότητα και στο μέλλον για να είναι σε θέση να προσφέρει αποδόσεις στους μετόχους και οφέλη για όλους τους εμπλεκόμενους και να διατηρήσει μία κατάλληλη κεφαλαιακή δομή για να μειώσει το κόστος του κεφαλαίου. Η εταιρία και ο όμιλος δεν χρησιμοποιούν λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων.

5.5. Εγκαταστάσεις

Η Εταιρεία έχει έδρα στην Θήβα, 7ο χιλ./τρο οδού Θήβας Χαλκίδας. Σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις στην έδρα της εταιρίας λειτουργούν βιομηχανοστάσιο και χώροι γραφείων. Η εταιρία λειτουργεί υποκατάστημα σε μισθωμένο χώρο, ειδικότερα γραφείο στο οποίο στεγάζεται το τμήμα πωλήσεων καταναλωτικών προϊόντων, με σκοπό την αμεσότερη πρόσβαση στα σημεία πώλησης.

Επί των ακινήτων της εταιρείας υφίστανται εμπράγματα βάρη € 49.782 χιλιάδες προς εξασφάλιση τραπεζικών υποχρεώσεων, τα υπόλοιπα των οποίων ανέρχονται την 31/12/2018 σε € 36.485 χιλιάδες. Επιπρόσθετα η εταιρία έχει ενεχυριάσει τα αποθέματα της μέχρι του ποσού των € 10.000 χιλ. ως επιπλέον κάλυψη των προαναφερθέντων δανείων

5.6. Οικονομική θέση και αριθμοδείκτες στις 31.12.2018

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται με αριθμοδείκτες η μεταβολή βασικών χρηματοοικονομικών μεγεθών.

Βασικοί Αριθμοδείκτες Ομίλου ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε.	2018	2018	2017	2017
	Χιλ. EUR	%	Χιλ. EUR	%
1) Κυκλοφορούν Ενεργητικό	27.911	36%	33.049	41%
Σύνολο Ενεργητικού	77.553		79.973	
2) Μη κυκλοφορούν Ενεργητικό	49.642	64%	46.924	59%
Σύνολο Ενεργητικού	77.553		79.973	
3) Ίδια κεφάλαια	10.764	16%	11.149	16%
Σύνολο Υποχρεώσεων	66.789		68.824	
4) Σύνολο Υποχρεώσεων	66.789	86%	68.824	86%
Σύνολο Παθητικού	77.553		79.973	
5) Ίδια Κεφάλαια	10.764	14%	11.149	14%
Σύνολο Παθητικού	77.553		79.973	
6) Ίδια κεφάλαια	10.764	22%	11.149	24%
Μη κυκλοφορούν Ενεργητικό	49.642		46.924	
7) Κυκλοφορούν Ενεργητικό	27.911	1,48	33.049	1,43
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	18.834		23.065	

8) Καθαρά Αποτελ. Εκμετ.	716	1,4%	2.705	4,9%
Πωλήσεις	49.454		54.725	
9) Καθαρά Αποτελ. πρό Φόρων	-1.302	-2,6%	681	1,2%
Πωλήσεις	49.454		54.725	
10) Καθαρά Αποτελ. πρό Φόρων	-1.302	-12%	681	6%
Ίδια Κεφάλαια	10.764		11.149	
11) Μικτά αποτελέσματα	5.815	12%	9.388	17%
Πωλήσεις	49.454		54.725	
12) Καθαρός Δανεισμός	43.576	9,49	45.069	6,84
EBITDA	4.590		6.586	

Η υποχρέωση του Ομίλου σε τρέχοντα φόρο εισοδήματος ανέρχεται σε € 9Κ εκ του γεγονότος ότι θυγατρική εταιρία δεν έχει εξοφλήσει υποχρέωση σε φόρο εισοδήματος της προηγούμενης χρήσης (μη λήξη προθεσμίας πληρωμής). Ορισμένες εταιρίες του Ομίλου παρουσιάζουν ζημιές προ φόρων και ως εκ τούτου δεν προκύπτει αναλογούν φόρος εισοδήματος

Καθαρά κέρδη / (ζημίες) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες

Δεν υπάρχουν τέτοια ποσά κατά την κλειόμενη χρήση.

Τα οικόπεδα και τα κτίρια αναπροσαρμόσθηκαν για τελευταία φορά την 01/01/2004 από ανεξάρτητους εκτιμητές, βάση της απαλλαγής που επιτρέπει το ΔΠΧΑ 1. Το πλεόνασμα αναπροσαρμογής, καθαρό από αναβαλλόμενους φόρους πιστώθηκε στα κέρδη εις νέον των ιδίων κεφαλαίων.

Η υπεραξία ύψους 6,7 εκατ. € αφορά την εξαγορά της εταιρίας ΠΕΡΙΠΑΚ από την ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε. ως διαφορά μεταξύ του κόστους κτήσης της εξ αγορασθείσας εταιρίας και της εύλογης αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της ΠΕΡΙΠΑΚ. Η διοίκηση της εταιρείας διενήργησε έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας με την μέθοδο της προεξόφλησης των μελλοντικών ταμειακών ροών για την χρήση 2018 και εκτιμά ότι δεν υπάρχουν ενδείξεις που να καθιστούν αναγκαία την απομείωση της εν λόγω υπεραξίας στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε στη μέθοδο προεξόφλησης ταμιακών ροών είναι 10% και η ανάπτυξη των πωλήσεων λήφθηκε σε ποσοστό 5% ετησίως.

Η Διοίκηση της εταιρίας θεωρεί ότι η λογιστική αξία των απαιτήσεων αντιπροσωπεύει την εύλογη αξία τους (fair value).

Η σημαντική διαφορά που εμφανίζεται στο λογαριασμό «Προβλέψεις απομείωσης» μεταξύ εταιρικών και ενοποιημένων μεγεθών αφορά κατά κύριο λόγο προβλέψεις απομείωσης απαιτήσεων έναντι θυγατρικής εταιρείας, τα κονδύλια της οποίας απαλείφονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Η εταιρεία έχει ενεχυριάσει τα αποθέματα της μέχρι του ποσού των 10 εκ. ευρώ προς εξασφάλιση αναληφθέντων δανείων.

Οι βραχυπρόθεσμες τραπεζικές καταθέσεις αποτελούνται από καταθέσεις όψεως και προθεσμίας. Τα πραγματικά επιτόκια καθορίζονται σύμφωνα με τα euribor επιτόκια, διαπραγματεύονται κατά περίπτωση και έχουν περίοδο λήξης από 1 έως 6 μήνες.

Μετοχικό Κεφάλαιο

Το Μετοχικό Κεφάλαιο της Εταιρείας είναι ολοσχερώς καταβεβλημένο και αποτελείται από 3.607.281 ανώνυμες κοινές μετοχές ονομαστικής αξίας 2,94 ευρώ εκάστη και ανέρχεται σε €10.605.406. Η Εταιρία δεν έχει πρόγραμμα δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών.

Αποθεματικά

Τα αποθεματικά του ομίλου αναλύονται σε :

- **Τακτικό αποθεματικό**

Το Τακτικό Αποθεματικό σχηματίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της Ελληνικής Νομοθεσίας (Ν.2190/20, άρθρα 44 και 45) κατά την οποία ποσό τουλάχιστον ίσο με το 5% των ετησίων καθαρών (μετά φόρων) κερδών, είναι υποχρεωτικό να μεταφερθεί στο Τακτικό Αποθεματικό μέχρι το ύψος του να φθάσει το ένα τρίτο του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Το τακτικό αποθεματικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κάλυψη ζημιών μετά από απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, και ως εκ τούτου δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε άλλο λόγο.

- **Έκτακτα αποθεματικά**

Τα έκτακτα αποθεματικά περιλαμβάνουν ποσά αποθεματικών τα οποία έχουν δημιουργηθεί με αποφάσεις Τακτικών Γενικών Συνελεύσεων, δεν έχουν ειδικό προορισμό και δύναται να χρησιμοποιηθούν για οποιοδήποτε σκοπό κατόπιν σχετικής απόφασης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης και ποσά αποθεματικών τα οποία έχουν σχηματιστεί βάσει διατάξεων της Ελληνικής Νομοθεσίας. Τα ανωτέρω έκτακτα αποθεματικά έχουν σχηματιστεί από φορολογηθέντα κέρδη και ως εκ τούτου δεν

υπόκεινται σε περαιτέρω φορολόγηση σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησής τους.

- Αφορολόγητα αποθεματικά

Τα αφορολόγητα και τα ειδικώς φορολογηθέντα αποθεματικά σχηματίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας από αφορολόγητα ή ειδικώς φορολογηθέντα έσοδα και κέρδη.

Τα ανωτέρω αποθεματικά μπορούν να κεφαλαιοποιηθούν ή να διανεμηθούν με απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, αφού ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί που μπορεί να ισχύουν κάθε φορά. Ο Όμιλος δεν προτίθεται να διανείμει ή να κεφαλαιοποιήσει τα συγκεκριμένα αποθεματικά και επομένως δεν έχει προβεί σε υπολογισμό του φόρου εισοδήματος που θα επιβαλλόταν στην περίπτωση αυτή.

Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις συμψηφίζονται όταν υπάρχει εφαρμόσιμο νομικό δικαίωμα να συμψηφισθούν οι τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις έναντι των τρεχουσών φορολογικών υποχρεώσεων και όταν οι αναβαλλόμενοι φόροι εισοδήματος αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή. Τα ποσά που εμφανίζονται στον ισολογισμό θα ανακτηθούν ή θα τακτοποιηθούν σε περίοδο μεγαλύτερη των 12 μηνών μετά από την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Οι εταιρίες του ομίλου πραγματοποίησαν αναλογιστικές μελέτες για τον υπολογισμό των προβλέψεων με την μέθοδο Projected Unit Credit. Οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την σύνταξη των μελετών ήταν:

- Επιτόκιο προεξόφλησης : 1,6%
- Μέση ετήσια μακροχρόνια αύξηση πληθωρισμού : 1,75%
- Μελλοντικές αυξήσεις μισθών : 1,75% μέση ετήσια μακροχρόνια αύξηση πληθωρισμού.

Ο όμιλος δεν λειτουργεί κανένα σχέδιο ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης μετά την έξοδο από την υπηρεσία.

Η εταιρία βρίσκεται σε διαδικασία αναχρηματοδότησης του μακροπρόθεσμου δανεισμού της με τις συμμετέχουσες τράπεζες.

Επί των ακινήτων της εταιρείας έχουν εγγραφεί υποθήκες και προσημειώσεις συνολικού ποσού € 49.782 χιλ. υπέρ τραπεζών σε κάλυψη δανείων, τα υπόλοιπα των οποίων ανέρχονται κατά την 31/12/2018 στο ποσό των € 36.485 χιλ. Επιπρόσθετα η εταιρία έχει ενεχυριάσει τα αποθέματα της μέχρι του ποσού των € 10.000 χιλ. ως επιπλέον κάλυψη των προαναφερθέντων δανείων.

Δεν υπάρχουν σημαντικές επίδικες ή υπό διαιτησία διαφορές δικαστικών ή διοικητικών οργάνων που να έχουν σημαντική επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις ή λειτουργία της εταιρίας ή του ομίλου.

Η Διοίκηση δεν αναμένει πως θα προκύψουν ουσιώδεις επιβαρύνσεις από τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις του Ομίλου όπως αναφέρεται ανωτέρω.

5.7. Περιβαλλοντικά και εργασιακά θέματα

Η εταιρεία εξακολουθεί να συμμετέχει ενεργά στην προσπάθεια προστασίας του περιβάλλοντος έχοντας συμβληθεί με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης-Ανακύκλωσης Α.Ε αποδίδοντας ετήσιες εισφορές συμβάλλοντας ενεργά στο μείζον θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος. Επίσης, η εταιρία δίνει μεγάλη βαρύτητα στην διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων και στην ασφαλή απομάκρυνση τους. Τέλος, όλες οι εγκαταστάσεις μας λειτουργούν βάσει εγκεκριμένης αδειάς και έχουν έγκριση περιβαλλοντολογικών όρων. Όλες οι απαραίτητες αδειοδοτήσεις ανανεώνονται πάντα σύμφωνα με τις επιταγές των νόμων.

Οι όροι απασχόλησης του προσωπικού, όπως αμοιβές, ασφαλιστικές εισφορές, άδειες, αποζημιώσεις κ.λπ., είναι με βάση την κείμενη νομοθεσία και τηρούνται όλοι οι όροι ασφαλείας.

Η Εταιρεία παροτρύνει και συνιστά σε όλους τους εργαζομένους της να σέβονται τη διαφορετικότητα κάθε υπαλλήλου ή συνεργάτη της και να μην αποδέχονται οποιαδήποτε συμπεριφορά που ενδέχεται να δημιουργεί διακρίσεις οποιασδήποτε μορφής. Η εταιρεία το 2018 απασχόλησε κατά μέσο όρο 366 εργαζομένους ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας και πάγια πολιτική της είναι η παροχή ίσων ευκαιριών στους εργαζόμενους, ανεξαρτήτως φύλλου, θρησκείας, μειονεκτικότητας ή και άλλων πτυχών. Οι σχέσεις της εταιρείας με το προσωπικό της είναι άριστες και δεν παρουσιάζονται εργασιακά προβλήματα. Σέβεται τα δικαιώματα των εργαζομένων και τηρεί την εργατική Νομοθεσία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ελληνική λογιστική νομοθεσία είναι σε μεγάλο βαθμό σε αρμονία με αυτήν της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από τη δεκαετία του 1980, οι κανόνες και οι κανονισμοί που περιλαμβάνονται στις δύο βασικές οδηγίες της ΕΕ σχετικά με τις βασικές αρχές του λογιστικού πλαισίου και την κατάρτιση αυτόνομων (ή ετήσιων) και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων έχουν ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία.

Ειδικότερα, οι λογιστικοί κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εγκρίθηκαν με την «τέταρτη» οδηγία 78/660 / ΕΟΚ της 25.7.1998 «Για τους ετήσιους λογαριασμούς ορισμένων τύπων εταιρειών» και την «έβδομη» οδηγία 83/349 / ΕΟΚ της 13.6 . 1983 «Ενοποιημένοι λογαριασμοί εταιρειών με περιορισμένη ευθύνη »ενσωματώθηκαν στον ελληνικό νόμο, τροποποιώντας σημαντικά τον υφιστάμενο Νόμο 2190/1920 για την Ανώνυμη Εταιρεία, με το Προεδρικό Διάταγμα 409/1986 και το Προεδρικό Διάταγμα 498/1987. Αυτές οι τροποποιήσεις επεκτάθηκαν στον Ν. 3190/1955 για εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, αλλά επίσης πρόσφατα ενσωματώθηκαν στον Ν. 4072/2012 για ιδιωτικές εταιρείες κεφαλαίου.

Επιπλέον, οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη θέσπιση διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς από τα κράτη μέλη που περιλαμβάνονται στον κανονισμό ΕΚ 1606/2002 της 19.7.2002 «Σχετικά με την εφαρμογή διεθνών λογιστικών προτύπων» έχουν ενσωματωθεί πλήρως στην ελληνική νομοθεσία. Συγκεκριμένα, η υποχρεωτική υιοθέτηση Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς για την κατάρτιση αυτόνομων και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων εταιρειών των κρατών μελών με τίτλους εισηγμένους και διαπραγματεύσιμους σε χρηματιστήρια ενσωματώνεται στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν. 3229/2004 «Εποπτεία ιδιωτικής ασφάλισης , επίβλεψη και έλεγχος τυχερών παιχνιδιών, εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και άλλες διατάξεις »(ΦΕΚ Α '38 / 10.2.2004), που οδήγησε στην προσθήκη του Κεφαλαίου 15 στον Ν. 2190/1920 και ρυθμίζει την εφαρμογή τα πρότυπα. Στη συνέχεια, η υποχρεωτική υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης από τις οντότητες δημοσίου συμφέροντος προέβλεπε επίσης τον Νόμο 4308/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Νόμο 4410/2016

«Τροποποιήσεις του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α '141) / 3.8.2016).

Πρόσφατα, η λογιστική νομοθεσία της ΕΕ ενισχύθηκε με την οδηγία 2013/34 / ΕΕ της 26.6.2013 «Σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις ορισμένων τύπων επιχειρήσεων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/43 / ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της

το Συμβούλιο και την κατάργηση των οδηγιών 78/660 / ΕΟΚ και 83/349 / ΕΟΚ του Συμβουλίου Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ ». Παρόλο που η παρούσα οδηγία δεν εισάγει σημαντικές αλλαγές στο υφιστάμενο πλαίσιο όσον αφορά την εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς από τις εταιρείες των κρατών μελών, στοχεύει στη δημιουργία ενός λιγότερο απαιτητικού περιβάλλοντος για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους ομίλους, οι οποίοι δεν ανήκουν στην κατηγορία οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος.

Οι κανόνες της Οδηγίας 2013/34 / ΕΚ ενσωματώνονται στον ελληνικό νόμο με τον Νόμο 4308/2014, ο οποίος, όπως ήδη αναφέρθηκε, είναι ο νόμος-πλαίσιο των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων, τα οποία εφαρμόζονται στη χώρα μας για τη σύνταξη των νόμιμων οικονομικών καταστάσεων από οντότητες που δεν εμπίπτουν στην κατηγορία δημοσίου συμφέροντος. Σύμφωνα με το πνεύμα της νομοθεσίας της ΕΕ, ο Έλληνας νομοθέτης δηλώνει ότι οι οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται από οντότητες που δεν είναι προς το δημόσιο συμφέρον διαφοροποιούνται στη δομή και το περιεχόμενο ανάλογα με το μέγεθος της οντότητας (ή του ομίλου). Σε αυτό το πλαίσιο, ο Νόμος 4308/2014 εισάγει κριτήρια σύμφωνα με τα οποία οι οντότητες διακρίνονται σε «πολύ μικρές», «μικρές», «μεσαίες» και «μεγάλες». Η κατηγοριοποίηση εταιρικών ομάδων ακολουθεί το ίδιο μοτίβο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έντυπη:

- ✓ Αληφαντής Γ.,(2015), Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις βάσει των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (ΕΛΠ Ν.4308/2014), (6^η έκδοση), Εκδόσεις: Διπλογραφία

- ✓ Γκίκας, Δ., (2015), Ανάλυση και οι Χρήσεις των Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις: Μπένου

- ✓ Γκίνογλου Δ., Ταχυνάκης Π.,(2004), Λογιστική Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων, Εκδόσεις: Rosili

- ✓ Ευθυμόγλου Π., Λαζαρίδης, Ι., (2000), Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων τεύχος Α', Εκδόσεις: Ευθυμόγλου

- ✓ Κάντζος, Κ., (2015), Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, Εκδόσεις: INTERBOOKS
- ✓ Καραγιάννης Ι., Καραγιάννη, Α., Καραγιάννης, Δ., (2012) Ανάλυση ισολογισμών και αριθμοδείκτες, βιωσιμότητα επιχειρήσεων και κέρδη, έλεγχος του κόστους και αποκλίσεις, ταμειακή ρευστότητα επιχειρήσεων, παραδείγματα και εφαρμογές σε επιχειρήσεις στην πράξη, Εκδόσεις: Σταμούλη
- ✓ Κοντάκου Α., Παπασπύρου Α., (1993), Ανάλυση Οικονομικών Καταστάσεων, Εκδόσεις: Έλλην
- ✓ Νιάρχος, Ν. (2015), Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις: Σταμούλη
- ✓ Νικολάου Α., (2015), Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, Εκδόσεις: Μπένου
- ✓ Ξανθάκης, Ε., Αλεξάκης Χ., (2007), Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επιχειρήσεων, Εκδόσεις: Σταμούλη
- ✓ Πρωτοψάλτης, Ν., (2005), Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, Εκδόσεις: Σταμούλη
- ✓ Σακελλής, Μ., (1991), Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις, Εκδόσεις: Σακέλλης, Ε.
- ✓ Σγουρινάκης, Ν., Μιχελινακης, Β., Βλήσμας, Ο., Ναουμ, Β., (2015), Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Ερμηνευτική προσέγγιση & Παραδείγματα, Εκδόσεις: Νομική Βιβλιοθήκη
- ✓ Σταματόπουλος Δ., Σταματόπουλος Π., Σταματόπουλος Γ., (2015), Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Ανάλυση-Ερμηνεία, Εκδόσεις: Forin-Σταματόπουλος

- ✓ Φίλιος, Β., (1996), Χρηματοοικονομική Ανάλυση Τ.Α, Εκδόσεις: Σύγχρονη εκδοτική
- ✓ Χατζηνικολάου Σ., Ανδριανόπουλος, Γ., (2008), Τα Μυστικά των Ισολογισμών (Τεχνικές Ανάγνωσης και Λειτουργίας Λογιστικών Καταστάσεων), Εκδόσεις: ECONOMIA PUBLISHING
- ✓ Walsh, C., (2006), Αριθμοδείκτες και Management, Εκδόσεις: Πατάκης

Ηλεκτρονική:

- ✓ Νόμος 4308/2014, Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις, Ανακτήθηκε από: <https://www.taxheaven.gr/law/4308/2014>
- ✓ Παπαδάμου Στ., Συριόπουλος Κ.,(2015), Βασικές Αρχές Αξιολόγησης Επενδύσεων: Χρηματοοικονομική και Κοινωνικοοικονομική προσέγγιση, Εκδόσεις: ΣΕΑΒ, ΚΑΛΛΙΠΟΣ, Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/4365>
- ✓ Λογιστική οδηγία εφαρμογής του Ν.4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις», Ανακτήθηκε από: <https://www.taxheaven.gr/circulars/22036/logistikh-odhgia>
- ✓ Μόρνος Α.Ε., Ανακτήθηκε από: <https://www.mo.gr/el/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΠΙΝΑΚΕΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ					
(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)	Σημ	Όμιλος		Εταιρία	
		31/12/2018	31/12/20	31/12/2018	31/12/2017
			17		
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ					
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία					
Ενσώματα πάγια	13	42.783	40.067	42.795	40.080
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	14	6.733	6.733	6.733	6.733
Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις	15	0	0	2.249	2.249
Λοιπές επενδύσεις	16	125	124	18	16
		<u>49.642</u>	<u>46.924</u>	<u>51.795</u>	<u>49.079</u>
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία					
Αποθέματα	18	11.640	12.758	11.176	12.226
Πελάτες και Λοιπές Απαιτήσεις	17	15.118	19.500	14.194	18.674
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	20	324	324	324	324
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	19	829	467	664	314
		<u>27.911</u>	<u>33.049</u>	<u>26.358</u>	<u>31.538</u>
Σύνολο Ενεργητικού		<u>77.553</u>	<u>79.973</u>	<u>78.153</u>	<u>80.617</u>
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					

Μετοχικό κεφάλαιο	21	10.605	10.605	10.605	10.605
Μετοχές υπέρ το άρτιο		5.791	5.791	5.791	5.791
Αποθεματικά	22	22.570	22.570	22.570	22.570
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής		211	-205	0	0
Κέρδη (ζημίες) εις νέον		<u>(413)</u>	<u>64</u>	<u>(426)</u>	<u>(239)</u>
Κέρδη (ζημίες) προηγούμενων χρήσεων		<u>(28.265)</u>	<u>(27.929)</u>	<u>(26.841)</u>	<u>(26.201)</u>
		<u>10.500</u>	<u>10.896</u>	<u>11.700</u>	<u>12.526</u>
Δικαιώματα μειοψηφίας		264	254	0	0
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		<u>10.764</u>	<u>11.149</u>	<u>11.700</u>	<u>12.526</u>
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Δάνεια	25	37.795	36.501	37.776	36.485
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	23	5.102	5.533	5.134	5.565
Υποχρεώσεις για παροχές στους εργαζόμενους μετά την					
έξοδο από την υπηρεσία	24	3.199	2.946	3.199	2.946
Λοιπές Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις	27	1.859	779	1.859	779
		<u>47.955</u>	<u>45.759</u>	<u>47.969</u>	<u>45.775</u>
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	26	12.214	14.025	11.884	13.287
Τρέχων φόρος εισοδήματος	11	9	5	0	0
Δάνεια	25	<u>6.611</u>	<u>9.035</u>	<u>6.601</u>	<u>9.030</u>
		<u>18.834</u>	<u>23.065</u>	<u>18.485</u>	<u>22.317</u>
Σύνολο υποχρεώσεων		<u>66.789</u>	<u>68.824</u>	<u>66.453</u>	<u>68.092</u>
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων και Υποχρεώσεων		<u>77.553</u>	<u>79.973</u>	<u>78.153</u>	<u>80.617</u>

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ		Όμιλος		Εταιρία	
(Ποσά σε χιλιάδες Ευρώ)	Σημ.	01/01/2018	01/01/2017	01/01/2018	01/01/2017
					7
				31/12/2018	31/12/2017
Πωλήσεις		49.454	54.725		7
Κόστος πωληθέντων	7	<u>(43.639)</u>	<u>(45.337)</u>		
Μικτό κέρδος				47.571	52.885
Εξοδα διάθεσης	8	<u>5.815</u>	<u>9.388</u>		
Εξοδα διοίκησης				<u>(42.191)</u>	<u>(43.920)</u>
Λοιπά έσοδα/(έξοδα) εκμετάλλευσης (καθαρά)		<u>(3.552)</u>	<u>(4.043)</u>		
Αποτελέσματα εκμετάλλευσης	8	<u>(2.319)</u>	<u>(3.036)</u>	<u>5.380</u>	<u>8.964</u>
				<u>(3.340)</u>	<u>(3.848)</u>

Χρηματοοικονομικά έξοδα (καθαρά)	8	<u>772</u>	<u>395</u>	(2.118)	(2.828)
Κέρδη / (ζημιές) προ φόρων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	9	<u>716</u>	<u>2.705</u>	764	395
		(2.018)	(2.023)	<u>685</u>	<u>2.683</u>
	10			(2.017)	(2.325)
Φόρος εισοδήματος		<u>(1.302)</u>	<u>681</u>	<u>(1.331)</u>	<u>358</u>
Καθαρά κέρδη / (ζημιές) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		<u>861</u>	<u>(321)</u>	866	<u>(317)</u>
				<u>(465)</u>	<u>41</u>
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής θυγατρικών εξωτερικού	11	<u>(441)</u>	<u>360</u>		
Αναλογιστικά κέρδη-ζημιές εγγραφών αποζημιώσεων προσωπικού				0	0
				39	(280)
Καθαρά κέρδη / (ζημιές) περιόδου		416	(125)	<u>(426)</u>	<u>(239)</u>
Κατανεμόμενα σε:					
Μετόχους της μητρικής Δικαιώματα μειοψηφίας		39	(280)	(426)	(239)
		<u>14</u>	<u>(45)</u>	0	0
				<u>(426)</u>	<u>(239)</u>
Κέρδη / (ζημιές) προ φόρων, χρηματοδοτικών επενδυτικών αποτελεσμάτων και συνολικών αποσβέσεων.				4.545	6.552
		4	(61)		
		<u>11</u>	<u>16</u>		
		<u>14</u>	<u>(45)</u>		
		4.590	6.586		

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

	ΕΤΑΙΡΙΑ				
	Κεφάλαιο				
	Μετοχικό κεφάλαιο	υπέρ το άρτιο	Αποθεματικά	Κέρδη/(ζημιές) εις νέον	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2017	10.605	5.791	22.570	(26.201)	12.765
Καθαρό κέρδος/(ζημιά) περιόδου		0		41	41
Επίδραση αναλογιστικών κερδών-ζημιών προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού				(280)	(280)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	10.605	5.791	22.570	(26.441)	12.526
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2018	10.605	5.791	22.570	(26.441)	12.526
Προσαρμογή της καθαρής θέσης IFRS 9				(400)	(400)
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2018	10.605	5.791	22.570	(26.841)	12.126
Καθαρό κέρδος/(ζημιά) περιόδου				(465)	(465)
Επίδραση αναλογιστικών κερδών-ζημιών προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού				39	
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	10.605	5.791	22.570	(27.266)	11.700

	ΟΜΙΛΟΣ					
	Μετοχικό κεφάλαιο	Κεφάλαιο		Κέρδη/(ζημιές) εις νέον	Δικαιώματα Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	
		υπέρ το άρτιο	Αποθεματικά		Μειοψηφίας	Κεφαλαίων
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2017	10.605	5.791	22.570	(28.010)	240	11.196
Καθαρό κέρδος/(ζημιά) περιόδου				344	16	360
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής θυγατρικών εξωτερικού				(125)		(125)

Επίδραση αναλογιστικών κερδών-ζημιών προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού				(280)		(280)
Φόρος Μερισμάτων				0	(2)	(2)
Καθαρό κέρδος/ζημία που αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια				(405)	(2)	(407)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	10.605	5.791	22.570	(28.070)	254	11.149
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2018	10.605	5.791	22.570	(28.070)	254	11.149
Προσαρμογή της καθαρής θέσης IFRS 9				(400)		(400)
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2018	10.605	5.791	22.570	(28.470)	254	10.749
Καθαρό κέρδος/(ζημιά) περιόδου				(452)	11	(441)
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής θυγατρικών εξωτερικού				416		416
Επίδραση αναλογιστικών κερδών-ζημιών προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού				39		39
Φόρος Μερισμάτων					(0)	(0)
Καθαρό κέρδος/ζημία που αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια				456	(0)	455
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	10.605	5.791	22.570	(28.467)	264	10.764

Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2017	10.605	5.791	22.570	(28.010)	240	11.196
Καθαρό κέρδος/(ζημιά) περιόδου				344	16	360
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής θυγατρικών εξωτερικού				(125)		(125)
Επίδραση αναλογιστικών κερδών-ζημιών προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού				(280)		(280)
Φόρος Μερισμάτων				0	(2)	(2)

Καθαρό κέρδος/ζημία που αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια				(405)	(2)	(407)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	10.605	5.791	22.570	(28.070)	254	11.149
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2018	10.605	5.791	22.570	(28.070)	254	11.149
Προσαρμογή της καθαρής θέσης IFRS 9				(400)		(400)
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2018	10.605	5.791	22.570	(28.470)	254	10.749
Καθαρό κέρδος/(ζημία) περιόδου				(452)	11	(441)
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής θυγατρικών εξωτερικού				416		416
Επίδραση αναλογιστικών κερδών-ζημιών προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού				39		39
Φόρος Μερισμάτων					(0)	(0)
Καθαρό κέρδος/ζημία που αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια				456	(0)	455
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	10.605	5.791	22.570	(28.467)	264	10.764

Κατάσταση ταμειακών ροών

	ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Λειτουργικές δραστηριότητες				
Κέρδη προ φόρων	(1.302)	681	(1.331)	358
Πλέον / μείον προσαρμογές για:				
Αποσβέσεις	3.874	3.882	3.859	3.869
Προβλέψεις	307	338	307	338
Κέρδη /ζημίες από πώληση παγίων	(14)	289	(13)	289
Συναλλαγματικές διαφορές	1	(298)	0	0

Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	2.017	2.321	2.017	2.325
Πλέον/ μείον προσαρμογές για μεταβολές λογαριασμών κεφαλαίου κίνησης ή που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες:				
Μείωση / (αύξηση) αποθεμάτων	1.118	(714)	1.051	(599)
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	3.094	2.154	3.161	2.231
(Μείωση) / αύξηση υποχρεώσεων (πλην τραπεζών)	(1.523)	(1.316)	(1.499)	(1.443)
Μείον:				
Καταβεβλημένοι φόροι	0	(1)	0	0
Σύνολο εισροών / (εκροών) από λειτουργικές δραστηριότητες (α)	7.573	7.337	7.551	7.368
Επενδυτικές δραστηριότητες				
Αγορά ενσώματων και άυλων παγίων περιουσιακών στοιχείων	(2.309)	(2.727)	(2.293)	(2.722)
Εισπράξεις από πωλήσεις ενσώματων και άυλων παγίων	29	258	28	258
Τόκοι εισπραχθέντες	0	0	0	0
Φόροι Μερισμάτων	(0)	(2)	0	0
Σύνολο εισροών / (εκροών) από επενδυτικές δραστηριότητες (β)	(2.280)	(2.470)	(2.265)	(2.464)
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες				
Εισπράξεις από εκδοθέντα / αναληφθέντα δάνεια	785	434	778	432
Εξοφλήσεις δανείων	(3.544)	(3.530)	(3.544)	(3.530)
Εξοφλήσεις υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις (χρεολύσια)	(170)	0	(170)	0
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβεβλημένα	(2.002)	(2.242)	(2.001)	(2.241)
Σύνολο εισροών / (εκροών) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες (γ)	(4.930)	(5.338)	(4.937)	(5.339)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιόδου (α) + (β) + (γ)	362	(471)	350	(435)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης περιόδου	467	938	314	748
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης περιόδου	829	467	664	314

Κίνηση Έτους – Εταιρία (Δωδεκάμηνο 2018)

Στοιχεία Κατάστασης Συνολικού Εισοδήματος (1/1/2018-31/12/2018)					
Ποσά σε Ευρώ '000	ΑΚΑΜΠΤΗ	ΕΥΚΑΜΠΤΟΣ	ΧΑΡΤΙΝΗ	ΛΟΙΠΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Πωλήσεις	21.460	18.563	5.876	1.672	47.571
Κόστος Πωληθέντων	18.535	17.187	5.286	1.182	42.191
Μικτό Κέρδος	2.924	1.376	590	489	5.380
Έξοδα διάθεσης	(1.393)	(599)	(298)	(1.050)	(3.340)
Έξοδα διοίκησης	(1.112)	(615)	(304)	(87)	(2.118)
Λοιπά έσοδα/έξοδα	345	298	94	27	764

εκμετάλλευσης					
Αποτελέσματα εκμετάλλευσης	764	460	83	(621)	685
Χρηματοοικονομικά έξοδα - καθαρά	(910)	(787)	(249)	(71)	(2.017)
Κερδη Προ Φόρων	(146)	(327)	(166)	(692)	(1.331)

Κίνηση Έτους – Όμιλος (Δωδεκάμηνο 2018)

Στοιχεία Κατάστασης Συνολικού Εισοδήματος (1/1/2018-31/12/2018)					
Ποσά σε Ευρώ '000	ΑΚΑΜΠΤΗ	ΕΥΚΑΜΠΤΟΣ	ΧΑΡΤΙΝΗ	ΛΟΙΠΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Πωλήσεις	22.700	19.018	6.063	1.674	49.454
Κόστος Πωληθέντων	19.447	17.574	5.440	1.178	43.639
Μικτό Κέρδος	3.253	1.444	623	496	5.815
Έξοδα διάθεσης	(1.530)	(655)	(316)	(1.051)	(3.552)
Έξοδα διοίκησης	(1.236)	(666)	(321)	(96)	(2.319)
Λοιπά έσοδα/έξοδα	345	298	94	35	772
εκμετάλλευσης					
Αποτελέσματα εκμετάλλευσης	831	421	80	(616)	716
Χρηματοοικονομικά έξοδα - καθαρά	(911)	(787)	(249)	(71)	(2.018)
Κερδη Προ Φόρων	(80)	(366)	(169)	(687)	(1.302)

Κίνηση Έτους – Εταιρία (Δωδεκάμηνο 2017)

Στοιχεία Κατάστασης Συνολικού Εισοδήματος (1/1/2017-31/12/2017)					
Ποσά σε Ευρώ '000	ΑΚΑΜΠΤΗ	ΕΥΚΑΜΠΤΟΣ	ΧΑΡΤΙΝΗ	ΛΟΙΠΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Πωλήσεις	28.554	17.153	5.601	1.576	52.885
Κόστος Πωληθέντων	21.174	16.329	5.130	1.288	43.920
Μικτό Κέρδος	7.380	824	471	288	8.964
Έξοδα διάθεσης	(2.060)	(525)	(354)	(910)	(3.848)
Έξοδα διοίκησης	(1.806)	(569)	(354)	(100)	(2.828)
Λοιπά έσοδα/έξοδα	320	272	72	(269)	395
εκμετάλλευσης					
Αποτελέσματα εκμετάλλευσης	3.834	3	(165)	(990)	2.683
Χρηματοοικονομικά έξοδα - καθαρά	(1.255)	(754)	(246)	(69)	(2.325)
Κερδη Προ Φόρων	2.579	(751)	(411)	(1.059)	358

Κίνηση Έτους – Όμιλος (Δωδεκάμηνο 2017)

Στοιχεία Κατάστασης Συνολικού Εισοδήματος (1/1/2017-31/12/2017)					
Ποσά σε Ευρώ '000	ΑΚΑΜΠΤΗ	ΕΥΚΑΜΠΤΟΣ	ΧΑΡΤΙΝΗ	ΛΟΙΠΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Πωλήσεις	29.722	17.623	5.792	1.588	54.725
Κόστος Πωληθέντων	22.042	16.734	5.291	1.270	45.337
Μικτό Κέρδος	<u>7.680</u>	<u>889</u>	<u>501</u>	<u>318</u>	<u>9.388</u>
Έξοδα διάθεσης	(2.182)	(578)	(371)	(912)	(4.043)
Έξοδα διοίκησης	(1.921)	(619)	(370)	(126)	(3.036)
Λοιπά έσοδα/έξοδα εκμετάλλευσης	320	272	72	(269)	395
Αποτελέσματα εκμετάλλευσης	<u>3.897</u>	<u>(37)</u>	<u>(167)</u>	<u>(989)</u>	<u>2.705</u>
Χρηματοοικονομικά έξοδα - καθαρά	(1.091)	(657)	(214)	(61)	(2.023)
Κερδη Προ Φόρων	<u>2.806</u>	<u>(694)</u>	<u>(382)</u>	<u>(1.050)</u>	<u>681</u>

1. Δευτερεύων τύπος πληροφόρησης

Γεωγραφικοί τομείς	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
ΠΩΛΗΣΕΙΣ				
Χώρες Ευρωζώνης	47.602	50.549	45.719	48.709
Βαλκάνια	201	173	201	173
Άλλες χώρες	<u>1.651</u>	<u>4.003</u>	<u>1.651</u>	<u>4.003</u>
Σύνολο	<u>49.454</u>	<u>54.725</u>	<u>47.571</u>	<u>52.885</u>
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΓΙΩΝ (ενσώματα και άυλα περιουσιακά στοιχεία)				
Χώρες Ευρωζώνης	49.516	46.800	49.528	46.813
Σύνολο	<u>49.516</u>	<u>46.800</u>	<u>49.528</u>	<u>46.813</u>
ΣΥΝ. ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ				
Πωλήσεις προϊόντων	48.793	54.252	46.910	52.412
Έσοδα από υπηρεσίες	<u>661</u>	<u>472</u>	<u>661</u>	<u>472</u>

Σύνολο	<u>49.454</u>	<u>54.725</u>	<u>47.571</u>	<u>52.885</u>
--------	---------------	---------------	---------------	---------------

2. Έξοδα ανά κατηγορία

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Κόστος Πωληθέντων				
Κόστος Α' & Β' Υλών -Υλικ. Συσκ/σίας & εμπορ/των	27.694	29.425	26.429	28.169
Μισθοδοσία	8.840	9.271	8.776	9.224
Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα	4.145	4.629	4.037	4.521
Αποσβέσεις	<u>3.621</u>	<u>3.659</u>	<u>3.618</u>	3.656
Λοιπά Έξοδα	(660)	(1.646)	(670)	(1.649)
Κόστος Πωληθέντων	<u>43.639</u>	<u>45.337</u>	<u>42.191</u>	<u>43.920</u>
Έξοδα Διάθεσης - Διανομής				
Γενικά Έξοδα	1.714	2.030	1.712	2.028
Μισθοδοσία	721	829	584	701
Έξοδα προώθησης και διαφήμισης	496	455	465	431
Μεταφορικά έξοδα	493	566	458	532
Αποσβέσεις	129	113	121	107
Απομειώσεις	0	50	0	50
Σύνολο Εξόδων Διάθεσης- Διανομής	<u>3.552</u>	<u>4.043</u>	<u>3.340</u>	<u>3.848</u>
Έξοδα Διοίκησης				
Γενικά Έξοδα	949	1.151	901	1.094
Μισθοδοσία	1.246	1.389	1.097	1.242
Αποσβέσεις	<u>124</u>	<u>110</u>	<u>121</u>	107
Απομειώσεις	0	386	0	386
Σύνολο Εξόδων Διοίκησης	<u>2.319</u>	<u>3.036</u>	<u>2.118</u>	<u>2.828</u>
Γενικό σύνολο	<u>49.510</u>	<u>52.415</u>	<u>47.650</u>	<u>50.597</u>

3. Άλλα λειτουργικά έσοδα – έξοδα (καθαρά)

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ειδικές επιχορηγήσεις - επιδοτήσεις	-	44	-	44
Διάφορα πρόσθετα πωλήσεων	741	632	741	632
Κέρδη/ (ζημιές) από την πώληση πάγιων περιουσιακών στοιχείων	14	(289)	13	(289)
Έσοδα από μερίσματα	-	-	-	-
Έσοδα/(έξοδα) προηγούμενων χρήσεων	12	(1)	12	(1)
Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων ετών	-	-	-	-
Άλλα έσοδα /(έξοδα)	4	9	(3)	9
Σύνολο	<u>772</u>	<u>395</u>	<u>764</u>	<u>395</u>

4. Χρηματοοικονομικό κόστος – καθαρό

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Έξοδα τόκων				
-Τραπεζικά δάνεια	1.959	2.275	1.954	2.268
- Χρηματοδοτικές Μισθώσεις	46	0	46	0
	<u>2.005</u>	<u>2.275</u>	<u>1.999</u>	<u>2.268</u>
Καθαρά κέρδη/ (ζημιές) από συναλλαγματικές διαφορές	13	(251)	17	56
Σύνολο	<u>2.018</u>	<u>2.023</u>	<u>2.017</u>	<u>2.325</u>

5. Φόρος εισοδήματος

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Φόρος εισοδήματος				
Φόρος εισοδήματος και λοιποί φόροι	416	(5)	420	0
Χρέωση/(πίστωση) αναβαλλόμενης φορολογίας	445	(317)	446	(317)
Φόροι	<u>861</u>	<u>(321)</u>	<u>866</u>	<u>(317)</u>
Χρέωση /(πίστωση) αναβαλλόμενης φορολογίας κατάσταση συνολικών εσόδων	(15)	115	(15)	115
Φόροι	<u>846</u>	<u>(207)</u>	<u>851</u>	<u>(203)</u>
Ποσά σε Ευρώ '000				

Φορος χρησης	416	(5)	420	0
Αναβαλλομενος φορος	<u>431</u>	<u>(202)</u>	<u>431</u>	<u>(203)</u>
	<u>846</u>	<u>(207)</u>	<u>851</u>	<u>(203)</u>

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Κερδη προ φόρων				
Φόρος υπολογισμένος με βάση ισχύοντες τοπικούς φορολογικούς συντελεστές για τα κέρδη στις αντίστοιχες χώρες	7	8	0	0
Εισόδημα που δεν υπόκειται σε φόρο	(2)	(2)	0	0
Έξοδα που δεν εκπίπτουν για φορολογικούς σκοπούς	0	0	0	0
Χρήση προηγούμενων μη αναγνωρισμένων ζημιών από	0	(1)	0	0
Έξοδα φορών για τα οποία δεν αναγνωρίζεται φόρος εισοδήματος ενεργητικού	0	0	0	0
Φόροι	4	5	0	0

Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Ποσά σε Ευρώ '000	Οικόπεδα και	Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και λοιπός	Σύνολο
	Κτίρια	& Μηχ/κός εξοπλισμός	εξοπλισμός	
Κόστος ή εύλογη αξία				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	18.051	68.163	2.412	88.626
Προσθήκες περιόδου	2	6.396	169	6.589
	5			
Πωλήσεις περιόδου	0	(171)	(7)	(178)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	18.075	74.388	2.574	95.037
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	(5.099)	(41.148)	(2.298)	(48.546)
Αποσβέσεις περιόδου	(380)	(3.417)	(63)	(3.859)

Πωλήσεις περιόδου	0	157	7	163
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	(5.479)	(44.409)	(2.354)	(52.242)
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2018	12.596	29.979	220	42.795

Κίνηση Έτους– Όμιλος (Δωδεκάμηνο 2018)

<i>Ποσά σε Εύρω '000</i>	Οικόπεδα και Κτίρια	Μεταφορικά μέσα & Μηχ/κός εξοπλισμός	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο
Κόστος ή εύλογη αξία				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	18.051	68.290	2.458	88.798
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	0	0
Προσθήκες περιόδου	25	6.409	172	6.605
Πωλήσεις περιόδου	0	(181)	(7)	(188)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	18.075	74.517	2.623	95.215
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	(5.099)	(41.301)	(2.331)	(48.731)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	(0)	(0)
Αποσβέσεις περιόδου	(380)	(3.428)	(66)	(3.874)
Πωλήσεις περιόδου	0	167	7	173
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	(5.479)	(44.562)	(2.391)	(52.432)
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2018	12.596	29.955	232	42.783

Κίνηση Έτους – Εταιρία (Δωδεκάμηνο 2017)

<i>Ποσά σε Εύρω '000</i>	Οικόπεδα και Κτίρια	Μεταφορικά μέσα & Μηχ/κός εξοπλισμός	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο
--------------------------	--------------------------------	---	---	---------------

Κόστος ή εύλογη αξία				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	18.020	68.333	2.403	88.756
Προσθήκες περιόδου	30	1.189	32	1.252
Πωλήσεις περιόδου	0	(1.358)	(23)	(1.381)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	18.051	68.163	2.412	88.626
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	(4.720)	(38.512)	(2.279)	(45.511)
Αποσβέσεις περιόδου	(379)	(3.447)	(43)	(3.869)
Πωλήσεις περιόδου	0	811	23	834
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	(5.099)	(41.148)	(2.298)	(48.546)
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2017	12.951	27.015	113	40.080

Κίνηση Έτους – Όμιλος (Δωδεκάμηνο 2017)

Ποσά σε Εύρω '000	Οικόπεδα και	Μεταφορικά	Έπιπλα και	Σύνολο
	Κτίρια	μέσα & Μηχ/κός εξοπλισμός	λοιπός εξοπλισμός	
Κόστος ή εύλογη αξία				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	18.020	68.438	2.444	88.902
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	0	0
Προσθήκες περιόδου	30	1.210	37	1.277
Πωλήσεις περιόδου	0	(1.358)	(23)	(1.381)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	18.051	68.290	2.458	88.798
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	(4.720)	(38.655)	(2.308)	(45.683)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	(0)	(0)
Αποσβέσεις περιόδου	(379)	(3.456)	(46)	(3.882)
Πωλήσεις περιόδου	0	811	23	834
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	(5.099)	(41.301)	(2.331)	(48.731)
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2017	12.951	26.989	126	40.067

Άυλα περιουσιακά Στοιχεία

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου αναλύονται στον παρακάτω πίνακα.

Ποσά σε Ευρώ '000

Κόστος ή εκτίμηση 1 Ιανουαρίου 2018	6.733	0	6.733
Προσθήκες	0	0	0
Υπόλοιπο 31.12.2018	6.733	0	6.733
Αποσβέσεις 01.01.2018	0	0	0
Αποσβέσεις περιόδου	0	0	0
Υπόλοιπο Αποσβέσεων 31 Δεκεμβρίου 2018	0	0	0
Αναπόσβεστο Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	6.733	0	6.733

ΟΜΙΛΟΣ

Ποσά σε Ευρώ '000

	Υπεραξία	Δ απάνες	Σύνολο
Κόστος ή εκτίμηση 1 Ιανουαρίου 2017	6.733	0	6.733
Προσθήκες	0	0	0
Υπόλοιπο 31.12.2017	6.733	0	6.733
Αποσβέσεις 01.01.2017	0	0	0
Αποσβέσεις περιόδου	0	0	0
Υπόλοιπο Αποσβέσεων 31 Δεκεμβρίου 2017	0	0	0
Αναπόσβεστο Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	6.733	0	6.733

Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις

Οι συμμετοχές της Εταιρίας και του Ομίλου αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε Ευρώ '000	Ποσοστό συμμετοχής	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
		31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
OVERPACK HOLDING	100,00%	0	0	2.103	2.103
MORPACK CYPRUS	66,66%	0	0	146	146
MORPACK ALBANIA	100,00%	0	0	0	0
		0	0	<u>2.249</u>	<u>2.249</u>

Λοιπές Επενδύσεις

Οι λοιπές επενδύσεις της Εταιρίας και του Ομίλου αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε Ευρώ '000	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις	107	107	0	0
Δοσμένες εγγυήσεις	127	125	127	125
Διαγραφή εγγυήσεων	(109)	(109)	(109)	(109)
Σύνολο	<u>125</u>	<u>124</u>	<u>18</u>	<u>16</u>

Πελάτες και λοιπές Απαιτήσεις (κυκλοφορούν ενεργητικό)

Οι απαιτήσεις της Εταιρίας και του Ομίλου αναλύονται στον παρακάτω πίνακα:

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
	8	7		
Πελάτες	10.357	11.952	17.234	18.893
Πελάτες συνδεδεμένων μερών	6.734	8.176	6.734	8.176
Μείον: Προβλέψεις απομείωσης	<u>3.452</u>	<u>3.040</u>	<u>10.652</u>	<u>10.252</u>
Καθαρές απαιτήσεις πελατών	<u>13.638</u>	<u>17.088</u>	<u>13.316</u>	<u>16.817</u>
Προκαταβολές	263	1.121	263	1.121

Λοιποί χρεώστες	1.036	987	438	432
Μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού	<u>180</u>	<u>303</u>	<u>177</u>	<u>303</u>
Σύνολο	<u>15.118</u>	<u>19.500</u>	<u>14.194</u>	<u>18.674</u>
ΟΜΙΛΟΣ				
			Υπόλοιπα εκτός	
	Υπόλοιπα εντός	Υπόλοιπα εκτός	συμφωνηθέντων	Σύνολο
	συμφωνηθέντων	συμφωνηθέντων	ορίων &	
	ορίων	ορίων	επισφαλή	
Πελάτες	11.684	1.954	3.452	17.091
Πρόβλεψη	(14)	(41)	(3.397)	(3.452)
Σύνολο	<u>11.670</u>	<u>1.912</u>	<u>55</u>	<u>13.638</u>
ΕΤΑΙΡΙΑ				
			Υπόλοιπα εκτός	
	Υπόλοιπα εντός	Υπόλοιπα εκτός	συμφωνηθέντων	Σύνολο
	συμφωνηθέντων	συμφωνηθέντων	ορίων &	
	ορίων	ορίων (α)	επισφαλή	
Πελάτες	11.408	1.908	10.652	23.968
Πρόβλεψη	(14)	(41)	(10.597)	(10.652)
Σύνολο	<u>11.394</u>	<u>1.866</u>	<u>55</u>	<u>13.316</u>

Αποθέματα

Τα αποθέματα του Ομίλου αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Εμπορεύματα	846	1.035	372	492
Πρώτες και βοηθητικές ύλες	7.206	8.203	7.206	8.203
Μείον : Πρόβλεψη απαξ/νων αποθεμάτων	314	670	314	670
Έτοιμα προϊόντα	3.902	4.190	3.911	4.201

Σύνολο	<u>11.640</u>	<u>12.758</u>	<u>11.176</u>	<u>12.226</u>
--------	---------------	---------------	---------------	---------------

Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα της Εταιρείας και του Ομίλου αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Διαθέσιμα στο ταμείο	17	18	1	2
Βραχυπρόθεσμες τραπεζικές καταθέσεις όψεως και προθεσμίας	812	450	662	311
Σύνολο	<u>829</u>	<u>467</u>	<u>664</u>	<u>314</u>

Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση.

Οι Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση της Εταιρείας και του Ομίλου αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία:				
ΠΕΤΖΕΤΑΚΗΣ (ΚΟ)	1	1	1	1
ELBISCO	<u>323</u>	<u>323</u>	<u>323</u>	<u>323</u>
Σύνολο	<u>324</u>	<u>324</u>	<u>324</u>	<u>324</u>

	ΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΟΜΙΛΟΥ			
	Τακτικό	Εκτακτα	Αφορολόγητα	Σύνολο
	αποθεματικό	αποθεματικά	αποθεματικά	Αποθεματικών
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2017	873	342	21.355	22.570
Κίνηση περιόδου 01/01/2017 έως 31/12/2017	<u>0</u>	0	<u>0</u>	<u>0</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	<u>873</u>	<u>342</u>	<u>21.355</u>	<u>22.570</u>
Υπόλοιπο στις 1 Ιανουαρίου 2018	873	342	21.355	22.570

Κίνηση περιόδου 01/01/2018 έως 31/12/2018	0	0	0	0
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	<u>873</u>	<u>342</u>	<u>21.355</u>	<u>22.570</u>

Τα συμψηφισμένα ποσά είναι τα παρακάτω:

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	10.546	11.153	10.203	10.830
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	(15.648)	(16.686)	(15.336)	(16.396)
Σύνολο	<u>(5.102)</u>	<u>(5.533)</u>	<u>(5.134)</u>	<u>(5.565)</u>

Η συνολική μεταβολή στον αναβαλλόμενο φόρο εισοδήματος είναι η παρακάτω:

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	2018	2017	2018	2017
Υπόλοιπο αρχής χρήσης	(5.533)	(5.331)	(5.565)	(5.362)
Συναλλαγματικές διαφορές Morpack Albania sha	0	0	0	0
Χρέωση /(πίστωση) αποτελεσμάτων χρήσεως	<u>445</u>	<u>(317)</u>	<u>446</u>	<u>(317)</u>
Χρέωση /(πίστωση) κατάστασης συνολικού εισοδήματος	<u>(15)</u>	<u>115</u>	<u>(15)</u>	<u>115</u>
Υπόλοιπο τέλους περιόδου	<u>(5.102)</u>	<u>(5.533)</u>	<u>(5.134)</u>	<u>(5.565)</u>

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις αναλύονται ως εξής :

Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις:	ΕΤΑΙΡΙΑ					
	Επιταχυνόμενες Φορολογικές Αποσβέσεις	Εισώματα				Σύνολο
		Εισώματα Πάγια	Ασώματα			
			Πάγια	Λοιπά	Σύνολο	
1 Ιανουάριος 2017	15.252	879	0	208	16.339	

Επίδραση αλλαγή συντελεστή	0	0	0	0	0
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα χρήσεως	(1)	13	0	45	57
31 Δεκέμβριος 2017	15.250	892	0	253	16.396
1 Ιανουάριος 2018	15.250	892	0	253	16.396
Επίδραση αλλαγή συντελεστή	(1.026)	(37)	0	95	(968)
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα χρήσεως	13	10	0	(114)	(91)
31 Δεκέμβριος 2018	14.238	865	0	233	15.336
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις:					
			ΟΜΙΛΟΣ		
		Επιταχυνόμενες			
		Φορολογικές	Ενσώματα	Ασώματα	
		Αποσβέσεις	Πάγια	Πάγια	Λοιπά
					Σύνολο
1 Ιανουάριος 2017	15.340	879	0	408	16.627
Επίδραση αλλαγή συντελεστή	0	0	0	0	0
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	0	0	0
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα χρήσεως	(1)	13	0	48	59
31 Δεκέμβριος 2017	15.339	892	0	455	16.686
1 Ιανουάριος 2018	15.339	892	0	455	16.686
Επίδραση αλλαγή συντελεστή	(1.026)	(37)	0	95	(968)
Συναλλαγματικές διαφορές	6	0	0	12	18
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα χρήσεως	13	10	0	(111)	(88)
31 Δεκέμβριος 2018	14.333	865	0	451	15.648

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις:					
			ΕΤΑΙΡΙΑ		
		Επιταχυνόμενες			
		Φορολογικές	Ενσώματα	Ασώματα	
		Αποσβέσεις	Πάγια	Πάγια	Λοιπά
					Σύνολο
1 Ιανουάριος 2017	256	4.229	4.714	1.777	10.976
Επίδραση αλλαγή συντελεστή	0	0	0	0	0
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα χρήσεως	169	(69)	0	(361)	(260)
Χρέωση/(πίστωση) στην κατάσταση συνολικού εισοδήματος	0	0	0	115	115
Χρέωση/(πίστωση) στα ίδια κεφάλαια	0	0	0	0	0
31 Δεκέμβριος 2017	425	4.160	4.714	1.531	10.830
1 Ιανουάριος 2018	425	4.160	4.714	1.531	10.830
Επίδραση αλλαγή συντελεστή	(3)	(588)	0	6	(585)
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα χρήσεως	2	(9)	0	(21)	(29)
Χρέωση/(πίστωση) στην κατάσταση συνολικού εισοδήματος	0	0	0	(15)	(15)
Χρέωση/(πίστωση) στα ίδια κεφάλαια	0	0	0	0	0
31 Δεκέμβριος 2018	424	3.563	4.714	1.501	10.203

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις:

	ΟΜΙΛΟΣ				Σύνολο
	Επιταχυνόμενες				
	Φορολογικές	Εσώματα	Ασώματα		
	Αποσβέσεις	Πάγια	Πάγια	Λοιπά	
1 Ιανουάριος 2017	295	4.255	4.714	2.032	11.296
Επίδραση αλλαγή συντελεστή	0	0	0	0	0
Συναλλαγματικές διαφορές	(0)	0	0	0	(0)
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα χρήσεως	169	(69)	0	(357)	(257)
Χρέωση/(πίστωση) στην κατάσταση συνολικού εισοδήματος	0	0	0	115	115
31 Δεκέμβριος 2017	464	4.186	4.714	1.789	11.153
1 Ιανουάριος 2018	464	4.186	4.714	1.789	11.153
Επίδραση αλλαγή συντελεστή	(3)	(588)	0	6	(585)
Συναλλαγματικές διαφορές	3	0	0	15	18
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα χρήσεως	2	(9)	0	(19)	(26)
Χρέωση/(πίστωση) στην κατάσταση συνολικού εισοδήματος	0	0	0	(15)	(15)
31 Δεκέμβριος 2018	466	3.589	4.714	1.778	10.546

Προβλέψεις για παροχές στους εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία

	Ο Όμιλος		Η Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ποσά σε Ευρώ '000				
Υποχρεώσεις ισολογισμού για :				
Συνταξιοδοτικές παροχές	3.199	2.946	3.199	2.946
Συνολο	<u>3.199</u>	<u>2.946</u>	<u>3.199</u>	<u>2.946</u>
	Ο Όμιλος		Η Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ποσά σε Ευρώ '000				
Χρεώσεις στα αποτελέσματα χρήσεως				
Συνταξιοδοτικές παροχές	449	521	449	521
Συνολο	<u>449</u>	<u>521</u>	<u>449</u>	<u>521</u>

α) Συνταξιοδοτικές παροχές

Τα ποσά που έχουν καταχωρηθεί στην κατάσταση οικονομικής θέσης έχουν προσδιορισθεί ως εξής:

Ο Όμιλος**Η Εταιρία**

Ποσά σε Ευρώ '000

31/12/2018 31/12/2017 31/12/2018 31/12/2017

Παρούσα αξία μηχρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	3.199	2.946	3.199	2.946
Υποχρέωση στην κατάσταση οικονομικής θέσης	<u>3.199</u>	<u>2.946</u>	<u>3.199</u>	<u>2.946</u>

Τα ποσά που έχουν καταχωρηθεί στην κατάσταση συνολικού εισοδήματος έχουν προσδιοριστεί ως εξής:

	Ο Όμιλος		Η Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ποσά σε Ευρώ '000				
Κόστος τρεχουσας απασχολησης	334	267	334	267
Χρηματοοικονομικό Κόστος	44	40	44	40
Ζημιές από περικοπές	70	214	70	214
Σύνολο περιλαμβανόμενο στις παροχές σε εργαζόμενους	<u>449</u>	<u>521</u>	<u>449</u>	<u>521</u>
Καθαρά αναλογιστικά κέρδη / ζημιές που καταχωρήθηκαν στην περίοδο	<u>(54)</u>	<u>395</u>	<u>(54)</u>	<u>395</u>
Καταβληθείσες Αποζημιώσεις	142	624	142	624
Συνολική επίδραση πρόβλεψης	<u>253</u>	<u>291</u>	<u>253</u>	<u>291</u>

Η κίνηση της υποχρέωσης που έχει καταχωρηθεί στην κατάσταση οικονομικής θέσης έχει ως εξής:

	Ο Όμιλος		Η Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ποσά σε Ευρώ '000				
Υπολοιπο εναρξης περιόδου	2.946	2.655	2.946	2.655
Συνολο χρέωσης στα αποτελέσματα χρήσεως	449	521	449	521
Καθαρά αναλογιστικά κέρδη / ζημιές που καταχωρήθηκαν στην περίοδο	(54)	395	(54)	395
Πληρωθείσες εισφορές	<u>(142)</u>	<u>(624)</u>	<u>(142)</u>	<u>(624)</u>
Υπολοιπο τέλους περιόδου	<u>3.199</u>	<u>2.946</u>	<u>3.199</u>	<u>2.946</u>

Δανεισμός

Στον παρακάτω πίνακα αναλύεται ο δανεισμός της εταιρίας και του ομίλου, κατά την 31/12/2018

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
				7
Μακροπρόθεσμος δανεισμός				
Τραπεζικός Δανεισμός	36.485	36.485	36.485	36.485
Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	1.310	16	1.291	0
Σύνολο Μακροπρόθεσμων Δανείων	37.795	36.501	37.776	36.485
Βραχυπρόθεσμα Δάνεια				
Τραπεζικός δανεισμός	6.266	9.031	6.264	9.030
Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	345	4	337	0
Σύνολο βραχυπρόθεσμων Δανείων	6.611	9.035	6.601	9.030
Συνολικός Δανεισμός	<u>44.406</u>	<u>45.537</u>	<u>44.377</u>	<u>45.515</u>
Χρηματοδοτικές μισθώσεις				
Ποσά σε Ευρώ '000				
Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μισθωσης - ελαχιστα μισθωματα				
Μεχρι 1 ετος	404	4	396	0
Από 1 εως 2 ετη	800	0	792	0
Από 2 εως 5 ετη	604	16	594	0
Περισσοτερο των 5 ετων	0	0	0	0
Συνολο	1.808	21	1.782	0
Μειον: Μελλοντικες χρηματοοικονομικες				

χρεώσεις χρηματοδοτικών μισθώσεων	154		154	0
Τρεχούσα αξία υποχρεώσεων χρηματοδοτικής μισθώσης	1.655	21	1.628	(0)
Η τρέχουσα αξία των υποχρεώσεων χρηματοδοτικής μισθώσης αναλύονται παρακάτω				
Ποσά σε Ευρώ '000				
Μεχρι 1 ετος	345	4	337	0
Από 1 εως 2 ετη	724	0	716	0
Από 2 εως 5 ετη	586	16	576	0
Περισσότερο των 5 ετων	0	0	0	0
Συνολο	1.655	21	1.628	0

Ο συνολικός δανεισμός του Ομίλου ποσού 44.406 χιλ. ευρώ αναλύεται ανά νόμισμα ως εξής :

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Σύνολο Δανείων σε ΕΥΡΩ	44.406	45.537	44.377	45.515
Σύνολο	44.406	45.537	44.377	45.515

Οι ημερομηνίες λήξης των μακροπρόθεσμων δανείων της Εταιρίας και του Ομίλου αναλύονται στον παρακάτω πίνακα:

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ημερομηνίες λήξης μακροπρόθεσμων δανείων				
Μεταξύ 1 και 2 ετών	36.485	36.485	36.485	36.485
Μεταξύ 2 και 5 ετών	0	0	0	0
Πάνω από 5 έτη	0	0	0	0
Σύνολο	36.485	36.485	36.485	36.485
Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μισθώσης				
Ελάχιστες Πληρωμές				

Μεταξύ 1 και 2 ετών	724	4	716	0
Μεταξύ 2 και 5 ετών	586	12	576	0
Πάνω από 5 έτη	0	0	0	0
Σύνολο	<u>1.310</u>	<u>16</u>	<u>1.291</u>	<u>0</u>
Σύνολο Μακροπρόθεσμου Δανεισμού	<u>37.795</u>	<u>36.501</u>	<u>37.776</u>	<u>36.485</u>

Μία μεταβολή κατά 1% των επιτοκίων κατά την ημερομηνία του ισολογισμού θα αύξανε (μείωνε) τα συνολικά της έσοδα κατά τα ποσά που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Επίδραση Ποσά σε Ευρώ '000	Αποτελέσματα	
	1% αύξηση	1% μείωση
Μέσα κυμαινόμενου επιτοκίου	<u>-444</u>	<u>444</u>
Ευαισθησία ταμειακών ροών	<u>-444</u>	<u>444</u>

Προμηθευτές και λοιπές Υποχρεώσεις.

Ο λογαριασμός Προμηθευτές και λοιπές Υποχρεώσεις αναλύεται στον παρακάτω πίνακα:

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Προμηθευτές	10.016	11.119	9.885	10.574
Ποσά οφειλόμενα σε συνδεδεμένα μέρη	0	32	0	32
Δεδουλευμένα έξοδα	343	373	339	373
Ασφαλιστικοί οργανισμοί και λοιποί φόροι/τέλη	1.378	1.356	1.247	1.236
Λοιπές υποχρεώσεις	<u>477</u>	<u>1.146</u>	<u>414</u>	<u>1.073</u>
Σύνολο	<u>12.214</u>	<u>14.025</u>	<u>11.884</u>	<u>13.287</u>

Λοιπές Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Ποσά σε Ευρώ '000	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
ΙΚΑ-Μακροπρόθεσμο μέρος ρύθμισης Ν.4321/2015	606	779	606	779
Προμηθευτές Εξωτερικού-Μακροπρόθεσμο μέρος υποχρέωσης	<u>1.254</u>	0	<u>1.254</u>	0
Σύνολο	<u>1.859</u>	<u>779</u>	<u>1.859</u>	<u>779</u>

Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Απαιτήσεις

Ο όμιλος και η Εταιρία έχει ενδεχόμενες υποχρεώσεις και απαιτήσεις σε σχέση με τράπεζες, λοιπές εγγυήσεις και άλλα θέματα που προκύπτουν στα πλαίσια της συνήθους δραστηριότητας της, ως εξής :

	Όμιλος		Εταιρία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Υποχρεώσεις				
Εγγυήσεις για εξασφάλιση υποχρεώσεων προς προμηθευτές	4.533	4.420	4.533	4.420
Εγγυήσεις για εξασφάλιση καλής εκτέλεσης συμβάσεων με πελάτες	8	8	8	8
Εγγυήσεις σε Τράπεζες (EURO)	<u>49.782</u>	<u>49.782</u>	<u>49.782</u>	<u>49.782</u>
Σύνολο	<u>54.323</u>	<u>54.210</u>	<u>54.323</u>	<u>54.210</u>